

(6) Nëse personi ose punëdhënësi për të cilin realizohet edukimi paraqitet në edukimin e caktuar dhe të njëjtin e kryen, do të konsiderohet se është edukuar lidhur me parregullsinë e konstatuar.

(7) Nëse inspektori i punës gjatë kryerjes së mbikëqyrjes kontrolluese, konstaton se janë mënjануар parregullsitë e konstatuara nga paragrafi (1) i këtij neni, miraton konkluzion me të cilin e ndërpret procedurën e mbikëqyrjes inspektuese.

(8) Nëse inspektori i punës gjatë kryerjes së mbikëqyrjes kontrolluese, konstaton se nuk janë mënjануар parregullsitë e konstatuara nga paragrafi (1) i këtij neni, miraton kërkesë për ngritjen e procedurës kundërvajtëse para komisionit për kundërvajtje.

(9) Inspektorati Shtetëror i Punës që e ka kryer mbikëqyrjen inspektuese, mban evidencë për edukimin e realizuar në mënyrën e përcaktuar nga ministri kompetent për çështje nga sfera e punës.

(10) Ministria e Punës dhe Politikës Sociale - Inspektorati Shtetëror i Punës për kontrollin e kryera përpilon raporte tremujore dhe i publikon në ueb faqen e Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale dhe Inspektoratit Shtetëror të Punës, në pasqyrë të unifikuar tremujore.

IV. DISPOZITA KUNDËRVAJTËSE

Neni 7

(1) Gjobë në shumë prej 6 000 deri në 7 000 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje punëdhënësit, nëse punëtorit nuk ia paguan rrogën minimale në lartësi të përcaktuar në pajtim me dispozitat e këtij ligji (neni 4).

(2) Gjobë në shumë prej 3 000 deri në 4 000 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i kumtohet, personit përgjegjës te punëdhënësi për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni.

V. DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Neni 8

(1) Marrëveshjet kolektive ekzistuese do të harmonizohen me këtë ligj, më së voni në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi e këtij ligji.

(2) Dispozitat nga marrëveshjet kolektive, që nuk do të harmonizohen me dispozitat e këtij ligji në afatin nga paragrafi (1) i këtij neni, shfuqizohen.

Neni 9

Lartësia e rrogës minimale për vitin 2012, është 8.050 denarë në shumë neto.

Neni 10

Në sektorët në të cilët në korrik 2011 është paguar rrogë mesatare nën nivel prej 15 600 denarësh në shumë bruto, në tri vjetët e ardhshëm bëhet harmonizim me shumën e rrogës minimale, e cila përcaktohet në pajtim me këtë ligj me shumëzimin e të njëjtës me koeficiente si vijojnë:

- 0,778 për vitin 2012,
- 0,852 për vitin 2013 dhe
- 0,926 për vitin 2014.

Neni 11

Aktet nënligjore të parapara me nenin 6 paragrafët (2) dhe (9) të këtij ligji, do të miratohen në afat prej 30 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 12

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa do të zbatohet me pagesën e rrogave për janar 2012.

314.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИСПЛАТА НА ПЕНЗИИ И ПЕНЗИСКИ НАДОМЕСТОЦИ ОД КАПИТАЛНО ФИНАНСИРАНО ПЕНЗИСКО ОСИГУРУВАЊЕ

Се прогласува Законот за исплата на пензии и пензиски надоместоци од капитално финансирано пензиско осигурување,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 23 јануари 2012 година.

Бр. 07- 388/1
23 јануари 2012 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИСПЛАТА НА ПЕНЗИИ И ПЕНЗИСКИ НАДОМЕСТОЦИ ОД КАПИТАЛНО ФИНАНСИРАНО ПЕНЗИСКО ОСИГУРУВАЊЕ

Дел I

Глава 1

Општи одредби

Член 1 Предмет

Со овој закон се уредува начинот на исплата на пензии од задолжително капитално финансирано пензиско осигурување (во натамошниот текст: втор столб) и пензиски надоместоци од доброволно капитално финансирано пензиско осигурување (во натамошниот текст: трет столб).

Член 2 Поими

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. „Член на пензиски фонд“ е лице кое има индивидуална сметка во задолжителен пензиски фонд и нема остварено пензија од задолжително капитално финансирано пензиско осигурување или има доброволна индивидуална и/или професионална сметка во доброволен пензиски фонд и нема остварено пензиски надоместок од доброволно капитално финансирано пензиско осигурување;

2. „Корисник на пензија“ е лице кое остварило пензија од втор столб или пензиски надоместок од трет столб;

3. „Друштво за осигурување“ е друштво за осигурување кое има дозвола од Агенцијата за супервизија на осигурување за вршиее на работи на осигурување во класата осигурување на ануитети и исплатува ануитети за корисници на пензија;

4. „Пензиско друштво“ е друштво за управување со задолжителни пензиски фондови и/или друштво за управување со доброволни пензиски фондови и/или друштво за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови;

5. „Полиса“ е договор за исплата на ануитет склучен меѓу друштво за осигурување и корисник на пензија;

6. „Ануитет“ е вид на исплата на пензија или пензиски надоместок кој се исплатува месечно од друштво за осигурување на корисникот на пензија или од него определен корисник;

7. „Доживотен ануитет“ е вид на ануитет со кој друштвото за осигурување му гарантира на корисникот на пензија доживотна, месечна исплата на пензија или пензиски надоместок, без разлика на неговата реална долговечност;

8. „Привремен ануитет“ е вид на ануитет со кој друштвото за осигурување му гарантира на корисникот на пензија исплата на пензија или пензиски надоместок за однапред дефиниран број на периоди;

9. „Поединечен ануитет“ е вид на ануитет кој друштвото за осигурување го исплатува само на еден корисник на пензија;

10. „Заеднички ануитет“ е вид на ануитет кој друштвото за осигурување го исплатува на корисникот на пензија, а по неговата смрт на од него определен корисник;

11. „Непосреден ануитет“ е вид на ануитет кој друштвото за осигурување започнува да го исплатува не подоцна од месецот кој следи по месецот во кој премијата е пренесена од страна на пензиското друштво во друштвото за осигурување;

12. „Одложен ануитет“ е вид на ануитет кој друштвото за осигурување започнува да го исплатува во месецот кој следи по месецот во кој завршува периодот на одложување. Периодот на одложување се мери во месеци и започнува во месецот во кој премијата е пренесена од страна на пензиското друштво во друштвото за осигурување;

13. „Ануитет со гарантиран период“ е вид на ануитет кој има однапред дефиниран период на месеци во кои задолжително ќе се исплатува без разлика дали корисникот на пензија е жив. Ако корисникот на пензија почине, друштвото за осигурување го исплатува ануитетот на определениот корисник до крајот на гарантираниот период. Висината на ануитетот кој го прима определениот корисник е еднаква на висината на ануитетот кој го примал корисникот на пензија. Друштвото за осигурување започнува да го исплатува ануитетот не подоцна од месецот кој следи по месецот во кој премијата е пренесена од страна на пензиското друштво во друштвото за осигурување;

14. „Ануитет без гарантиран период“ е вид на ануитет кој нема однапред дефиниран период на месеци во кои се исплатува задолжително и се исплатува додека корисникот на пензија е жив. Друштвото за осигурување започнува да го исплатува ануитетот не подоцна од месецот кој следи по месецот во кој премијата е пренесена од страна на пензиското друштво во друштвото за осигурување;

15. „Фиксен ануитет“ е вид на ануитет кој се исплатува месечно во фиксен износ изразен во денари или во евра со денарска противвредност;

16. „Фиксен ануитет усогласен со трошоци за живот“ е вид на ануитет усогласен со движењето на трошоците за живот и се исплатува месечно во денари или во евра со денарска противвредност;

17. „Фиксен ануитет со учество во добивката“ е вид на ануитет кој друштвото за осигурување го исплатува месечно и кој вклучува минимално гарантирано плаќање и процент од остварената добика на друштвото за осигурување;

18. „Варијабилниот ануитет“ е вид на ануитет кој друштвото за осигурување го исплатува месечно со променлива висина на ануитетот во зависност од пазарната вредност на средствата на инвестицискиот фонд. Ануитетот се изразува во единици или удели на инвестициски фонд, а висината на пензијата се определува како резултат од бројот на единици (удели) и пазарната вредност на единицата (уделот);

19. „Програмирани повлекувања“ е вид на исплата на пензија или пензиски надоместок кои месечно ги исплатува пензиското друштво до крајот на животот, или додека има средства на сметката на членот на пензискиот фонд. Висината на програмираните повлекувања прв пат се пресметува во моментот на остварувањето на пензијата или пензискиот надоместок и повторно се пресметува на секои 12 месеци од пензиското друштво. Исплатата на програмираните повлекувања се прекинува со искористувањето на средствата на индивидуалната, доброволната индивидуална или професионалната сметка на корисникот на пензија. Доколку корисникот на пензија почине, преостаните средства се наследуваат согласно со закон;

20. „Привремени програмирани повлекувања во комбинација со одложен доживотен ануитет“ е вид на исплата на пензија или пензиски надоместок кој започнува со исплата на програмирани повлекувања во тек на однапред определен број години и продолжува со одложен доживотен ануитет. Периодот на одложување на исплата на средствата за ануитет е еднаков на периодот на исплата на привремените програмирани повлекувања и се изразува како цел број на години или број делив со 12 месеци. Изборот на привремени програмирани повлекувања и одложен ануитет се прави во исто време;

21. „Еднократна исплата“ е еднократно повлекување на сите средства од доброволна индивидуална или професионална сметка на член на пензиски фонд и

22. „Повеќекратна исплата“ е повлекување на средствата од доброволна индивидуална или професионална сметка на член на пензиски фонд на неколку еднакви или различни рати во еднакви или различни периоди, се додека средствата на сметката не се потрошат. Со последната рата се исплатуваат сите средства од сметката. При определувањето на износите, бројот и периодите на исплатите не се користат таблици на смртност.

Дел II

Пензии од задолжително капитално финансирано пензиско осигурување

Глава 2

Исплати на пензии од втор столб

Член 3

Видови на исплати на пензии од втор столб

(1) Друштвата за осигурување и пензиските друштва пензијата од втор столб ја исплатуваат само со користење на еден од следниве видови исплати, по избор на членот на пензиски фонд:

- а) доживотен непосреден ануитет;
- б) програмирани повлекувања и
- в) привремени програмирани повлекувања во комбинација со доживотен одложен ануитет.

(2) Ануитетот од ставот (1) точки а) и в) на овој член може да биде фиксен усогласен со трошоците за живот или со учество во добивката. Во зависност од периодот на исплата ануитетот може да биде гарантиран или негарантиран.

Член 4

Промена на видот на исплата на пензијата

(1) Полисата за ануитет е нераскинлив договор. Друштвото за осигурување не смее да ја раскине полисата за ануитет, ниту во случај на согласност од корисникот на пензија.

(2) Корисникот на пензија може да ги замени доживотните програмирани повлекувања обезбедени од едно пензиско друштво со користење на преостанатите расположливи средства од индивидуалната сметка за купување доживотни програмирани повлекувања од друго пензиско друштво, купување доживотен ануитет од друштво за осигурување или со купување на привремените програмирани повлекувања комбинирани со доживотен одложен ануитет.

(3) Доколку корисникот на пензија одбрал привремените програмирани повлекувања во комбинација со доживотен одложен ануитет може во секој момент да ги замени привремените програмирани повлекувања обезбедени од едно пензиско друштво со користење на преостанатите расположливи средства од индивидуалната сметка за купување на привремените програмирани повлекувања од друго пензиско друштво за преостанатиот период. Полисата за одложениот ануитет не може да се раскине.

(4) Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (во натамошниот текст: МАПАС) го пропишува начинот на промена на програмирани повлекувања и промената во друг вид на исплата на пензијата.

Глава 3

Правила за ануитети

Член 5

Гарантиран ануитет

(1) Доколку ануитетот е гарантиран, корисникот на пензија во полисата за ануитет определува корисник кој во случај на негова смрт ќе го користи ануитетот до крајот на гарантираниот период.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, корисникот на пензија во полисата за ануитет може да определи повеќе корисници и редослед на користење во случај на смрт, кои ќе го користат ануитетот до крајот на гарантираниот период.

(3) Гарантираниот период за ануитет е со времетраење од најмногу 240 месеци.

Член 6

Фиксен ануитет усогласен со трошоците за живот

(1) Друштвото за осигурување е должно да врши периодично усогласување на висината на пензијата преку фиксен ануитет усогласен со трошоците за живот на еден од следниве два начина:

а) според порастот на индексот на трошоците за живот во претходното полугодие во однос на полугодие кое му претходи во Република Македонија, на 1 јануари и 1 јули секоја година или

б) фиксно номинално усогласување, најмалку на 1 јануари и на 1 јули секоја година. Процентот на усогласување се определува на датумот на купување на полисата за ануитет и е непроменлив во текот на траењето на полисата. На крајот на секоја година, Агенцијата за супервизија на осигурување (во натамошниот текст: АСО) по претходна согласност на МАПАС, го определува минималниот процент на номинално усогласување за фиксните ануитети кои ќе се продаваат во текот на наредната календарска година. Минималниот процент на номинално усогласување се применува за сите

полиси за овој вид на ануитети кои ќе се продаваат во текот на наредната година, на годишно ниво не може да биде помал од 1% ниту поголем од 3%. Друштвата за осигурување можат да понудат повисок процент на номинално усогласување, но не можат да понудат процент кој е понизок од минималниот процент определен од АСО за секоја календарска година.

(2) АСО по претходна согласност на МАПАС го пропишува начинот на усогласувањето со трошоците за живот за пензиите од втор столб кои се исплатуваат преку ануитети на крајот на секоја година. Минималниот процент на номинално усогласување за полисите со фиксно номинално усогласување кои ќе се продаваат во наредната календарска година, се објавуваат на веб-страницата на АСО.

Член 7

Субјекти преку кои може да се продаваат ануитети

(1) Полисите за ануитети за втор столб ги продаваат друштвата за осигурување. Друштвата за осигурување полисите за ануитети ги продаваат преку застапник во осигурувањето, друштво за застапување во осигурување и осигурително брокерско друштво кое е основано и работи согласно со Законот за супервизија на осигурување.

(2) Друштвото за осигурување, застапник во осигурување, друштво за застапување во осигурување и осигурително брокерско друштво при продажба на ануитети не смее да нуди попусти, поврати на парични средства или други поволности на член на пензиски фонд.

Член 8

Провизија за продажба на ануитети

(1) Субјектите од членот 7 од овој закон за продажба на ануитети ги наплатува своите услуги во вид на плата или провизија и не смее да ги наплатуваат од корисникот на пензија или член на пензиски фонд.

(2) Највисокиот износ на провизија за продажба на ануитет за втор столб кој може да се наплати од друштво за осигурување изнесува 2,5% од премијата.

Член 9

Определување износ на ануитети

(1) Друштвото за осигурување го определува износот на ануитетите, одлучува за таблиците на смртност, за претпоставките за каматна стапка, за трошоците за управување и други претпоставки кои се користат при определување на висината на понудената пензија.

(2) При определувањето на износот на одложен ануитет во комбинација со привремените програмирани повлекувања, друштвото за осигурување е должно да го определи износот на начин што дел од акумулираните средства на индивидуалната сметка на членот на пензискиот фонд ќе биде пренесен во друштвото за осигурување, а другиот дел останува во пензискиот фонд за да се финансира исплатата на привремените програмирани повлекувања. При определување на делот кој ќе се користи за одложен ануитет друштвото за осигурување го зема предвид релативниот сооднос меѓу пензијата преку привремените програмирани повлекувања и пензијата преку одложениот ануитет, како и времетраењето на периодот на одложување, дефиниран од корисникот на пензија. Во понудата на износот за ануитет, покрај висината на пензијата преку привремените програмирани повлекувања и висината на пензијата преку одложен ануитет, друштвото за осигурување го наведува износот на акумулираните средства на индивидуалната сметка на членот кој останува во пензи-

скиот фонд и износот кој се пренесува во друштвото за осигурување. Апсолутните износи на така определена пензија преку привремените програмирани повлекувања и пензија преку одложен ануитет треба да одговараат на релативниот сооднос на пензијата преку привремените програмирани повлекувања и пензијата преку одложен ануитет.

Член 10

Надоместоци при исплата на ануитети

Друштвото за осигурување не смее да наплатува надоместоци при исплатата на ануитети од втор столб, освен трансакциски трошоци.

Член 11

Определување на висината на пензија преку фиксен ануитет со учество во добивката

(1) Друштвото за осигурување е должно при пресметка на висината на пензија преку фиксен ануитет со учество во добивката да користи симулации и проекции со дозволени параметри и претпоставки.

(2) АСО по претходна согласност на МАПАС ги пропишува дозволени параметри во врска со процентот на учеството во добивката и приносот кои друштвата за осигурување и нивните посредници можат да ги користат во материјалите за маркетинг, симулациите и проекциите за висината на пензијата која во иднина ќе се исплатува преку фиксен ануитет со учество во добивката.

(3) АСО по претходна согласност на МАПАС ги пропишува претпоставките кои треба да се користат и да се наведат од страна на друштвата за осигурување, особено претпоставките во врска со приносот на инвестираните средства користени во неколку „сценарија“ и тоа: „базично“, „оптимистичко“ и „песимистичко“. Приносот за „базичното сценарио“ се определува врз основа на перформансите на портфолио од средства со сличен состав на портфолиото кое се нуди согласно со полисата за фиксен ануитет со учество во добивката остварени најмалку во текот на десет последни години. Во симулациите и проекциите покрај просечниот принос треба да се наведе и варијабилноста на приносот и последиците од таквата варијабилност на висината на пензијата со тоа што во „оптимистичкото“ сценарио ќе се користи претпоставка за принос повисок од приносот користен во „базичното“ сценарио, а во „песимистичкото“ сценарио ќе се користи претпоставка за принос понизок од приносот користен во „базичното“ сценарио.

(4) Друштвото за осигурување е должно при пресметка на фиксен ануитет со учество во добивката во пензиските симулации и проекции да вклучи трошоци за работењето на друштвото за осигурување и да ги наведе во полисата. Висината на пензија која му се нуди на корисникот на пензија се прикажува во нето износ претходно намален за трошоците.

Член 12

Промена на износот на пензискиот ануитет поради промена на износот на средствата на индивидуалната сметка

(1) Доколку износот на средствата од индивидуалната сметка кои се пренесуваат од пензиското друштво во друштвото за осигурување избрано од членот се разликува од износот на пензискиот ануитет за кој друштвата за осигурување претходно доставиле понуди, друштвото за осигурување избрано од членот е должно пропорционално да го усогласи износот на ануитетот кој ќе се исплатува од наведената понуда. Доколку из-

носот кој се пренесува е поголем од износот наведен во понудата, ануитетот пропорционално се зголемува, а доколку пренесениот износ е помал од износот наведен во понудата, ануитетот пропорционално се намалува.

(2) Друштвото за осигурување води евиденција за податоците користени за пропорционалното усогласување, на начин пропишан од АСО.

Член 13

Посебни права за корисниците на пензија од втор столб во случај на стечај или ликвидација на друштво за осигурување

(1) Одредбите од Законот за супервизија на осигурувањето кои се однесуваат на стечај и ликвидација на друштво за осигурување соодветно се применуваат и во случај на стечај или ликвидација на друштво за осигурување кое обезбедува пензија од втор столб.

(2) Побарувањата на корисниците на пензија од втор столб и од нив определени лица имаат право на првенство на намирување во однос на останатите доверители на друштвото за осигурување.

Глава 4

Правила во врска со програмираните повлекувања

Член 14

Видови на програмирани повлекувања

(1) Пензиското друштво може да ги нуди следниве видови на програмирани повлекувања:

а) доживотни програмирани повлекувања кои можат да бидат самостоен производ и

б) привремени програмирани повлекувања кои можат да бидат само во комбинација со доживотен одложен ануитет од друштво за осигурување.

(2) Пензиското друштво го исплатува вкупниот износ кој преостанува на индивидуалната сметка по смртта на корисник на пензија со програмирани повлекувања, како наследство, согласно со закон.

(3) Доколку на крајот на привремениот период за исплата на програмираното повлекување, на индивидуалната сметка на корисникот на пензија сè уште има средства, тие се исплатуваат на корисникот на пензија како последна исплата од привремените програмирани повлекувања. Доколку средствата на индивидуалната сметка на корисникот на пензија се потрошат пред истекот на периодот на повлекување, прекинува исплатата на привремени програмирани повлекувања.

Член 15

Друштва за исплата на програмирани повлекувања

(1) Пензиски друштва основани согласно со Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување можат да нудат програмирани повлекувања.

(2) Пензиското друштво е должно да определи лице за пресметка и исплата на пензии преку програмирани повлекувања. Пресметка на пензиите преку програмирани повлекувања може да врши лице кое има дозвола како овластен актуар.

(3) На лицето од ставот (2) на овој член одобрение дава МАПАС.

Член 16

Пресметка и повторна пресметка на пензии преку програмирани повлекувања

(1) Висината на исплатата на доживотните програмирани повлекувања прв пат се пресметува на денот на остварување на правото на пензија од втор столб, а потоа повторно се пресметува на секои 12 месеци од пензиското друштво.

(2) При првата пресметка на програмираните повлекувања пензиското друштво е должно да ги користи следниве параметри: вкупниот износ на средствата на индивидуалната сметка, ануитетен фактор за поединечна пензија, возраст на корисникот на пензија и пазарната стапка на принос.

(3) При повторната пресметка на програмираните повлекувања пензиското друштво е должно да ги користи следниве параметри: новиот износ на средствата на индивидуалната сметка, новиот ануитетен фактор за поединечна пензија, новата возраст на корисникот на пензија и новите услови за пазарна стапка на принос.

(4) Пензиското друштво е должно да користи формула за пресметка на месечната пензија преку доживотно програмирани повлекувања за месецот t , која се исплатува во текот на следните 12 месеци и се заснова на делење на вкупниот износ на средства на индивидуалната сметка на корисникот на пензија со фактор кој го претставува потребниот капитал за единица пензија и овој износ се дели со 12, на следниов начин:

$$\text{Пензија}_t = (\text{Вкупен_износ}_t / \text{Единица}_t) / 12$$

каде што:

Вкупен_износ_t = вкупен износ на средства на индивидуалната сметка на корисникот на пензија во месецот t

Единица_t = потребен капитал за единица пензија во месецот t

Пензија_t = месечна пензија која се исплатува од месецот t до месецот $t + 11$

(5) Формулата која ја користи пензиското друштво за пресметка на потребниот капитал за единица пензија, преку доживотно програмирани повлекувања (Единица_t) е еднаква на актуарскиот ануитетен фактор за обичен ануитет:

$$a_x = \sum_{t=1}^{w-x-1} E_x = \sum_{t=1}^{w-x-1} \frac{D_{x+t}}{D_x} = \frac{1}{D_x} * \sum_{t=1}^{w-x-1} D_{x+t}$$

(6) Ануитетниот фактор за обичен ануитет вклучува мерка на веројатност корисникот на пензија навистина да ја доживее секоја идна година до крајот на таблицата на смртност и долгорочна реална стапка на принос.

(7) Формулата која ја користи пензиското друштво за пресметка на пензија преку привремени програмирани повлекувања за месецот t , која ќе се исплатува во текот на следните 12 месеци, се заснова на делење на нето износот на средства на индивидуалната сметка на корисникот на пензија по намалувањето на делот од износот на средства за финансирање на доживотниот одложен ануитет, со фактор кој го претставува потребниот капитал за единица пензија и делење на овој износ со 12 на следниов начин:

$$\text{Пензија}_t = (\text{Нето_износ}_t / \text{Единица}_t) / 12$$

каде што:

Нето_износ_t = нето износ на средства на индивидуалната сметка на корисникот на пензија во месецот t по намалување на премијата за финансирање на доживотниот одложен ануитет

Единица_t = потребен капитал за единица пензија во месецот t

Пензија_t = месечна пензија која ќе се исплатува од месецот t до месецот t

(8) Формулата која ја користи пензиското друштво за потребниот капитал за единица пензија, преку привремени програмирани повлекувања (Единица_t) е еднаква на актуарскиот ануитетен фактор за обичен привремен ануитет кој се добива во текот на следните n години, каде што n е преостанатиот период на одложување изразен во број на години:

$$a_{x:n} = \frac{N_{x+1} - N_{x+n+1}}{D_x}$$

каде што:

$$N_x = \sum_{i=1}^{w-x} D_{x+i}$$

(9) Ануитетниот фактор за обичен привремен ануитет вклучува мерка на веројатност корисникот на пензија навистина да ја доживее секоја година од привремениот период и среднорочна реална стапка на принос.

(10) Пензиското друштво за определување на пензијата преку доживотно програмирани повлекувања и преку привремени програмирани повлекувања во текот на следните 12 месеци е должно да ги користи пропишаните стапки од ставот (9) на овој член.

Член 17

Надоместоци кои се наплатуваат за програмирани повлекувања

(1) Пензиските друштва наплатуваат надоместоци од корисниците на пензија со програмирани повлекувања од втор столб согласно со членот 98 став (1) точка б) од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување.

(2) Пензиските друштва може да наплатуваат трансакциски трошоци за исплата на пензиите преку програмирани повлекувања.

Член 18

Инвестирање на средствата кои се чуваат за програмирани повлекувања

Пензиските друштва ги инвестираат средствата кои ги управуваат за видовите на програмирани повлекувања од втор столб согласно со Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување.

Член 19

Гаранции

Доколку средствата на задолжителниот пензиски фонд се намалат како резултат на кривично дело измама, кражба или проневера од Буџетот на Република Македонија се уплатуваат средства во задолжителниот пензиски фонд од кој се исплатува пензија во вид на програмирани повлекувања, во постапка утврдена со Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување.

Глава 5

Комбинација на привремени програмирани повлекувања и доживотен одложен ануитет

Член 20

Комбинација на привремени програмирани повлекувања и доживотен одложен ануитет и поделба на средства

(1) Корисникот на пензија може да ги искористи акумулираните средства на индивидуалната сметка за стекнување на два вида на исплата на пензија во ком-

бинација привремени програмирани повлекувања кои ги нуди пензиско друштво и доживотен одложен ануитет кој го нуди друштво за осигурување.

(2) Корисникот на пензија треба да го определи периодот на привремени програмирани повлекувања, кој треба да биде усогласен со периодот на одложување на доживотниот одложен ануитет и да биде цел број на години или број делив со 12 месеци.

(3) Корисникот на пензија треба да го определи почетниот сооднос меѓу пензијата преку привремени програмирани повлекувања и пензијата преку доживотен одложен ануитет, при што овој сооднос не може да биде поголем од 1,5/1 и не може да биде помал од 0,65/1 за секој корисник на пензија кој има право на најнизок износ на пензија.

(4) Висината на пензијата преку привремени програмирани повлекувања и пензијата од прв столб мора да биде еднаков или поголем од најнискиот износ на пензија утврден со закон.

(5) Пензиското друштво е должно да врши проверка дали збирот на пензијата утврдена преку привремени програмирани повлекувања и пензијата од прв столб е еднаков или поголем од најнискиот износ на пензија утврден со закон. Доколку овие услови не се исполнети, пензиското друштво нема да прифати привремени програмирани повлекувања во комбинација со одложен ануитет и членот мора да направи друг избор или да започне нова постапка на котации за пензија од втор столб.

(6) Поделбата на средствата меѓу износот на пензија преку привремени програмирани повлекувања и износот на пензија преку одложен ануитет се определува преку котацијата за ануитети од страна на друштво за осигурување, земајќи ги предвид вкупниот износ на средства на индивидуалната сметка, времетраењето на периодот на одложување и релативните нивоа на двете пензии. Друштвата за осигурување кои вршат котација за привремени програмирани повлекувања во комбинација со одложен ануитет даваат одделни понуди за секоје пензиско друштво од кое може да се обезбедат привремени програмирани повлекувања.

Глава 6

Заеднички одредби за ануитети и програмирани повлекувања

Член 21

Поединечни пензии

(1) Пензија од втор столб преку доживотни програмирани повлекувања, преку доживотни ануитети и преку комбинација на привремени програмирани повлекувања и доживотни одложени ануитети може да се определува само за едно лице кое е корисник на пензија.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член кога корисникот на пензија ќе избере гарантиран ануитет, определува повеќе корисници и редослед на користење во случај на смрт, кои го користат ануитетот до крајот на гарантираниот период.

Член 22

Таблицы на смртност и каматни стапки за пензии од втор столб

(1) Минималните стандарди и правилата за определување на таблицы на смртност ги определуваат АСО и МАПАС под исти услови за друштвата за осигурување и пензиските друштва, имајќи ги предвид:

а) специфичноста на популацијата составена од пензионери кои земаат пензија преку ануитет и нивните корисници и

б) подобрувањето на долговечноста.

(2) АСО ги пропишува правилата и минималните стандарди за пресметка на технички резерви, а друштвото за осигурување е должно за пресметка на резервите за ануитетите да користи таблицы на смртност согласно со минималните стандарди пропишани од АСО.

(3) МАПАС ги пропишува правилата и минималните стандарди за таблицыте на смртност, а пензиското друштво е должно за пресметување на ануитетниот фактор за пензии од втор столб преку доживотни и привремени програмирани повлекувања, да користи таблицы на смртност согласно со минималните стандарди пропишани од МАПАС.

(4) Друштвата за осигурување и пензиските друштва водат евиденција и статистички податоци за фактичката смртност на корисниците на пензија и се должни статистичките податоци да ги доставуваат до АСО и МАПАС во период и форма пропишани од АСО и МАПАС.

(5) Минималните стандарди и правилата за определување на каматните стапки ги определуваат АСО и МАПАС под исти услови за друштвата за осигурување и пензиските друштва, имајќи ги предвид:

а) каматната стапка која се користи за пресметка на резервите, односно ануитетниот фактор која не може да биде поголема од преовладувачката пазарна реална стапка на принос на долгорочните должнички хартии од вредност и

б) долгорочните и среднорочните реални стапки на принос се засноваат на преовладувачките номинални пазарни стапки на принос за долгорочните и среднорочните должнички инструменти намалени за процената на стапката на трошоците за живот за истите периоди и на процена на идните преовладувачки пазарни стапки за долгорочните и среднорочните безризични должнички хартии од вредност, застапени во портфолијата на пензиските фондови и осигурителните друштва.

(6) АСО ги пропишува правилата и минималните стандарди за определување на каматни стапки, а друштвото за осигурување е должно за пресметка на резервите за ануитетите да користи каматни стапки согласно со правилата и минималните стандарди пропишани од АСО.

(7) МАПАС ги пропишува правилата и минималните стандарди за определување на каматни стапки, а пензиското друштво е должно за пресметка на ануитетниот фактор за пензии од втор столб преку доживотни и привремени програмирани повлекувања да користи каматни стапки согласно со правилата и минималните стандарди пропишани од МАПАС.

Глава 7

Центар за електронски систем за котација

Член 23

Формирање на Центар за електронски систем за котација

(1) Друштвата за осигурување и пензиските друштва кои исплатуваат пензии од втор и трет столб со договор основаат Центар за електронски систем за котација (во натамошниот текст: Центарот за котација).

(2) Секоје идно друштво за осигурување и пензиско друштво кое ќе исплатува пензии од втор и трет столб станува основач на Центарот за котација.

(3) Центарот за котација од ставот (1) на овој член се основа како непрофитен субјект и стекнува својство на правно лице со уписот во Централниот регистар на Република Македонија.

(4) Со Центарот за котација управува управител. Управителот го избираат друштвата основачи од ставот (1) на овој член.

(5) Центарот за котација донесува Статут на кој согласност дава МАПАС.

(6) МАПАС врши контрола на работењето на Центарот за котација.

(7) Начинот на вршење на контролата од ставот (6) на овој член го пропишува МАПАС.

Член 24

Работи на Центарот за котација

Центарот за котација ги врши следниве работи:

а) воспоставува и одржува софтвер за електронско поврзување на сите друштва за осигурување и пензиски друштва кои се основачи на Центарот за котација;

б) прима и евидентира барања за котација доставени по електронски пат од пензиските друштва;

в) прима и евидентира понуди за анuitети и програмирани повлекувања доставени од друштва за осигурување и пензиски друштва;

г) доставува збирни табели со сите добиени понуди за членот кој има доставено барање за котација;

д) врши работи кои се од заеднички интерес на друштвата за осигурување и пензиските друштва;

ѓ) донесува кодекс на однесување на друштвата за осигурување и пензиските друштва во процесот на котација;

е) соработува со МАПАС и АСО за прашања од областа на остварувањето на пензии од втор столб и пензиски надоместоци од трет столб и

ж) врши и други работи согласно со овој закон.

Член 25

Финансирање на Центарот за котација

(1) Средствата за вршење на работите на Центарот за котација ги обезбедуваат друштвата основачи од членот 23 став (1) од овој закон врз пропорционална основа.

(2) Центарот за котација не смее да наплатува надоместоци од членовите на пензиските фондови или корисниците на пензија или пензиски надоместок од втор и трет столб.

(3) Центарот за котација изготвува годишен план за работа и годишен финансиски план и ги доставува до МАПАС најдоцна до 31 декември во тековната година за наредната година.

Член 26

Деловни книги и извештаи на Центарот за котација

(1) Центарот за котација води трговски книги и изготвува годишни извештаи, и сметководствени документи, согласно со Законот за сметководство за непрофитни организации.

(2) Центарот за котација изготвува годишна сметка и годишен извештај за деловната година и ги доставува до 31 март во тековната година за изминатата година.

Член 27

Договор за основање на Центарот за котација

Со договорот за основање на Центарот за котација се утврдуваат:

а) работите кои ги врши;

б) начинот на финансирањето;

в) организацијата;

г) управувањето и одлучувањето;

д) општите акти на Центарот за котација;

ѓ) начинот на прием на нови друштва соосновачи;

е) истапувањето и исклучувањето на друштвата основачи и

ж) други прашања во врска со работата на Центарот за котација.

Глава 8

Начин и постапка на остварување право на старосна пензија од втор столб

Член 28

Започнување на постапка за остварување право на старосна пензија

(1) Постапката за остварување право на пензија од вториот столб започнува со поднесување на барање на членот на пензискиот фонд за остварување право на старосна пензија до Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија (во натамошниот текст: Фондот на ПИОМ).

(2) По спроведената постапка Фондот на ПИОМ доставува копија од донесеното решение со кое се признава или не се признава право на старосна пензија до пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд каде што членува подносителот на барањето.

(3) Доколку по второстепена постапка по решение или судска постапка, се донесе друго решение за право на старосна пензија Фондот на ПИОМ повторно е должен да достави копија од одлуката до пензиското друштво од ставот (2) на овој член.

Член 29

Задолжително учество на членови на пензиски фонд

(1) Центарот за котација е задолжителен за секој член на пензиски фонд при првиот избор на еден од видовите на исплата на пензија и при промена на видот на исплата на пензија.

(2) Член на пензиски фонд кој има индивидуална сметка во пензиски фонд поднесува барање до пензиското друштво кое во негово име започнува со котација во Центарот за котација. Во барањето членот на пензискиот фонд определува кои видови на исплати на пензија сака да бидат вклучени во котацијата.

(3) Во рок од пет дена од приемот на барањето од ставот (2) на овој член, пензиското друштво е должно да поднесе барање за котација во Центарот за котација со идентификациски број на котацијата и следниве податоци: износот на средства на индивидуалната сметка, полот и датумот на раѓање на членот на пензискиот фонд и видовите на исплата на пензија.

(4) Членот на пензиски фонд кој се определил за комбинација на привремени програмирани повлекувања и доживотен одложен анuitет го дефинира и периодот на одложување и соодносот меѓу овие два вида на пензии. Членот на пензиски фонд може да побара неколку различни вида на анuitети да бидат котирали од страна на друштвата за осигурување.

Член 30

Котации за пензии од страна на друштвата за осигурување и пензиските друштва

(1) Друштвата за осигурување и пензиските друштва се должни во рок од пет дена од внесувањето на барањето за котација во Центарот за котација да ги презентираат своите понуди.

(2) Понудите за доживотни анuitети и за привремени програмирани повлекувања во комбинација со доживотен одложен анuitет ги презентираат друштвата за осигурување, а понудите за привремени програмирани повлекувања ги презентираат пензиските друштва. Друштвата за осигурување кои даваат понуди за привремени програмирани повлекувања во комбинација со доживотен одложен анuitет даваат одделни понуди за секое пензиско друштво.

(3) Сите понуди направени од друштвата за осигурување и пензиските друштва ја прикажуваат почетната пензија на секој понуден вид на исплата на пензија и проектираната пензија која ќе се исплатува по десет и по 20 години. За програмираните повлекувања се обезбедуваат и проекции на износите на индивидуалната сметка на крајот на периодот од десет и 20 години. Почетната пензија и проектираните пензии и износи на индивидуалната сметка за програмираните повлекувања по десет и 20 години се изразуваат во денари со константна куповна моќ, усогласени до сегашната куповна моќ на денарот.

(4) Проектираните пензии и износи на индивидуалната сметка на крајот на периодот од десет и 20 години се пресметуваат со следниве претпоставки: формулата за програмирани повлекувања соодветно се применува на секои 12 месеци, фондот заработува реална стапка на принос која се користи во првата пензија, тековните надоместоци кои ги наплатува секое пензиско друштво ќе се наплатуваат и во иднина и корисникот на пензија ќе го доживее крајот на секоја проектирана година.

(5) МАПАС го пропишува начинот на вршење на проекции на пензиите и износите на индивидуалната сметка на крајот на периодот од десет и 20 години за програмирани повлекувања.

(6) АСО го пропишува начинот на вршење на проекции на пензиите преку ануитети за периодот по десет и 20 години, според правила и претпоставки кои се соодветни со пристапот за проектирање на пензиите преку програмирани повлекувања и износите на сметките.

(7) По завршување на периодот за котација, Центарот за котација доставува до пензиското друштво збирна табела со сите добиени понуди за членот на пензискиот фонд.

(8) МАПАС поблиску ги уредува начинот на кој понудите се презентираат на членот на пензискиот фонд и начинот на кој проектираните идни пензии се изразени во сегашна куповна моќ на денарот во времето на котација на пензијата.

Член 31

Доброволни котации од страна на друштвата за осигурување

(1) Друштвото за осигурување доколку сака да презентира понуда, по барање на член на пензиски фонд, може да презентира понуда за еден или повеќе видови на исплати на пензија за кои членот поднел барање. Понудите имаат важност 30 дена од денот на презентирањето на понудата. По истекот на периодот од 30 дена, друштвото за осигурување може да одбие склучување на полиса за ануитет со членот.

(2) Друштвото за осигурување е должно да презентира понуда преку Центарот за котација заради склучување полиса за ануитет.

Член 32

Договарање меѓу член на пензиски фонд и друштва осигурување и пензиски друштва за видот на исплата на пензијата

(1) Пензиското друштво, по добивање на збирната табела од Центарот за котација, го известува членот на пензискиот фонд дека се добиени понуди од друштво за осигурување и/или пензиско друштво. По барање на членот пензиското друштво е должно да достави збирна табела со сите добиени понуди заверена и потпишана од страна на друштвото. Збирната табела го содржи идентификациски бројот на котација од барањето од членот 29 став (3) од овој закон.

(2) Членот на пензискиот фонд може во периодот од 30 дена на важност на понудите, да одбере понуда наведена во збираната табела од ставот (1) на овој член.

(3) Доколку членот на пензискиот фонд одбрал да прима пензија од втор столб преку програмирано повлекување склучува договор со пензиско друштво чија понуда ја прифатил.

(4) Доколку членот на пензискиот фонд одбрал да прима пензија од втор столб преку ануитет потпишува полиса за ануитет со друштво за осигурување чија понуда ја прифатил.

(5) Доколку членот на пензискиот фонд одбрал да прима пензија од втор столб како комбинација од програмирани повлекувања и доживотен одложен ануитет склучува договор со пензиско друштво и потпишува полиса за ануитет со друштво за осигурување чии понуди ги прифатил.

(6) Друштво за осигурување и пензиско друштво не смее да одбие да склучи договор или полиса за ануитет со член кој ја одбрал неговата понуда.

(7) Членот на пензискиот фонд доставува копии од договорот со пензиско друштво и/или полисата за ануитет до пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд каде што тој е член.

Член 33

Право на повторување на процесот на котација на член на пензиски фонд

(1) Членот на пензиски фонд не е должен да избере понуда добиена преку Центарот за котација или понуда добиена во текот на преговорите со друштво за осигурување.

(2) Доколку членот на пензискиот фонд не направи избор кај пензиско друштво кое управува со тој фонд, ќе се смета дека не избрал вид на исплата на пензија од втор столб во кој случај се применува членот 35 од овој закон.

(3) Членот на пензиски фонд може да бара котација преку Центарот за котација во неограничен број пати.

Член 34

Остварување право на пензија само од втор столб

(1) Членот на пензиски фонд кој не остварил право на старосна пензија во Фондот на ПИОМ, поради неисполнување на законските услови, барањето за остварување право на пензија само од втор столб го поднесува до пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд каде што тој е член.

(2) Барањето за остварување право на пензија само од вториот столб се поднесува по наполнување на 65 години живот. Кон барањето членот доставува и потврда издадена од Фондот на ПИОМ дека нема остварено право на пензија поради не исполнување на условите по однос на должината на пензискиот стаж и изјава заверена на нотар дека се откажува од правото на пензија од прв столб и правото на најнизок износ на пензија. Членот на пензиски фонд може да избере меѓу:

а) еднократна исплата на средствата од втор столб од неговата индивидуална сметка или

б) остварување на пензија само од средствата од втор столб, доколку пензијата е поголема или еднаква на 40% од најнискиот износ на пензија на денот на остварувањето право на пензија од втор столб.

Член 35

Одложување на остварувањето пензија од втор столб

(1) Корисник на пензија од прв столб може да одложи остварување пензија од втор столб најмногу до три години од денот на стекнувањето на правото на старосна пензија од прв столб. По истекот на овој период, треба да избере еден од пропишаните видови на исплата на пензија од втор столб.

(2) Доколку по истекот на три години корисникот на пензија од прв столб не избере еден од пропишаните видови на исплата на пензија, станува корисник на пензија од втор столб преку доживотни програмирани повлекувања од пензискиот фонд каде што тој има индивидуална сметка на пензиското друштво започнува со исплата на пензијата.

(3) Доколку корисникот на пензија од втор столб не го извести пензиско друштво од ставот (2) на овој член за трансакциската сметка за пренос на средствата за пензија, пензиското друштво програмираните повлекувања ги исплаќа на трансакциската сметка на која Фондот на ПИОМ врши исплата на пензија од прв столб. Фондот на ПИОМ доставува податоци за адресата и трансакциската сметка на корисникот на пензија од втор столб, по барање на пензиското друштво.

(4) Доколку Фондот на ПИОМ не врши исплата на пензија од прв столб, пензиското друштво не врши исплата на програмираните повлекувања и ги чува средствата на индивидуалната сметка на корисникот на пензија од втор столб.

(5) Корисникот на пензија има право да избере еден од пропишаните видови на исплата на пензија и откако пензиското друштво започнало со исплата согласно со ставот (2) на овој член или ги чува средствата на индивидуалната сметка на корисникот на пензија од втор столб согласно со ставот (4) на овој член.

Глава 9

Пренос на средства и евиденција која ја водат пензиските друштва

Член 36

Пренос на средства од пензиско друштво во друштво за осигурување и/или пензиско друштво

(1) По приемот на полисата за ануитет и/или договорот со пензиско друштво од членот 32 на овој закон пензиското друштво ги пренесува средствата од индивидуалната сметка на членот на пензискиот фонд на трансакциска сметка на друштвото за осигурување и/или на сметката на пензискиот фонд управуван од пензиското друштво избрано од членот. За извршениот пренос, пензиското друштво не смее да наплати надоместоци од членот или од друштвото за осигурување, или пензиското друштво избрано од членот, освен трансакциски провизии.

(2) Пензиското друштво е должно да го изврши преносот на средства во друштвото за осигурување или пензискиот фонд во рок од еден месец од денот на приемот на полисата за ануитет и/или договорот со пензиско друштво.

(3) Доколку средствата се пренесени во првата половина на еден календарски месец, друштвото за осигурување и/или пензиското друштво е должно првата исплата на пензијата да ја изврши во текот на втората половина од тој месец. Доколку средствата се пренесени во втората половина на еден календарски месец, првата исплата на пензијата е во првата половина на наредниот месец.

Член 37

Евиденција која ја водат пензиските друштва

(1) Пензиското друштво кое управувало со пензискиот фонд каде што членот имал индивидуална сметка при остварување на пензија од втор столб, е должно да ја води и чува целокупната евиденција со сите податоци во врска со процес за избор на вид на исплата на пензија од втор столб. Евиденцијата се чува за период од 50 години. Евиденцијата се води за секој член на пензиски фонд и опфаќа: избраниот вид на исплата на пензија од втор столб или нивна комбинација; вкупниот износ на средства на индивидуалната сметка; називот на друштвото/друштвата избрани за исплата на пензија од втор столб; висината на остварената пензија од втор столб; карактеристики на ануитетот како што се гарантираниот период, периодот на одложување, фиксен или варијабилан ануитет, определениот корисник/корисници за гарантиран ануитет; основни карактеристики на привремени програмирани повлекувања во комбинација со доживотен одложен ануитет; износот на пензија која се добива од секој вид на исплата на пензија и нивниот сооднос.

(2) Евиденцијата од ставот (1) на овој член се чува и во случај на еднократна исплата на средствата од индивидуалната сметка на членот на пензискиот фонд.

Глава 10

Размена на податоци за примена на најнизок износ на пензија

Член 38

Размена на податоци за член на пензиски фонд кој остварил вид на исплата на пензија од втор столб

(1) Пензиските друштва и друштвата за осигурување се должни да го известуваат Фондот на ПИОМ, еднаш месечно, за секој член на пензискиот фонд кој остварил вид на исплата на пензија од втор столб во тој период. Известувањето содржи податоци за видот на избраната исплата на пензија, називот на друштвото или друштвата избрани за исплата на пензија од втор столб, висината на пензијата од втор столб и други карактеристики поврзани со гарантиран период, одложен ануитет или непосреден ануитет, соодност меѓу привремените програмирани повлекувања и одложениот ануитет, фиксен ануитет со учество во добивката.

(2) Врз основа на податоците од ставот (1) на овој член Фондот на ПИОМ води евиденција за потребата од разлика до најнискиот износ на пензија за секој корисник на пензија поединечно.

(3) МАПАС го пропишува начинот на водење на евиденцијата и видот на податоците кои пензиските друштва и друштвата за осигурување ги доставуваат до Фондот на ПИОМ.

Член 39

Податоци кои пензиското друштво ги доставува до друштвото за осигурување и пензиско друштво

(1) Пензиско друштво доставува копија од решението добиено од Фондот на ПИОМ од членот 28 став (2) од овој закон до друштвото за осигурување или пензиското друштво избрано од корисникот на пензија во рок од пет дена од денот на добивање на податоците.

(2) По добивањето на податоците од ставот (1) на овој член друштвото за осигурување или пензиското друштво е должно секој месец да врши проверка дали збирот на пензијата од вториот столб и пензијата утврдена од првиот столб е помал од најнискиот износ на пензија утврден со прописите од пензиското и инвалидското осигурување.

Глава 11

Примена на правото на најнизок износ на пензија

Член 40

Обврски на друштвата за осигурување и пензиските друштва за примена на правото на најнизок износ на пензија

(1) Друштвата за осигурување и пензиските друштва се должни да проверуваат дали корисникот на пензија од втор столб има право на разлика до најнизок износ на пензија согласно со Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

(2) Проверката од ставот (1) на овој член се врши месечно преку споредување на збирот на месечниот износ на пензијата која се исплаќа од вториот столб и месечниот износ на пензијата остварена од првиот столб, со најнискиот износ на пензија. Доколку постои разлика до најнизок износ на пензија друштвата за осигурување и пензиските друштва го известуваат Фондот на ПИОМ за месечната висина на пензијата од втор столб и висината на пензијата остварена од прв столб за секој корисник на пензија. Ова известување се врши во рок од три дена од пресметката на пензијата за втор столб.

(3) При вршењето на пресметките се користат податоците за висината на најниските износи на пензија и податоците за усогласување на пензиите, објавени во "Службен весник на Република Македонија".

(4) МАПАС го пропишува начинот на кој пензиските друштва вршат споредба на месечните износи на програмираните повлекувања и пензијата остварена од прв столб.

(5) АСО го пропишува начинот на кој друштвата за осигурување вршат споредба на месечните износи на пензија со ануитет и пензијата остварена од прв столб.

Член 41

Обврски на Фондот на ПИОМ во врска со разлика до најнизок износ на пензија

(1) Фондот на ПИОМ по добиените податоци од членот 40 став (2) од овој закон и со користење на сопствената евиденција за исплата на пензии од прв столб, врши проверка на пресметаната разлика до најнизок износ на пензија.

(2) Доколку Фондот на ПИОМ утврди неусогласеност во пресметаната разлика до најнизок износ на пензија од страна на друштвата за осигурување и пензиските друштва, овие друштва ги известува месечно за секој корисник за кој е извршена доплата на разлика до најнизок износ на пензија.

(3) Фондот на ПИОМ е должен да врши исплата на разликата до најнискиот износ на пензија.

Глава 12

Правила при исплата на разлика до најнизок износ на пензија

Член 42

Исплата на разлика до најнизок износ на пензија кога пензијата од втор столб се исплаќа како програмирано повлекување

(1) Доколку збирот на пензијата преку програмирано повлекување и пензијата од првиот столб е помал од најнискиот износ на пензија, пензиското друштво е должно да ја зголеми исплатата преку програмирани повлекувања со доплата така што збирот на пензијата преку програмирани повлекувања и пензијата од прв столб да биде еднаков на висината на најнискиот износ на пензија утврдена со Законот за пензиското и инвалидското осигурување. Исплатата на програмирано повлекување со доплата до висината на најнискиот износ на пензија преку пензиското друштво ја врши се додека има средства на индивидуалната сметка на корисникот на пензија од втор столб.

нос на пензија утврдена со Законот за пензиското и инвалидското осигурување. Исплатата на програмирано повлекување со доплата до висината на најнискиот износ на пензија преку пензиското друштво ја врши се додека има средства на индивидуалната сметка на корисникот на пензија од втор столб.

(2) Доколку средствата на индивидуалната сметка на корисникот на пензија се потрошат, пензиското друштво понатаму не исплатува пензија преку програмирани повлекувања и во рок од три дена го известува Фондот на ПИОМ. На корисникот на пензија Фондот на ПИОМ е должен да му исплатува пензија од прв столб и разлика до најнизок износ на пензија.

Член 43

Исплата на разлика до најнизок износ на пензија кога пензијата од втор столб се исплаќа како пензиски ануитет

(1) Доколку збирот на пензијата преку пензиски ануитети и пензијата од првиот столб е помал од најнискиот износ на пензија, Фондот на ПИОМ е должен покрај пензијата од прв столб да исплати и разлика до најнизок износ на пензија врз основа на податоци добиени од друштвото за осигурување.

(2) МАПАС го пропишува начинот за проверка и доплата на најнизок износ на пензија од страна на пензиските друштва. АСО по претходна согласност од МАПАС го пропишува начинот за проверка на најнизок износ на пензија од страна на друштвата за осигурување.

Член 44

Исклучок од примената на правото на најнизок износ на пензија кога остварувањето на пензија од втор столб е одложено

Доколку корисник на пензија од прв столб го одложи остварувањето на пензија од втор столб, нема да се исплатува најнизок износ на пензија се додека не започне да се исплатува пензија од втор столб.

Глава 13

Избор на вид на пензија од втор столб од лице кое остварило право на инвалидска или семејна пензија

Член 45

Задржување на средствата од втор столб

(1) При поднесување на барање за инвалидска или семејна пензија до Фондот на ПИОМ, членот на пензиски фонд кој бара да оствари право на инвалидска пензија или лицето кое бара да оствари семејна пензија од член на пензиски фонд го доставува називот на пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд во кој е индивидуалната сметка на членот.

(2) Фондот на ПИОМ до пензиското друштво доставува податоци за износот на пензијата која би се исплатила од прв столб, адресата на членот на пензиски фонд кој бара да оствари право на инвалидска или лицето кое бара да оствари право на семејна пензија, при што за семејна пензија доставува податоци и за датум на раѓање, пол и период на користење на пензијата за секој корисник. Период на користење на семејна пензија може да биде времен доколку пензијата ја користат деца за време на школување или доживотен за другите членови на семејство.

(3) Пензиското друштво ја пресметува семејната пензија преку програмирани повлекувања од средствата на индивидуалната сметка на членот во вториот столб, според следниве правила:

а) доколку има најмалку еден корисник кој семејната пензија ќе ја користи доживотно се пресметува поединечна доживотна пензија преку програмирани повлекувања за најмладиот корисник кој ќе ја користи пензијата доживотно. Доколку вака пресметаната семејна пензија е поголема или еднаква на пензијата определена од Фондот на ПИОМ, тогаш носителот на правото на семејна пензија има право да избере дали:

1) средствата од индивидуалната сметка на членот ќе ги задржи и ќе се откаже од семејната пензија од прв столб по што пензиското друштво започнува со исплата на програмирани повлекувања или

2) средствата од индивидуалната сметка на членот ќе се пренесат во Фондот на ПИОМ по што Фондот на ПИОМ започнува со исплата на семејна пензија и

б) доколку нема корисници кои семејната пензија ќе ја користат доживотно се пресметува поединечна привремена пензија преку програмирани повлекувања за најмладиот корисник кој ќе ја користи пензијата времено. Доколку вака пресметаната семејна пензија е поголема или еднаква на пензијата определена од Фондот на ПИОМ, тогаш носителот на правото на семејна пензија има право да избере дали:

1) средствата од индивидуалната сметка на членот ќе ги задржи и ќе се откаже од семејната пензија од прв столб по што пензиското друштво започнува со исплата на програмирани повлекувања или

2) средствата од индивидуалната сметка на членот ќе се пренесат во Фондот на ПИОМ по што Фондот на ПИОМ започнува со исплата на семејна пензија.

(4) Пензиското друштво ја пресметува инвалидската пензија за членот како поединечна доживотна пензија преку програмирани повлекувања. Доколку вака пресметаната инвалидска пензија е поголема или еднаква на пензијата определена од Фондот на ПИОМ, тогаш членот во вториот столб има право да избере дали:

а) средствата од индивидуалната сметка ќе ги задржи и ќе се откаже од инвалидската пензија од прв столб по што пензиското друштво започнува со исплата на програмирани повлекувања или

б) средствата од индивидуалната сметка на членот ќе се пренесат во Фондот на ПИОМ по што Фондот на ПИОМ започнува со исплата на инвалидска пензија.

(5) Пензиското друштво го известува членот на пензиски фонд кој бара да оствари право на инвалидска пензија или лицето кое бара да оствари семејна пензија од член на пензиски фонд за извршените пресметки од ставовите (3) и (4) на овој член.

(6) Доколку од пресметките од ставовите (3) и (4) на овој член се утврди дека пензијата од втор столб е помала од износот на пензијата од прв столб, средствата на членот на пензискиот фонд се пренесуваат во Фондот на ПИОМ по што Фондот на ПИОМ започнува со исплата на инвалидска, односно семејна пензија.

(7) Доколку од пресметките од ставовите (3) и (4) на овој член се утврди дека пензијата од втор столб е поголема од пензијата од прв столб, членот на пензиски фонд кој бара да оствари право на инвалидска пензија или лицето кое бара да оствари семејна пензија избира една од можностите од ставовите (3) и (4) на овој член.

(8) Членот на пензиски фонд кој бара да оствари право на инвалидска пензија или лицето кое бара да оствари семејна пензија од член на пензиски фонд изборот го врши во пензиското друштво преку изјава, а пензиското друштво доставува копија од изјавата до Фондот на ПИОМ и до МАПАС.

Член 46

Определување и исплата на пензијата од втор столб

(1) Доколку лицето кое бара да оствари семејна пензија се откажало од пензијата од прв столб и извршило избор да користи пензија од втор столб, пензиското друштво ја пресметува пензијата од втор столб според следниве правила доколку:

а) има најмалку еден корисник кој семејната пензија ќе ја користи доживотно, пензиското друштво пресметува поединечна доживотна пензија преку програмирани повлекувања врз основа на податоците за најмладиот доживотен корисник и ја исплатува месечно на носителот на пензија;

б) починат сите доживотни корисници или нема доживотни корисници, пензиското друштво пресметува поединечна привремена пензија преку програмирани повлекувања, врз основа на податоците за најмладиот привремен корисник и пензијата ја исплатува месечно на носителот на пензија и

в) нема доживотни и привремени корисници сите преостанати средства на индивидуалната сметка на членот се наследуваат согласно со закон.

(2) Доколку лицето кое бара да оствари инвалидска пензија се откажало од пензијата од прв столб и извршило избор да користи пензија од втор столб, пензиското друштво ја пресметува инвалидската пензија за членот како поединечна доживотна пензија преку програмирани повлекувања. Доколку корисникот на пензија од втор столб почине, сите преостанати средства на неговата индивидуална сметка се наследуваат согласно со закон.

(3) Пензиското друштво исплатата на пензијата ја врши на трансакциска сметка на корисникот, односно носителот на пензија.

Член 47

Формули за пресметка на инвалидска или семејна пензија од втор столб

Определувањето на програмираните повлекувања од членовите 45 и 46 од овој закон се врши согласно со членот 16 од овој закон.

Глава 14

Исплата на пензии од втор столб

Член 48

Парична единица за исплата на пензиите од втор столб

(1) Сите пензии од втор столб се исплатуваат во денари.

(2) Полисите за ануитети од втор столб може да бидат изразени во евра, но пензиите се исплатуваат во денари, по среден курс на Народната банка на Република Македонија.

(3) Кај фиксните ануитети со учество во добивката, износот на пензијата се изразува во “удели“ или “единици“, но се исплатува во денари, зависно од изборот на паричната единица за конверзија на “уделот/единицата“ направен од страна на корисникот на пензија на денот на купувањето.

Член 49

Датуми и начин на исплата на пензиите од втор столб

(1) Пензиското друштво е должно програмираните повлекувања да ги исплатува месечно, не подоцна од 25 во месецот за претходниот месец, со пренос на средства на трансакциска сметка на корисникот на пензија.

(2) Друштвото за осигурување е должно ануитетите да ги исплатува месечно, не подоцна од 25 во месецот за претходниот месец, со електронски пренос на средствата на трансакциска сметка на корисникот на пензија, на начин и постапка утврдени од АСО.

Член 50

Оданоочување на пензиите од втор столб

Пензиите од втор столб кои се исплатуваат преку програмирани повлекувања и преку ануитети подлежат на оданоочување со персонален данок на доход согласно со Законот за персонален данок на доход. Пензиското друштво или друштвото за осигурување кое ги исплатува пензиите има обрска да изврши пресметка и уплатата на персоналниот данок на доход во име и за сметка на корисникот на пензија.

Член 51

Забрана за оптоварување на пензиите од втор столб

(1) Пензиите од втор столб, преку ануитети или програмирани повлекувања, не може да се даваат под залог, да се откупуваат ниту да бидат предмет на извршување.

(2) Полисите за ануитети од втор столб не може да се откупуваат.

(3) Средствата од втор столб наменети за пензии преку програмирани повлекувања не може да се даваат под залог, да се откупуваат ниту да бидат предмет на извршување.

Дел III

Пензиски надоместоци од доброволно капитално финансирано пензиско осигурување

Глава 15

Исплата на пензиски надоместок

Член 52

Видови исплати на пензиски надоместок

(1) Друштвата за осигурување и пензиските друштва пензискиот надоместок го исплатуваат со користење на еден од следниве видови на исплати, по избор на членот на пензиски фонд:

- а) ануитети;
- б) програмирани повлекувања;
- в) еднократни исплати;
- г) повеќекратни исплати и
- д) комбинација од точките а), б) в) и г) на овој став.

(2) При избор на ануитет членот на пензискиот фонд треба да избере ануитет кој ќе содржи по една карактеристика од секој вид на ануитет наведен во следниве точки:

- а) поединечни и заеднички ануитети;
- б) доживотни и привремени ануитети;
- в) непосредни и одложени ануитети;
- г) со гарантиран период или без гарантиран период и
- д) фиксни ануитети, варијабилни ануитети или фиксни ануитети со учество во добивката.

(3) Корисникот на пензија, во случај на комбиниран пензиски надоместок, одлучува на колку видови пензиски надоместоци ќе се поделат средствата од неговата индивидуална сметка и го определува делот за секој од видовите.

Член 53

Промена на видот на исплата на пензиски надоместок

(1) Полисата за ануитет е нераскинлив договор и не може да се раскине ниту во случај на согласност и од корисникот на пензија и од друштвото за осигурување.

(2) Корисникот на пензија може во секој момент да го замени програмираното повлекување обезбедено од едно пензиско друштво со користење на преостанатите расположливи средства од доброволната индивидуална и/или професионална сметка за купување програмирани повлекувања од друго пензиско друштво, купување ануитет од друштво за осигурување или со еднократна или повеќекратна исплата од пензиското друштво.

(3) Корисникот на пензија може да ја замени повеќекратната исплата со користење на преостанатите расположливи средства од доброволната индивидуална и/или професионална сметка за купување ануитет од друштво за осигурување, купување на програмирани повлекувања од пензиско друштво, со повеќекратна исплата од друго пензиско друштво или со еднократна исплата.

(4) Средствата кои остануваат на доброволната индивидуална и/или професионална сметка на корисникот на пензија по неговата смрт, се дел од оставинската маса и со тие средства се постапува согласно со Законот за наследување.

(5) МАПАС го пропишува начинот на замена на програмирани повлекувања од едно пензиско друштво со програмирани повлекувања од друго пензиско друштво, со ануитет или со еднократна или повеќекратна исплата од страна на пензиско друштво.

(6) МАПАС го пропишува начинот на замена на повеќекратна исплата од страна на пензиско друштво со програмирани повлекувања од друго пензиско друштво, со ануитет или со еднократна или повеќекратна исплата од страна на друго пензиско друштво.

Глава 16

Правила за ануитети

Член 54

Видови на ануитет

(1) Доколку ануитетот е гарантиран, членот на пензискиот фонд во полисата за ануитет определува корисник кој во случај на негова смрт го користи ануитетот до крајот на гарантираниот период. Гарантираниот период за ануитет е со времетраење од најмногу 240 месеци.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, корисникот на пензија во полисата за ануитет може да определи повеќе корисници и редослед на користење во случај на смрт, кои го користат ануитетот до крајот на гарантираниот период.

(3) Доколку ануитетот е заеднички членот на пензиски фонд во полисата за ануитет определува еден или повеќе корисници кои во случај на негова смрт го користат ануитетот. Секој корисник добива дел од пензискиот надоместок во висина дефинирана од страна на членот на пензискиот фонд во полисата, а збирот на сите делови кои ги добиваат корисниците не може да надмине 100% од висината на пензискиот надоместок.

(4) Доколку ануитетот е гарантиран заеднички, по смртта на членот на пензискиот фонд, определените корисници до крајот на гарантираниот период го примаат пензискиот надоместок во висина од 100% кој се распределува на секој корисник, согласно со висините на деловите на пензиски надоместок дефинирани од страна на членот на пензискиот фонд во полисата. По завршувањето на гарантираниот период, секој корисник го добива делот на пензискиот надоместок дефиниран од страна на членот на пензискиот фонд во полисата.

(5) Доколку ануитетот е гарантиран одложен, гарантираниот период започнува со завршувањето на периодот на одложување.

Член 55

Субјекти преку кои може да се продаваат ануитети

(1) Полисите за ануитети за трет столб ги продаваат друштвата за осигурување. Друштвата за осигурување полисите за ануитети ги продаваат преку застапник во осигурувањето, друштво за застапување во осигурување и осигурително брокерско друштво кое е основано и работи согласно со Закон за супервизија на осигурување.

(2) Друштвото за осигурување, застапник во осигурувањето, друштво за застапување во осигурување и осигурително брокерско друштво при продажба на ануитети не смее да нуди попусти, поврати на парични средства или други поволности на член на пензиски фонд.

Член 56

Определување на висина на ануитетите и наплата на трошоци

Друштвата за осигурување го определуваат износот на ануитетите, одлучуваат за таблиците на смртност, за претпоставките за каматна стапка, за трошоците за управување и други претпоставки кои се користат при определување на висината на понудената пензија.

Член 57

Надоместоци при исплата на ануитети

Друштвото за осигурување не смее да наплатува надоместоци при исплатата на ануитети од трет столб, освен трансакциски трошоци.

Член 58

Определување на висината на пензиски надоместок исплатен преку варијабилен ануитет и фиксен ануитет со учество во добивката

(1) При определување на висината на пензискиот надоместок исплатена преку варијабилен ануитет и фиксен ануитет со учество во добивката, се користат симулации и проекции со дозволени параметри и претпоставки.

(2) АСО по претходна согласност на МАПАС ги пропишува дозволени параметри кои друштвата за осигурување и други овластени лица можат да ги користат во материјалите за маркетинг, симулациите и проекциите за висината на пензијата која во иднина ќе се исплатува преку варијабилен ануитет и фиксен ануитет со учество во добивката.

(3) АСО по претходна согласност на МАПАС ги пропишува претпоставките кои треба да се користат и да се наведат од страна на друштвата за осигурување и други овластени лица, особено претпоставките во врска со приносот на инвестираните средства користени во неколку „сценарија“ и тоа „базично“, „оптимистичко“ и „песимистичко“. Приносот за „базичното сценарио“ се определува врз основа на перформансите на портфолио од средства со сличен состав на портфолиото кое се нуди согласно со полисата за варијабилен ануитет и фиксен ануитет со учество во добивката, остварени најмалку во текот на последните десет години. Во симулациите и проекциите треба да се наведе не само просечниот принос, туку и варијабилноста на приносот и последиците од таквата варијабилност на висината на пензијата.

(4) При пресметка на варијабилниот ануитет и фиксниот ануитет со учество во добивката во пензиските симулации и проекции се вклучуваат надоместоци, провизии и трошоци и се наведуваат во полисата.

Висината на пензискиот надоместок која му се нуди на потенцијалниот корисник на пензија се прикажува во нето износ претходно намален за надоместоци, провизии или трошоци.

Член 59

Постапка во случај на стечај или ликвидација на друштво за осигурување

(1) Одредбите од Законот за супервизија на осигурувањето кои се однесуваат на стечај и ликвидација на друштво за осигурување соодветно се применуваат и во случај на стечај или ликвидација на друштво за осигурување кое обезбедува пензиски надоместок од трет столб.

(2) Побарувањата на корисниците на пензиски надоместок од трет столб и од нив определени лица имаат право на првенство на намирување во однос на останатите доверители на друштвото за осигурување.

Глава 17

Правила во врска со програмирани повлекувања

Член 60

Видови на програмирани повлекувања

(1) Пензиските друштва ги нудат следниве видови на програмирани повлекувања:

- а) доживотни програмирани повлекувања и
- б) привремени програмирани повлекувања.

(2) Пензиските друштва ги користат формулите од членот 16 од овој закон за почетна пресметка и за годишна пресметка на висината на пензискиот надоместок од програмираното повлекување.

(3) Пензиското друштво исплатува пензиски надоместок преку програмирани повлекувања врз месечна основа, со пренос на средства на трансакциска сметка определена од корисникот на пензиски надоместок.

Член 61

Надоместоци кои се наплатуваат за програмирани повлекувања

(1) Пензиските друштва наплатуваат надоместоци од средствата за програмирани повлекувања од трет столб, согласно со членот 117 став (1) точка б) од Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување.

(2) Пензиските друштва можат да наплатуваат трансакциски трошоци за исплата на пензиски надоместоци преку програмирани повлекувања.

Член 62

Инвестирање на средствата кои се чуваат за програмирани повлекувања

Пензиските друштва ги инвестираат средствата кои ги управуваат за видовите на програмирани повлекувања од трет столб согласно со Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување.

Глава 18

Заеднички одредби за ануитети и програмирани повлекувања

Член 63

Таблицы на смртност и каматни стапки за пензиски надоместоци

(1) Минималните стандарди и правилата за определување на таблицы на смртност ги определуваат АСО и МАПАС под исти услови за друштвата за осигурување и пензиските друштва имајќи ги предвид:

а) специфичноста на популацијата составена од пензионери кои земаат пензија преку ануитет и нивните корисници и

б) подобрувањето на долговечноста.

(2) АСО ги пропишува правилата и минималните стандарди за пресметка на технички резерви, а друштвото за осигурување е должно за пресметка на резервите за ануитетите да ги користи таблиците на смртност согласно со минималните стандарди пропишани од АСО.

(3) МАПАС ги пропишува правилата и минималните стандарди за таблиците на смртност, а пензиското друштво е должно за пресметување на ануитетниот фактор за пензиски надоместоци од трет столб преку доживотни и привремени програмирани повлекувања да користи таблици на смртност согласно со минималните стандарди пропишани од МАПАС.

(4) Друштвата за осигурување и пензиските друштва водат евиденција и статистички податоци за фактичката смртност на корисниците на пензија и се должни статистичките податоци да ги доставуваат до АСО и МАПАС во период и форма пропишани од АСО и МАПАС.

(5) Минималните стандарди и правилата за определување на каматните стапки ги определуваат АСО и МАПАС под исти услови за друштвата за осигурување и пензиските друштва имајќи ги предвид:

а) каматната стапка која се користи за пресметка на резервите, односно ануитетниот фактор, која не може да биде поголема од преовладувачката пазарна реална стапка на принос на долгорочните должнички хартии од вредност и

б) долгорочните и среднорочните реални стапки на принос се засноваат на преовладувачките номинални пазарни стапки на принос за долгорочните и среднорочните должнички инструменти намалени за процената на стапката на трошоците за живот за истите периоди и на процена на идните преовладувачки пазарни стапки за долгорочните и среднорочните безризични должнички хартии од вредност, застапени во портфолијата на пензиските фондови и осигурителните друштва.

(6) АСО ги пропишува правилата и минималните стандарди за определување на каматни стапки, а друштвото за осигурување е должно за пресметка на резервите за ануитетите да користи каматни стапки согласно со правилата и минималните стандарди пропишани од АСО.

(7) МАПАС ги пропишува правилата и минималните стандарди за определување на каматни стапки, а пензиското друштво е должно за пресметка на ануитетниот фактор за пензиски надоместоци од трет столб преку доживотни и привремени програмирани повлекувања да користи каматни стапки согласно со правилата и минималните стандарди пропишани од МАПАС.

Глава 19

Правила кои се однесуваат на еднократните и повеќекратните исплати

Член 64

Друштва кои обезбедуваат еднократни и повеќекратни исплати

Еднократни и повеќекратни исплати на пензиски надоместок можат да вршат само друштва за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови или друштва за управување со доброволни пензиски фондови.

Член 65

Инвестирање на средствата кои се чуваат за еднократна или повеќекратни исплати

Пензиските друштва ги инвестираат средствата кои ги управуваат заради исплата на еднократна или повеќекратни исплати согласно со Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување.

Член 66

Надоместоци кои се наплатуваат од еднократните и повеќекратните исплати

Пензиските друштва наплатуваат надоместоци од средствата за еднократни и повеќекратни исплати согласно со членот 117 став (1) точка б) од Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување.

Глава 20

Стекнување право на пензиски надоместок

Член 67

Постапка за стекнување право на пензиски надоместок

(1) Член на пензиски фонд доставува барање за стекнување право на пензиски надоместок до пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд каде што тој има доброволна индивидуална или професионална сметка, доколку ги исполни условите за исплата на пензиски надоместок согласно со закон. Доколку членот на пензиски фонд има доброволна индивидуална и професионална сметка може да бара спојување на средствата од двете сметки. Доколку сметките се во две пензиски друштва, барањето се доставува во едно од пензиските друштва.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член може да се поднесе најдоцна до навршување на 70 години возраст на членот на пензискиот фонд.

(3) Доколку се исполнети условите за право на пензиски надоместок пензиското друштво издава потврда за висината на средствата на неговата доброволна индивидуална и/или професионална сметка и определува идентификациски број на котација.

(4) Членот на пензиски фонд може да одлучи да побара котација во Центарот за котација за избор на вид на пензиски надоместок, лично или преку пензиско друштво и да побара од пензиското друштво идентификациски број на котација.

(5) Доколку членот одлучи лично да побара котација во Центарот за котација за избор на вид на пензиски надоместок ја користи потврдата од ставот (3) на овој член.

(6) Доколку членот на пензиски фонд одлучи да побара котација преку пензиско друштво, писмено го овластува друштвото за барање на котација во кое ги наведува видовите на пензиски надоместоци и го определува делот од средствата на доброволната индивидуална и/или професионална сметка за секој од видовите.

(7) Во рок од пет дена од денот на приемот на барањето од ставот (6) на овој член, пензиското друштво е должно да поднесе барање за котација во Центарот за котација со идентификациски број на котација и следниве податоци: износот на средства на индивидуалната сметка, полот и датумот на раѓање на членот, видот на пензиски надоместок или нивна комбинација определени од членот на пензискиот фонд.

(8) Доколку членот на пензиски фонд одлучи да не побара котација во Центарот за котација поднесува барање до пензиското друштво за исплата на средствата преку програмирани повлекувања, еднократно или повеќекратно.

Член 68
Доброволна котација за ануитети

(1) Друштвата за осигурување немаат обврска да презентираат понуди за корисник на пензиски надоместок, но доколку котираат во Центарот за котација нивните понуди имаат важност 30 дена од денот на котација.

(2) Друштвата за осигурување може да презентираат понуди на еден или повеќе видови на пензиски надоместок побарани од членот на пензиски фонд, лично на членот или на пензиско друштво овластено од него.

Член 69
Задолжителна котација за програмирани повлекувања

Пензиските друштва се должни да презентираат понуди во Центарот за котација за доживотни и привремени програмирани повлекувања за корисник на пензиски надоместок и нивните понуди имаат важност 30 дена од денот на котација.

Член 70
Котација за ануитети и програмирани повлекувања

Друштвата за осигурување и пензиските друштва во рок од пет дена од денот на барањето треба да ги презентираат своите понуди преку Центарот за котација или на пензиското друштво или лично на членот на пензискиот фонд.

Член 71
Договарања на пензиските надоместоци

(1) По завршување на периодот за котација пензиското друштво од Центарот за котација добива збирна табела со сите добиени понуди за членот на пензискиот фонд.

(2) Пензиското друштво е должно да ја презентира збирната табела на членот на пензискиот фонд и му доставува копија од збирната табела, заверена и потпишана од пензиското друштво.

(3) Доколку членот на пензискиот фонд одбрал да прима пензиски надоместок како програмирани повлекувања или како еднократна или повеќекратна исплата, склучува договор со пензиско друштво чија понуда ја прифатил.

(4) Доколку членот на пензискиот фонд одбрал да прима пензиски надоместок како ануитет потпишува полиса за ануитет со друштво за осигурување чија понуда ја прифатил.

(5) Доколку членот на пензискиот фонд одбрал да прима пензиски надоместок како комбинација од програмирани повлекувања и ануитет склучува договор со пензиско друштво и потпишува полиса за ануитет со друштво за осигурување чии понуди ги прифатил.

(6) Друштво за осигурување и пензиско друштво не смее да одбие да склучи договор или полиса за ануитет со член кој ја одбрал неговата понуда.

(7) Членот на пензискиот фонд доставува копии од договорот и/или полисата за ануитет до пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд каде што тој е член.

(8) Доколку членот на пензискиот фонд одбрал да прима пензиски надоместок како еднократна или повеќекратна исплата од пензиското друштво склучува договор со пензиско друштво чија понуда ја прифатил. По извршената исплата пензиското друштво издава потврда дека сите средства од доброволната индивидуална и/или професионална сметка се исплатени. Копија од потврдата пензиското друштво доставува до МАПАС.

Член 72
Право на повторување на процесот на котација

Член на пензиски фонд не е должен да избере понуда добиена преку Центарот за котација и може да бара котација преку Центарот за котација во неограничен број.

Член 73
Задолжително стекнување право на пензиски надоместок

(1) Членот на пензиски фонд задолжително остварува право на пензиски надоместок кога ќе наврши 70 години живот.

(2) Пензиското друштво е должно да се обрати до членот на пензиски фонд кој навршил 70 години живот заради остварување на правото од ставот (1) на овој член.

(3) Доколку членот на пензиски фонд избере вид на пензиски надоместок се применува постапката од членот 71 од овој закон.

(4) Доколку членот на пензискиот фонд не изврши избор на вид на пензиски надоместок се смета дека избрал еднократна исплата од пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд каде што членот има доброволна индивидуална и/или професионална сметка и исплатата се врши на негова трансакциска сметка.

(5) Доколку членот на пензискиот фонд не го известил пензиско друштво за трансакциската сметка на која треба еднократно да се пренесат неговите средства, пензиското друштво ги чува средствата на доброволната индивидуална и/или професионална сметка на членот.

Член 74
Пренос на средствата

(1) По приемот на полисата за ануитет и/или договорот со пензиско друштво од членот 71 од овој закон, пензиското друштво ги пренесува средствата од доброволна индивидуална и/или професионална сметка на членот на пензискиот фонд на трансакциска сметка на друштвото за осигурување и/или на сметката на пензискиот фонд управуван од пензиското друштво избрано од членот. За извршениот пренос, пензиското друштво не смее да наплати надоместоци од членот или од друштвото за осигурување, или пензиското друштво избрано од членот, освен трансакциски провизии.

(2) Пензиското друштво е должно да изврши пренос на средствата во друштвото за осигурување или пензискиот фонд во рок од еден месец од денот на приемот на полисата за ануитет и/или договорот со пензиско друштво.

(3) Доколку средствата се пренесени во првата половина на еден календарски месец, друштвото за осигурување е должно да изврши прва исплата на ануитет, а пензиското друштво е должно да изврши прва исплата на програмирани повлекувања, во текот на втората половина од тој месец. Доколку средствата се пренесени во втората половина на еден календарски месец, друштвата се должни првата исплата од ануитетот, односно програмирани повлекувања да ја извршат во првата половина на наредниот месец.

Член 75
Промена на висината на пензиски надоместок заради промена на износот на доброволна индивидуална и/или професионална сметка

Доколку износот на средства на доброволна индивидуалната и/или професионалната сметка кои пензиското друштво ги пренело на друштво за осигурување се разликува од износот врз основа на кој биле дадени

понуди, друштвото за осигурување избрано од членот на пензискиот фонд е должно пропорционално да го прилагодува ануитетот кој ќе се исплатува. Доколку добиениот износ е повисок од износот користен во котациите, ануитетот пропорционално се зголемува, а доколку добиениот износ е помал од износот користен во котациите, ануитетот пропорционално се намалува.

Член 76

Евиденција која ја водат пензиските друштва за остварување на пензиски надоместок

(1) Пензиското друштво кое управувало со пензискиот фонд каде што членот имал доброволна индивидуална и/или професионална сметка при остварување на пензиски надоместок е должно да ја води и чува целокупната евиденција со сите податоци во врска со процесот за избор на пензиски надоместок. Евиденцијата се води за секој член на пензиски фонд и ги опфаќа: избраниот вид на пензиски надоместок или нивна комбинација; вкупниот износ на средства на доброволната индивидуална и/или професионалната сметка; називот на друштвото или друштвата избрани за исплата на пензиски надоместок; висината на остварениот пензиски надоместок; карактеристики на ануитетот како што се гарантираниот период, периодот на одложување, фиксен или варијабилан ануитет, определениот корисник или корисници за гарантиран ануитет и други видови на ануитети; основни карактеристики на привремено програмирани повлекувања во комбинација со одложен ануитет; износот на пензија која се добива од секој вид на исплата на пензија и нивниот сооднос.

(2) Евиденција од ставот (1) на овој член се чува и во случај на еднократна или повеќекратна исплата на средствата од доброволната индивидуална и/или професионалната сметка на членот на пензискиот фонд.

Глава 21

Исплата на пензиски надоместоци

Член 77

Парична единица за исплата на пензиските надоместоци

(1) Сите пензиски надоместоци се исплатуваат во денари.

(2) Полисите за ануитети од трет столб може да бидат изразени во евра, но пензиските надоместоци се исплатуваат во денари, по среден курс на Народната банка на Република Македонија.

(3) Кај варијабилните ануитети износот на пензијата се изразува во “удели“ или “единици“, но се исплатува во денари, зависно од изборот на паричната единица за конверзија на “уделот/единицата“ направен од страна на корисникот на пензија на денот на купувањето.

Член 78

Датуми и начин на исплата на пензиски надоместоци

(1) Пензиското друштво е должно програмираните повлекувања да ги исплатува месечно, не подоцна од 25 во месецот за претходниот месец, со пренос на средства на трансакциска сметка на корисникот на пензија.

(2) Друштвото за осигурување е должно ануитетите да ги исплатува месечно, не подоцна од 25 во месецот за претходниот месец, со електронски пренос на средствата на трансакциска сметка на корисникот на пензија, на начин и во постапка утврдени од АСО.

(3) Еднократните или повеќекратните исплати може да се вршат кој било ден во месецот на трансакциска сметка на корисникот на пензија.

Член 79

Оданоочување на пензиските надоместоци

Пензиските надоместоци кои се исплатуваат преку програмирани повлекувања и преку ануитети подлежат на оданоочување со персонален данок на доход согласно со Законот за персонален данок на доход. Пензиското друштво или друштвото за осигурување кое ги исплатува пензиските надоместоци има обрска да изврши пресметка и уплата на персоналниот данок на доход во име и за сметка на корисникот на пензија.

Дел IV

Глава 22

Казнени и прекршочни одредби

Член 80

Кривично дело

Одговорно лице во пензиско друштво, друштво за осигурување или Фондот на ПИОМ кое преку лажно прикажување или прикривање на фактите, со доведување во заблуда или на друг незаконски начин, влијае на одлука за пензионирање или избор на вид на исплата на пензија или пензиски надоместок и со тие активности предизвика финансиска штета на членот на пензиски фонд, ќе се казни со затвор од една до три години.

Член 81

Порамнување и Комисија за одлучување по прекршок

(1) За прекршоците утврдени во членовите 82, 83, 84 и 88 од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува Комисијата за одлучување по прекршок на АСО.

(2) За прекршоците утврдени во членовите 85, 86 и 87 од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува Комисијата за одлучување по прекршок на МАПАС.

(3) Одредбите од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување кои се однесуваат на порамнување и на Комисијата за одлучување по прекршок ќе се применуваат во постапките во врска со прекршоците пропишани со овој закон.

(4) Одредбите од Законот за супервизија на осигурување кои се однесуваат на посредување и на Комисијата за одлучување по прекршок на АСО ќе се применуваат во постапките во врска со прекршоците пропишани со овој закон.

Член 82

(1) Глоба во износ од 2.000 до 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштво за осигурување, доколку:

1) при определување на износ на одложен ануитет постапи спротивно на членот 9 став (2) од овој закон;

2) не го усогласи износот на ануитетот кој ќе се исплатува согласно со членот 12 став (1) од овој закон;

3) не доставува статистички податоци до АСО во период и форма пропишани од АСО согласно со членот 22 став (4) од овој закон и

4) не доставува статистички податоци до АСО во период и форма пропишани од АСО согласно со членот 63 став (4) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 500 до 700 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во друштвото за осигурување за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 83

(1) Глоба во износ од 10.000 до 20.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштво за осигурување, доколку:

1) раскине полиса за ануитет спротивно на членот 4 став (1) од овој закон;

2) врши усогласување на фиксен ануитет усогласен со трошоци за живот спротивно на членот 6 став (1) од овој закон;

3) нуди попуст, поврати на парични средства или други поволности спротивно на членот 7 став (2) од овој закон;

4) наплатува надоместоци спротивно на членот 10 од овој закон;

5) пресметува висина на пензијата за втор столб преку фиксен ануитет со учество во добивката спротивно на членот 11 ставови (1) и (4) од овој закон;

6) не презентира понуда во рокот определен во членот 30 став (1) од овој закон;

7) не направи прва исплата на ануитет во рокот определен во членот 36 став (3) од овој закон;

8) не го извести Фондот на ПИОМ согласно со членот 38 став (1) од овој закон;

9) не ја провери висината на пензијата од втор столб согласно со членот 39 став (2) од овој закон;

10) не врши проверки согласно со членот 40 став (1) од овој закон;

11) врши исплата на ануитети спротивно на членот 49 став (2) од овој закон;

12) не изврши намалување на данок при исплата на пензиите од втор столб и пензиските надоместоци од трет столб согласно со членовите 50 и 79 од овој закон;

13) раскине полиса за ануитет спротивно на членот 53 став (1) од овој закон;

14) нуди попуст, поврати на парични средства или други поволности спротивно на членот 55 став (2) од овој закон;

15) наплатува надоместоци спротивно на членот 57 од овој закон;

16) не изврши прва исплата на ануитет во рокот определен во членот 74 став (3) од овој закон;

17) не го усогласи пропорционално износот на ануитет на начин определен со членот 75 од овој закон и

18) врши исплата на ануитети спротивно на членот 78 став (2) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во друштвото за осигурување за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 84

(1) Глоба во износ од 30.000 до 40.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштво за осигурување, доколку:

1) исплатува вид на пензија од втор столб или пензиски надоместок од трет столб спротивно на членовите 3 и 52 од овој закон;

2) не користи таблици на смртност согласно со членот 22 став (2) од овој закон;

3) не користи каматни стапки согласно со членот 22 став (6) од овој закон;

4) не користи таблици на смртност согласно со членот 63 став (2) од овој закон и

5) не ги користи каматните стапки од членот 63 став (6) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 3.000 до 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во друштвото за осигурување за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 85

(1) Глоба во износ од 2.000 до 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на пензиско друштво, доколку:

1) не доставува статистички податоци до МАПАС во период и форма пропишани од МАПАС согласно со членот 22 став (4) од овој закон;

2) не води и не чува евиденција на начин утврден во членот 37 став (1) од овој закон;

3) не доставува статистички податоци до МАПАС во период и форма пропишани од МАПАС согласно со членот 63 став (4) од овој закон и

4) не води и не чува евиденција на начин утврден во членот 76 став (1) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 500 до 700 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во пензиското друштво за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 86

(1) Глоба во износ од 10.000 до 20.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на пензиско друштво, доколку:

1) не определи лице кое има дозвола за работа како овластен актуар согласно со членот 15 став (2) од овој закон;

2) при прва пресметка за програмирани повлекувања користи параметри и формула спротивни на членот 16 ставови (2) и (4) од овој закон;

3) при повторна пресметка за програмирани повлекувања користи параметри и формула спротивни на членот 16 ставови (3) и (4) од овој закон;

4) наплатува надоместоци спротивно на членот 17 став (1) од овој закон;

5) не врши проверка на збирот на пензијата согласно со членот 20 став (5) од овој закон;

6) не поднесе барање за котација согласно со членот 29 став (3) од овој закон;

7) не презентира понуда во рокот определен во членот 30 став (1) од овој закон;

8) не достави збирна табела согласно со членот 32 став (1) од овој закон;

9) наплати надоместоци за пренос на средствата спротивно на членот 36 став (1) од овој закон;

10) не ги пренесе средствата во рокот определен во членот 36 став (2) од овој закон;

11) не го извести Фондот на ПИОМ согласно со членот 38 став (1) од овој закон;

12) не ја провери висината на пензијата од втор столб согласно со членот 39 став (2) од овој закон;

13) не врши проверки согласно со членот 40 став (1) од овој закон;

14) не ја зголеми исплатата на програмирани повлекувања согласно со членот 42 став (1) од овој закон;

15) врши исплата на програмирани повлекувања спротивно на членот 49 став (1) од овој закон;

16) не изврши намалување на данок при исплата на пензиите од втор столб и пензиските надоместоци од трет столб согласно со членовите 50 и 79 од овој закон;

17) не поднесе барање за котација согласно со членот 67 став (7) од овој закон;

18) не презентира понуда согласно со членот 69 од овој закон;

19) не презентира збирна табела согласно со членот 71 став (2) од овој закон;

20) изврши пренос на средства од индивидуална доброволна или професионална сметка во субјект кој не е друштво за осигурување или пензиско друштво спротивно на членот 74 став (1) од овој закон;

21) не изврши пренос на средствата во рокот определен во членот 74 став (2) од овој закон;

22) не изврши прва исплата на програмирани повлекувања во рокот определен во членот 74 став (3) од овој закон и

23) врши исплата на програмирани повлекувања спротивно на членот 78 став (1) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во пензиското друштво за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 87

(1) Глоба во износ од 30.000 до 40.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на пензиско друштво доколку:

1) исплатува вид на пензија од втор столб или пензиски надоместок од трет столб спротивно на членовите 3 и 52 од овој закон;

2) не користи таблица на смртност согласно со членот 22 став (3) од овој закон;

3) не користи каматни стапки согласно со членот 22 став (7) од овој закон;

4) не користи таблица на смртност согласно со членот 63 став (3) од овој закон и

5) не ги користи каматните стапки од членот 63 став (7) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 3.000 до 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во пензиското друштво за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 88

(1) Глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштво за застапување во осигурување или на осигурително брокерско друштво, доколку:

1) нуди попуст, поврати на парични средства или други поволности спротивно на членот 7 став (2) од овој закон;

2) наплати провизија од друштво за осигурување спротивно на членот 8 став (2) од овој закон и

3) нуди попуст, поврати на парични средства или други поволности спротивно на членот 55 став (2) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во друштвото за застапување во осигурување или на осигурителното брокерско друштво и на застапник во осигурување за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 89

(1) Глоба во износ од 10.000 до 20.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на Фондот на ПИОМ, доколку:

1) не достави копија од решението, односно одлуката до пензиското друштво согласно со членот 28 ставови (2) и (3) од овој закон;

2) не врши проверка на пресметаната разлика до најнизок износ на пензија согласно со членот 41 став (1) од овој закон;

3) не врши исплата на разликата до најнискиот износ на пензија согласно со членот 41 став (3) од овој закон;

4) не исплати разлика на пензијата согласно со членот 42 став (2) од овој закон и

5) не исплати најнизок износ на пензија согласно со членот 43 став (1) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во Фондот на ПИОМ за прекршокот од ставот (1) на овој член.

(3) Надлежен орган за изрекување на прекршочните санкции од ставот (1) на овој член е надлежниот суд.

Дел V

Глава 22

Преодни и завршни одредби

Член 90

Пензиско друштво основано пред влегувањето во сила на овој закон, во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон, треба да определи лице за пресметка и исплата на пензии и пензиски надоместоци преку програмирани повлекувања, пред започнување со исплата на програмирани повлекувања за корисници на пензија или пензиски надоместок.

Член 91

(1) Центарот за котација ќе се основа во рок од три месеци од денот на издавањето на првата дозвола за вршење на работи на осигурување во класата на ануитети и исплатува ануитети за корисници на пензија.

(2) До основање на Центарот за котација собирањето и презентирањето на понудите за пензиите од втор столб ќе се извршува од пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд каде што членот има индивидуална сметка. Пензиското друштво е должно да воспостави електронски начин за комуникација со сите пензиски друштва со цел да собира понуди и да врши работи согласно со одредбите од овој закон.

Член 92

Подзаконските акти чие донесување е предвидено со овој закон ќе се донесат во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 93

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 март 2014 година.

L I G J

PËR PAGESE TË PENSIONEVE DHE KOMPENSI- MEVE PENSIONALE NGA SIGURIMI PENSIONAL ME FINANCIM KAPITAL

Pjesa I

Kreu I

Dispozita të përgjithshme

Neni 1

Lenda

Me kete ligj rregullohet menyra e pageses së pensioneve nga sigurimi i detyrueshem pensional me financim kapital (në tekstin e metejme: shtylla e dyte) dhe kompensimeve pensionale nga sigurimi vullnetar pensional me financim kapital (në tekstin e metejme: shtylla e trete).

Neni 2

Nocione

Shprehje të caktuara të perdorura në kete ligj e kane kuptimin si vijojne:

1. "Anetar i fondit pensional" eshte personi që ka llogari individuale në fondin e detyrueshem pensional dhe nuk ka realizuar pension nga sigurimi i detyrueshem pensional me financim kapital ose ka llogari vullnetare individuale dhe/ose profesionale në fondin pensional vullnetar dhe nuk ka realizuar kompensim pensional nga sigurimi vullnetar pensional me financim kapital;

2. "Shfrytezues i pensionit" eshte personi që ka realizuar pension nga shtylla e dyte ose kompensim pensional nga shtylla e trete;

3. "Shoqeri e sigurimit" është shoqeria e sigurimit që ka leje nga Agjencia për Supervizion të Sigurimit për kryerjen e punëve të sigurimit në klasen e sigurimit të anuiteve dhe paguan anuitete për shfrytëzuesit e pensionit;

4. "Shoqeri pensionale" është shoqeria për menaxhim me fondet e detyrueshme pensionale dhe/ose shoqeria për menaxhim me fondet pensionale të detyrueshme dhe vullnetare;

5. "Police" është marreveshje për pagesen e anuitetit të lidhur ndërmjet shoqërisë së sigurimit dhe shfrytëzuesit të pensionit;

6. "Anuitet" është lloj i pageses së pensionit ose kompensimit pensional që paguhet në muaj nga shoqata e sigurimit, shfrytëzuesit të pensionit ose shfrytëzuesit të caktuar prej tij;

7. "Anuitet i perhershëm" është lloj i anuitetit me të cilin shoqeria e sigurimit i garanton shfrytëzuesit të pensionit pagese të perhershme, mujore të pensionit ose kompensimit pensional, pa dallim të jetegjatesisë së tij reale;

8. "Anuitet i perkohshëm" është lloj i anuitetit me të cilin shoqeria e sigurimit i garanton shfrytëzuesit të pensionit pagese të pensionit ose kompensimit pensional për numrin e definuar paraprakisht të periudhave;

9. "Anuitet individual" është lloj i anuitetit të cilin shoqeria e sigurimit ia paguan vetëm një shfrytëzuesi të pensionit;

10. "Anuitet i perbashket" është lloj i anuitetit të cilin shoqeria e sigurimit ia paguan shfrytëzuesit të pensionit, ndërsa pas vdekjes së tij shfrytëzuesit të caktuar nga ai;

11. "Anuitet i drejtperdrejte" është lloj i anuitetit të cilin shoqeria e sigurimit fillon ta paguaje jo më vonë se muaji i cili pason pas muajit në të cilin premia është bartur nga ana e shoqërisë pensionale në shoqërinë e sigurimit;

12. "Anuitet i prolonguar" është lloj i anuitetit të cilin shoqeria e sigurimit fillon ta paguaje në muajin që pason pas muajit në të cilin perfundon periudha e prolongimit. Periudha e prolongimit matet me muaj dhe fillon në muajin në të cilin premia është bartur nga ana e shoqërisë pensionale në shoqërinë e sigurimit;

13. "Anuitet me periudhe të garantuar" është lloj i anuitetit që ka periudhe të definuar paraprakisht të muajve në të cilët detyrimisht do të paguhet pa dallim nëse shfrytëzuesi i pensionit është i gjallë. Nëse shfrytëzuesi i pensionit vdes, shoqeria e sigurimit ia paguan anuitetin shfrytëzuesit të caktuar deri në fund të periudhës së garantuar. Lartësia e anuitetit që e pranon shfrytëzuesi i caktuar është e barabartë me lartësinë e anuitetit që e ka pranuar shfrytëzuesi i pensionit. Shoqeria e sigurimit fillon ta paguaje anuitetin jo më vonë se nga muaji i cili pason pas muajit në të cilin premia është bartur nga ana e shoqërisë pensionale në shoqërinë e sigurimit;

14. "Anuitet pa periudhe të garantuar" është lloj i anuitetit që nuk ka periudhe të definuar paraprakisht të muajve në të cilët paguhet detyrimisht dhe paguhet deri sa shfrytëzuesi i pensionit është i gjallë. Shoqeria e sigurimit fillon ta paguaje anuitetin jo më vonë se nga muaji i cili pason pas muajit në të cilin premia është bartur nga ana e shoqërisë pensionale në shoqërinë për sigurim;

15. "Anuitet fiks" është lloj i anuitetit që paguhet në muaj në shume fiks të shprehur në denare ose në euro në kundërvlerë me denare;

16. "Anuitet fiks i harmonizuar me shpenzimet për jetese" është lloj i anuitetit i harmonizuar me qarkullimin e shpenzimeve për jetese dhe paguhet në muaj në denare ose në euro në kundërvlerë me denare;

17. "Anuitet fiks me pjesëmarrje në fitim" është lloj i anuitetit të cilin shoqeria e sigurimit e paguan në muaj dhe që përfshin pagese të garantuar minimale dhe përqindje nga fitimi i realizuar i shoqërisë së sigurimit;

18. "Anuitet variabel" është lloj i anuitetit që shoqeria e sigurimit e paguan në muaj me lartësi të ndryshueshme të anuitetit varesisht nga vlera në treg e mjeteve të fondit investues. Anuiteti shprehet në njësi ose pjesëmarrje të fondit investues, ndërsa lartësia e pensionit caktohet si rezultat i numrit të njësive (pjesëmarrjeve) dhe vlerës në treg të njësive (pjesëmarrjes);

19. "Terheqje të programuara" janë lloj i pageses së pensionit ose kompensimit pensional që në muaj i paguan shoqeria pensionale deri në fund të jetës, ose deri sa ka mjete në llogarinë e anëtarit të fondit pensional. Lartësia e terheqjeve të programuara për here të pare llogaritet në momentin e realizimit të pensionit ose kompensimit pensional dhe rilloget në çdo 12 muaj nga shoqeria pensionale. Pagesa e terheqjeve të programuara nderpritet me shfrytëzimin e mjeteve në llogarinë individuale, llogarinë vullnetare individuale ose profesionale të shfrytëzuesit të pensionit. Nëse shfrytëzuesi i pensionit vdes, mjetet e mbetura trashëgohen në pajtim me ligjin;

20. "Terheqje të parakohshme të programuara në kombinim me anuitet të perhershëm të prolonguar" është lloj i pageses së pensionit ose kompensimit pensional që fillon me pagesen e terheqjeve të programuara gjatë numrit të caktuar paraprakisht të viteve dhe vazhdon me anuitet të perhershëm të prolonguar. Periudha e prolongimit të pageses së mjeteve për anuitet është e barabartë me periudhën e pageses së terheqjeve të perkohshme të programuara dhe shprehet si numer i plote i viteve ose numer i pjesëtueshem me 12 muaj. Zgjedhja e terheqjeve të programuara të perkohshme dhe anuitetit të prolonguar behet në të njëjten kohë;

21. "Pagese e njehershme" është terheqja e njehershme e të gjitha mjeteve nga llogaria vullnetare individuale ose profesionale e anëtarit të fondit pensional dhe

22. "Pagese e shumëhershme" është terheqja e mjeteve nga llogaria vullnetare individuale ose profesionale e anëtarit të fondit pensional në disa keste të njëjta ose të ndryshme në periudha të njëjta ose të ndryshme, deri sa nuk harxhohen mjetet në llogari. Me kestin e fundit paguhet të gjitha mjetet nga llogaria. Gjatë percaktimit të shumave, numrit dhe periudhave të pagesave nuk shfrytëzohen tabela të vdekshmerisë.

Pjesa II

Pensione nga sigurimi i detyrueshem pensional me financim kapital

Kreu 2

Pagesat e pensioneve të shtylles së dyte

Neni 3

Llojet e pagesave të pensioneve të shtylles së dyte

(1) Shoqëritë e sigurimit dhe shoqëritë pensionale pensionin e shtylles së dyte e paguajnë vetëm me shfrytëzimin e një prej llojeve të pagesave në vijim, me zgjedhje të anëtarit të fondit pensional:

a) anuitet i drejtperdrejte i perhershëm;

b) terheqje të programuara dhe

v) terheqje të programuara të perkohshme në kombinim me anuitet të prolonguar të perhershëm.

(2) Anuiteti nga paragrafi (1) pikat a) dhe b) të këtij neni mund të jete fiks i harmonizuar me shpenzime për jetese ose me pjesëmarrje në fitim. Varesisht nga periudha e pageses anuiteti mund të jete i garantuar apo i paguarantuar.

Neni 4

Ndryshimi i llojit të pageses së pensionit

(1) Polica për anuitet është marreveshje e pashkeputshme. Shoqeria e sigurimit nuk guxon ta nderprese policen për anuitet, as në raste pelqimi nga shfrytëzuesi i pensionit.

(2) Shfrytezuesi i pensionit mund t'i zevendesojë terheqjet e perhershme të programuara të siguruara nga një shoqëri pensionale me shfrytezimin e mjeteve të mbetura në disponim nga llogaria individuale për blerjen e terheqjeve të perhershme të programuara nga shoqëri tjetër pensionale, blerjen e anuitetit të perhershëm nga shoqëria e sigurimit ose me blerjen e terheqjeve të perkohshme të programuara të kombinuara me anuitet të perhershëm të prolonguar.

(3) Nese shfrytezuesi i pensionit ka zgjedhur terheqje të perkohshme të programuara në kombinim me anuitet të perhershëm të prolonguar në çdo moment mund t'i zevendesojë terheqjet e perkohshme të programuara të siguruara nga një shoqëri pensionale me shfrytezimin e mjeteve të mbetura në disponim nga llogaria individuale, për blerjen e terheqjeve të perkohshme të programuara nga shoqëri tjetër pensionale për periudhën e mbetur. Polica për anuitetin e prolonguar nuk mund të nderpritet.

(4) Agjencia për Supervizion të Sigurimit Pensional me Financim Kapital (në tekstin e metejme: MAPAS) e percakton menyren e ndryshimit të terheqjeve të programuara dhe ndryshimin në lloj tjetër të pageses së pensionit.

Kreu 3 Rregulla për anuitete

Neni 5 Anuiteti i garantuar

(1) Nese anuiteti është i garantuar, shfrytezuesi i pensionit në policen për anuitet cakton shfrytezuesi i cili në rast të vdekjes së tij do ta shfrytëzojë anuitetin deri në fund të periudhës së garantuar.

(2) Me përjashtim nga paragrafi (1) i këtij neni, shfrytezuesi i pensionit në policen për anuitet mund të caktojë më tepër shfrytëzues dhe radhe të shfrytëzimit në rast të vdekjes, që do ta shfrytëzojnë anuitetin deri në fund të periudhës së garantuar.

(3) Periudha e garantuar për anuitet është me kohezgjatje prej më së shumti 240 muaj.

Neni 6 Anuiteti fiks i harmonizuar me shpenzimet për jetese

(1) Shoqëria e sigurimit është e obliguar që të bejë harmonizim periodik të lartesisë së pensionit përmes anuitetit fiks të harmonizuar me shpenzimet për jetese në një prej dy menyrave në vijim:

a) sipas rritjes së indeksit të shpenzimeve për jetese në gjysmëvjetorin paraprak në raport me gjysmëvjetorin që i paraprin në Republikën e Maqedonisë, më 1 janar dhe 1 korrik çdo vit ose

b) harmonizim nominal fiks, së paku më 1 janar dhe 1 korrik për çdo vit. Përqindja e harmonizimit caktohet në ditën e blerjes së policës për anuitet, dhe është e pandryshueshme gjatë kohezgjatjes së policës. Në fund të çdo viti, Agjencia për Supervizion të Sigurimit (në tekstin e metejme: ASS) me pelqim paraprak të MAPAS-it, e percakton përqindjen minimale të harmonizimit nominal për anuitetet fikse të cilat do të shiten gjatë vitit të ardhshëm kalendarik. Përqindja minimale e harmonizimit nominal zbatohet për të gjitha policat për këto lloj të anuiteteve që do të shiten gjatë vitit të ardhshëm, në nivel vjetor nuk mund të jete më e vogël se 1% e as më e madhe se 3%. Shoqëritë e sigurimit mund të ofrojnë përqindje më të lartë të sigurimit nominal, por nuk mund të ofrojnë përqindje që është më e ulët se përqindja minimale e percaktuar nga ASS-ja për çdo vit kalendarik.

(2) ASS-ja me pelqim paraprak të MAPAS-it e percakton menyren e harmonizimit me shpenzimet për jetese për pensionet e shtylles së dyte të cilat paguhen përmes anuiteteve në fund të çdo viti. Përqindja minimale e harmonizimit nominal për policat me harmonizim nominal fiks, që do të shiten në vitin e ardhshëm kalendarik, shpallet në uebfaqen e ASS-së.

Neni 7 Subjekte përmes të cilave mund të shiten anuitete

(1) Policat për anuitete për shtyllen e dyte i shesin shoqëritë e sigurimit. Shoqëritë e sigurimit policat për anuitete i shesin përmes perfaqësuesit në sigurim, shoqërisë për perfaqësim në sigurim dhe shoqërisë brokere të sigurimit, që është themeluar dhe punon në pajtim me Ligjin për supervizion të sigurimit.

(2) Shoqëria e sigurimit, perfaqësuesi në sigurim, shoqëria për perfaqësim në sigurim dhe shoqëria brokere e sigurimit gjatë shitjes së anuiteteve, nuk guxon t'i ofrojë lirime, kthime të mjeteve në para ose volitshmeri të tjera anëtarit të fondit pensional.

Neni 8 Provizionit për shitje të anuiteteve

(1) Subjektet nga neni 7 i këtij ligji për shitjen e anuiteteve i arketojnë shërbimet e tyre në formë të rrogës ose provizionit dhe nuk guxojnë t'i arketojnë nga shfrytezuesi i pensionit ose nga anëtarit të fondit pensional.

(2) Shuma më e lartë e provizionit për shitjen e anuitetit për shtyllen e dyte që mund të arkëtohet nga shoqëria e sigurimit është 2,5% e premise.

Neni 9 Percaktimi i shumës së anuiteteve

(1) Shoqëria e sigurimit e percakton shumën e anuiteteve, vendos për tabelat e vdekshmerisë, për parakushtet për shkallën e kamates, për shpenzimet për menaxhim dhe parakushtet tjera që shfrytëzohen gjatë percaktimit të lartesisë së pensionit të ofruar.

(2) Gjatë percaktimit të shumës së anuitetit të prolonguar në kombinim me terheqjet e programuara të perkohshme, shoqëria e sigurimit është e obliguar që ta percaktojë shumën në atë menyre që një pjesë e mjeteve të akumuluar në llogarinë individuale të anëtarit të fondit pensional do t'i bartet shoqërisë së sigurimit, ndërsa pjesa tjetër mbetet në fondin pensional që të financohet pagesa e terheqjeve të programuara të perkohshme. Gjatë percaktimit të pjesës që do të shfrytëzohet si anuitet i prolonguar, shoqëria e sigurimit e merr parasysh raportin relativ ndërmjet pensionit përmes terheqjeve të perkohshme të programuara dhe pensionit përmes anuitetit të prolonguar, si dhe kohezgjatjen e periudhës së prolongimit, të definuar nga shfrytezuesi i pensionit. Në oferten e shumës për anuitet, krahas lartesisë së pensionit përmes terheqjeve të programuara të perkohshme dhe lartesisë së pensionit përmes anuitetit të prolonguar, shoqëria e sigurimit e shënon shumën e mjeteve të akumuluar në llogarinë individuale të anëtarit që mbetet në fondin pensional dhe shumën që bartet në shoqërinë e sigurimit. Shumat absolute të pensionit të percaktuar në atë menyre përmes terheqjeve të programuara të perkohshme dhe pensionit përmes anuitetit të prolonguar duhet t'i përgjigjen raportit relativ të pensionit përmes terheqjeve të programuara të perkohshme dhe pensionit përmes anuitetit të prolonguar.

Neni 10 Kompensime gjatë pageses së anuiteteve

Shoqëria e sigurimit nuk guxon të arkëtojë kompensime gjatë pageses së anuiteteve të shtylles së dyte, përveç shpenzimeve të transakcionit.

Neni 11 Percaktimi i lartesisë së pensionit përmes anuitetit fiks me pjesëmarrje në fitim

(1) Shoqëria e sigurimit është e obliguar që gjatë llogaritjes së lartesisë së pensionit përmes anuitetit fiks me pjesëmarrje në fitim, të shfrytëzojë simulime dhe projeksione me parametra dhe parakushte të lejuara.

(2) ASS-ja me pelqim paraprak të MAPAS-it i percakton parametrat e lejuar në lidhje me perqindjen e pjesemarrjes në fitim dhe të ardhurat që shoqerite e sigurimit dhe ndermjetesuesit e tyre mund t'i shfrytezojne në materialet për marketing, simulimet dhe projektionet për lartesine e pensionit që në të ardhmen do të paguhet permes anuitetit fiks me pjesemarrje në fitim.

(3) ASS-ja me pelqim paraprak të MAPAS-it i percakton parakushtet që duhet të shfrytezojen dhe të theksohen nga ana e shoqerive të sigurimit, vecanerisht parakushtet lidhur me të ardhurat e mjeteve të investuara të shfrytezuara në disa "skenare", si: "bazik", "optimist", dhe "pesimist". Të ardhurat për "skenarin bazik" percaktohen në baze të performansave të portofolit nga mjetet me perberje të ngjashme të portofolit, që ofrohet në pajtim me policen për anuitet fiks me pjesemarrje në fitim, të realizuara së paku gjate 10 viteve të fundit. Në simulimet dhe projektimet krahas të ardhurave mesatare duhet të theksohet edhe variabiliteti i të ardhurave dhe pasojat nga variabiliteti i tille i lartesisë së pensionit, me atë që në skenarin "optimist" do të shfrytezohej parakushti për të hyra më të larta nga të hyrat e shfrytezuara në skenarin "bazik", ndersa në skenarin "pesimist" do të shfrytezohej parakushti për të hyra më të uleta nga të hyrat e shfrytezuara në skenarin "bazik".

(4) Shoqeria e sigurimit eshte e obliguar që gjate perllogaritjes së anuitetit fiks me pjesemarrje në fitim në simulimet dhe projektionet pensionale, të perfshije shpenzime për punen e shoqerise së sigurimit dhe t'i shenoje në police. Lartesia e pensionit që i ofrohet shfrytezuesit të pensionit paraqitet në shume neto të zvogeluar paraprakisht për shpenzimet.

Neni 12

Ndryshimi i shumes së anuitetit pensional për shkak të ndryshimit të shumes së mjeteve në llogarine individuale

(1) Nese shuma e mjeteve nga llogaria individuale që barten nga shoqeria pensionale në shoqerine e sigurimit të zgjedhur nga anetari, dallohet nga shuma e anuitetit pensional për të cilin shoqerite e sigurimit kane dorezuar oferta paraprakisht, shoqeria e sigurimit e zgjedhur nga anetari eshte e obliguar që në menyre proporcionale ta harmonizojë shumen e anuitetin që do të paguhet nga oferta e theksuar. Nese shuma që bartet eshte më e madhe se shuma e theksuar në oferte, anuiteti në menyre proporcionale rritet, e nese shuma e bartur eshte më e vogel se shuma e theksuar në oferte, anuiteti proporcionalisht zvogelohet.

(2) Shoqeria e sigurimit mban evidence për të dhenat e shfrytezuara për harmonizimin proporcional, në menyre të percaktuar nga ASS-ja.

Neni 13

Të drejtat e vecanta për shfrytezuesit e pensionit nga shtylla e dyte në rast të falimentimit ose likuidimit të shoqerise së sigurimit

(1) Dispozitat e Ligjit për supervizion të sigurimit që kane të bejne me falimentimin dhe likuidimin e shoqerise së sigurimit në menyre perkatese zbatohen edhe në rast të falimentimit ose likuidimit të shoqerise së sigurimit që siguron pension nga shtylla e dyte.

(2) Kerkesat e shfrytezuesve të pensionit nga shtylla e dyte edhe nga personat e caktuar prej tyre, kane të drejte në perparesi të shlyerjes në krahasim me kreditorët tjere të shoqerise së sigurimit.

Kreu 4

Rregulla lidhur me terheqjet e programuara

Neni 14

Llojet e terheqjeve të programuara

(1) Shoqeria pensionale mund t'i ofroje keto lloje të terheqjeve të programuara:

a) terheqje të programuara të perhershme, që mund të jene produkt i pavarur dhe

b) terheqje të programuara të perkohshme, që mund të jene vetem në kombinim me anuitetin e prolonguar të perhershem nga shoqeria e sigurimit.

(2) Shoqeria pensionale e paguan shumen e pergjithshme që mbetet në llogarine individuale pas vdekjes së shfrytezuesit të pensionit me terheqje të programuara, si trashëgimi, në pajtim me ligjin.

(3) Nese në fund të periudhes së perkohshme për pagesen e terheqjes së programuar, në llogarine individuale të shfrytezuesit të pensionit ka ende mjete, ato i paguhen shfrytezuesit të pensionit si pagese e fundit nga terheqjet e programuara të perkohshme. Nese, mjetet në llogarine individuale të shfrytezuesit të pensionit harxhohen para kalimit të periudhes së terheqjes, pagesa e terheqjeve të programuara të perkohshme nderpritet.

Neni 15

Shoqeri për pagesen e terheqjeve të programuara

(1) Shoqerite pensionale të themeluara në pajtim me Ligjin për sigurim të detyrueshem pensional me financim kapital dhe Ligjin për sigurim pensional vullnetar me financim kapital, mund të ofrojne terheqje të programuara.

(2) Shoqeria pensionale eshte e obliguar që të caktojë person për llogaritjen dhe pagesen e pensioneve permes terheqjeve të programuara. Llogaritje të pensioneve permes terheqjeve të programuara mund të kryeje personi që ka leje si aktuar i autorizuar

(3) Personit nga paragrafi (2) i ketij neni leje i jep MAPAS-i.

Neni 16

Llogaritja dhe rillogaritja e pensioneve permes terheqjeve të programuara

(1) Lartesia e pageses së terheqjeve të programuara të perhershme për here të pare llogaritet në ditën e realizimit të së drejtes së pensionit nga shtylla e dyte, ndersa rillogaritet në çdo 12 muaj nga shoqeria pensionale.

(2) Gjate llogaritjes së pare të terheqjeve të programuara shoqeria pensionale eshte e obliguar që t'i shfrytezoje keto parametra: shumen e pergjithshme të mjeteve në llogarine individuale, faktorin e anuitetit për pension individual, moshën e shfrytezuesit të pensionit dhe shkallen e tregut të të ardhurave.

(3) Gjate rillogaritjes së terheqjeve të programuara, shoqeria pensionale eshte e obliguar që t'i shfrytezoje keto parametra: shumen e re të mjeteve në llogarine individuale, faktorin e ri të anuitetit për pension individual, moshën e re të shfrytezuesit të pensionit dhe kushtet e reja për shkallen e tregut të të ardhurave.

(4) Shoqeria pensionale eshte e obliguar që të shfrytezoje formule për llogaritjen e pensionit mujor permes terheqjeve të programuara të perhershme për muajin t, që paguhet gjate 12 muajve në vijim dhe bazohet në pjesetimin e shumes së pergjithshme të mjeteve në llogarine individuale të shfrytezuesit të pensionit me faktorin që e paraqet kapitalin e nevojshem për njesine e pensionit dhe kjo shume pjesetohet me 12, në kete menyre:

$$Pension_i \ t = (Shuma_e \ pergjithshme \ t / Njesia \ t) / 12$$

ku:

$Shuma_e \ pergjithshme \ t$ = Shuma e pergjithshme e mjeteve në llogarine individuale të shfrytezuesit të pensionit në muajin t

$Njesia \ t$ = Kapitali i nevojshem për njesine e pensionit në muajin t

$Pension_i \ t$ = Pensioni mujor që paguhet nga muaji t deri në muajin t + 11

(5) Formulen të cilën e shfrytëzon shoqëria pensionale për llogaritjen e kapitalit të nevojshëm për njesinë e pensionit, përmes terheqjeve të programuara të përhershme, (Njesia_t) është e barabartë me faktorin e anuitetit të aktuarit për anuitet të thjeshtë:

$$a_x = \sum_{t=1}^{w-x-1} t E_x = \sum_{t=1}^{w-x-1} \frac{D_{x+t}}{D_x} = \frac{1}{D_x} * \sum_{t=1}^{w-x-1} D_{x+t}$$

(6) Faktori i anuitetit për anuitet të thjeshtë përfshin masë të probabilitetit që shfrytëzuesi i pensionit me të vertete ta përjetojë çdo vit të ardhshëm deri në fund të tabelës së vdekshmërisë dhe shkalle reale afatgjate të të ardhurave.

(7) Formulen që e shfrytëzon shoqëria pensionale për llogaritjen e pensionit përmes terheqjeve të programuara të perkohshme për muajin t, që do të paguhet gjatë 12 muajve në vijim, bazohet në pjesëtimin e shumës neto të mjeteve në llogarinë individuale të shfrytëzuesit të pensionit, pas zvogelimit të pjesës së shumës së mjeteve për financimin e anuitetit të prolonguar të përhershëm, me faktorin që e paraqet kapitalin e nevojshëm për njesinë e pensionit dhe pjesëtimin e kesaj shume me 12, në këtë mënyrë:

$$Pension_i _t = (Shuma_neto_t / Njesia_t) / 12$$

ku:

Shuma neto_t = Shuma neto e mjeteve në llogarinë individuale të shfrytëzuesit të pensionit në muajin t pas zvogelimit të premisë për financimin e anuitetit të prolonguar të përhershëm

Njesia_t = Kapitali i nevojshëm për njesinë e pensionit në muajin t

Pension_i _t = Pensioni mujor i cili do të paguhet nga muaji t deri në muajin t + 11

(8) Formulen që e shfrytëzon shoqëria pensionale për kapitalin e nevojshëm për njësi pensioni, përmes terheqjeve të programuara të perkohshme, (Njesia_t) është e barabartë me faktorin e anuitetit të aktuarit për anuitet të perkohshëm të thjeshtë që fitohet gjatë n viteve të ardhshme, ku n është periudha e mbetur e prolongimit e shprehur në numër të viteve:

$$a_{x:n} = \frac{N_{x+1} - N_{x+n+1}}{D_x}$$

ku:

$$N_x = \sum_{i=1}^{w-x} D_{x+i}$$

(9) Faktori i anuitetit për anuitet të thjeshtë të perkohshëm përfshin masë të probabilitetit që shfrytëzuesi i pensionit me të vertete ta përjetojë çdo vit nga periudha e perkohshme dhe shkalle reale afatmesme të të ardhurave.

(10) Shoqëria pensionale për percaktimin e pensionit përmes terheqjeve të programuara të përhershme dhe përmes terheqjeve të programuara të perkohshme gjatë 12 muajve në vijim detyrohet që t'i shfrytëzojë shkallët e percaktuara nga paragrafi (9) i këtij neni.

Neni 17

Kompensime që arketohen për terheqjet e programuara

(1) Shoqëritë pensionale arketojnë kompensime nga shfrytëzuesit e pensionit me terheqje të programuara të shtylles së dyte, në pajtim me nenin 98 paragrafi (1) pika b) të Ligjit për sigurim të detyrueshëm pensional me financim kapital.

(2) Shoqëritë pensionale mund të arketojnë shpenzime të transakcionit për pagesën e pensioneve përmes terheqjeve të programuara.

Neni 18

Investimi i mjeteve që ruhen për terheqje të programuara

Shoqëritë pensionale i investojnë mjetet që i menaxhojnë për llojet e terheqjeve të programuara të shtylles së dyte, në pajtim me Ligjin për sigurim të detyrueshëm pensional me financim kapital.

Neni 19

Garanci

Nese mjetet e fondit të detyrueshëm pensional zvogelohen si rezultat i vepres penale mashtrim, vjedhje ose përvetësim, nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë paguhen mjete në fondin e detyrueshëm pensional nga i cili paguhen pensioni në formë të terheqjeve të programuara, në procedurën e percaktuar me Ligjin për sigurim të detyrueshëm pensional me financim kapital.

Kreu 5

Kombinimi i terheqjeve të programuara të perkohshme dhe anuitetit të prolonguar të përhershëm

Neni 20

Kombinimi i terheqjeve të programuara të perkohshme dhe anuitetit të prolonguar të përhershëm dhe ndarja e mjeteve

(1) Shfrytëzuesi i pensionit mund t'i shfrytëzojë mjetet e akumuluar në llogarinë individuale për marrjen e dy llojeve të pagesës së pensionit në kombinim: terheqje të programuara të perkohshme që i ofron shoqëria pensionale dhe anuitet të prolonguar të përhershëm që e ofron shoqëria e sigurimit.

(2) Shfrytëzuesi i pensionit duhet ta caktojë periudhën e terheqjeve të programuara të perkohshme, që duhet të harmonizohet me periudhën e prolongimit të anuitetit të prolonguar të përhershëm dhe të jete numër i plote i viteve ose numër i pjesëtueshëm me 12 muaj.

(3) Shfrytëzuesi i pensionit duhet ta caktojë raportin fillestar ndërmjet pensionit përmes terheqjeve të programuara të perkohshme dhe pensionit përmes anuitetit të prolonguar të përhershëm, me ç'rast ky raport nuk mund të jete më i madh se 1,5 / 1 dhe nuk mund të jete më i vogël se 0,65 / 1 për çdo shfrytëzues të pensionit që ka të drejtë për shumë më të ulët të pensionit.

(4) Lartësia e pensionit përmes terheqjeve të programuara të perkohshme dhe pensionit të shtylles së parë duhet të jete e barabartë ose më e madhe se shuma më e ulët e pensionit të percaktuar me ligj.

(5) Shoqëria e pensionit është e detyruar që të kryejë kontroll nese shuma e pensionit e percaktuar përmes terheqjeve të programuara të perkohshme dhe pensionit të shtylles së parë, është e barabartë ose më e madhe se shuma më e ulët e pensionit të percaktuar me ligj. Nese këto kushte nuk plotësohen, shoqëria pensionale nuk do të pranojë terheqje të programuara të perkohshme në kombinim me anuitet të prolonguar dhe anetari doemos duhet të bejë zgjedhje tjetër ose të fillojë procedurë të re të kuotave për pension të shtylles së dyte.

(6) Ndarja e mjeteve ndërmjet shumës së pensionit përmes terheqjeve të programuara të perkohshme dhe shumës së pensionit përmes anuitetit të prolonguar, percaktohet përmes kuotimit për anuitete nga ana e shoqërisë së sigurimit, duke i marrë parasysh shumën e përgjithshme të mjeteve në llogarinë individuale, kohezgjatjen e periudhës së prolongimit dhe niveleve relative të të dyja pensioneve. Shoqëritë e sigurimit që kryejnë kuotim për terheqjet e programuara të perkohshme në kombinim me anuitetin e prolonguar, japin oferta të caktuara për çdo shoqëri pensionale nga e cila mund të sigurohen terheqje të programuara të perkohshme.

Kreu 6 Dispozitat e perbashketa për anuitete dhe terheqje të programuara

Neni 21 Pensione individuale

(1) Pensioni nga shtylla e dyte permes terheqjeve të programuara të perhershme, permes anuiteteve të perhershme dhe permes kombinimit të terheqjeve të programuara të perkohshme dhe anuiteteve të perhershme të prolonguara, mund të caktohet vetem për një person që është shfrytëzues i pensionit.

(2) Me perjashtim nga paragrafi (1) i ketij neni, kur shfrytëzuesi i pensionit zgjedh anuitet të garantuar, cakton më tepër shfrytëzues dhe radhe të shfrytëzimit në rast të vdekjes, të cilet e shfrytëzojnë anuitetin deri në fund të perudhës së garantuar.

Neni 22 Tabelat e vdekshmerise dhe shkallet e kamates për pensione nga shtylla e dyte

(1) Standardet minimale dhe rregullat për caktimin e tabelave të vdekshmerise, i percaktojnë ASS-ja dhe MAPAS-i në kushte të njejta për shoqerite e sigurimit dhe për shoqerite pensionale, duke i marre parasysh:

a) specifikën e popullates së perbere nga pensionistet që marrin pension permes anuitetit dhe shfrytëzuesit e tyre dhe

b) permiresimin e jetegjatesise.

(2) ASS-ja i percakton rregullat dhe standardet minimale për llogaritjen e rezervave teknike, ndersa shoqeria e sigurimit është e detyruar për llogaritjen e rezervave për anuitetet të shfrytëzoje tabela të vdekshmerise në pajtim me standardet minimale të percaktuara nga ASS-ja.

(3) MAPAS-i i percakton rregullat dhe standardet minimale për llogaritjen e rezervave teknike, ndersa shoqeria pensionale është e detyruar që për llogaritjen e faktorit të anuitetit për pensionet e shkallet së dyte permes terheqjeve të programuara të perkohshme dhe të perhershme, të shfrytëzoje tabela të vdekshmerise në pajtim me standardet minimale të percaktuara nga MAPAS-i.

(4) Shoqerite e sigurimit dhe shoqerite pensionale mbajne evidence dhe të dhena statistikore për vdekshmerine faktike të shfrytëzuesve të pensionit dhe jane të obliguar që të dhenat statistikore t'i dorezojne te ASS-ja dhe MAPAS-i në periudhe dhe forme të percaktuara nga ASS-ja dhe MAPAS-i.

(5) Standardet minimale dhe rregullat për percaktimin e shkalleve të kamates i percaktojnë ASS-ja dhe MAPAS-i në kushte të njejta për shoqerite e sigurimit dhe shoqerite pensionale, duke i marre parasysh:

a) shkallen e kamates që shfrytëzohet për llogaritjen e rezervave, perkatesisht faktorit të anuitetit, që mund të jete më e madhe se shkalla mbizoteruese reale në tregut e të ardhurave të letrave debitorë afatgjate me vlere dhe

b) shkallet reale afatgjate dhe afatmesme të të ardhurave bazohen në shkallet mbizoteruese nominale në treg të të ardhurave për instrumentet debitorë afatgjate dhe afatmesme, të zvogeluara për vleresimin e shkallet së shpenzimeve për jetese për periudhat e njejta dhe për vleresimin e shkallet të ardhshme mbizoteruese në treg për letrat debitorë afatgjate me vlere të parrezikuara, të perfaqesuara në portofolin e fondeve pensionale dhe shoqerive të sigurimit.

(6) ASS-ja i percakton rregullat dhe standardet minimale për caktimin e shkalleve të kamates, ndersa shoqeria e sigurimit është e obliguar që për llogaritjen e rezervave për anuitete, të shfrytëzoje shkalle të kamates në pajtim me rregullat dhe standardet minimale të percaktuara nga ASS-ja.

(7) MAPAS-i i percakton rregullat dhe standardet minimale për caktimin e shkalleve të kamates, ndersa shoqeria pensionale është e detyruar që për llogaritjen e faktorit të anuitetit për pensionet e shtylles së dyte permes terheqjeve të programuara të perkohshme dhe të perhershme, të shfrytëzoje shkalle të kamates në pajtim me rregullat dhe standardet minimale të percaktuara nga MAPAS-i.

Kreu 7 Qendra për sistem elektronik për kuote

Neni 23 Formimi i Qendres për Sistem Elektronik për Kuote

(1) Shoqerite e sigurimit dhe shoqerite pensionale të cilat paguajne pensione të shtylles së dyte dhe të trete, me marreveshje themelojne Qender për Sistem Elektronik për Kuote (në tekstin e metejme: Qendra për Kuote).

(2) Çdo shoqeri e ardhshme e sigurimit dhe shoqeri pensionale që do të paguajne pensione të shtylles dyte dhe të trete behet themelues e Qendres për Kuote.

(3) Qendra për Kuote nga paragrafi (1) i ketij neni themelohet si subjekt jofitimprures dhe fiton cilesi të personit juridik me regjistrimin në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonise.

(4) Me Qendren për Kuote menaxhojne drejtorite. Drejtorin e zgjedhin shoqerite themeluese nga paragrafi (1) i ketij neni.

(5) Qendra për Kuote miraton Status për të cilin pelqim jep MAPAS-i.

(6) MAPAS-i kryen kontroll mbi punen e Qendres për Kuote.

(7) Menyren e kryerjes së kontrollit nga paragrafi (6) i ketij neni e percakton MAPAS-i.

Neni 24 Punet e Qendres për Kuote

Qendra për Kuote i kryen punet në vijim:

a) vendos dhe miremban softuer për lidhje elektronike të të gjitha shoqerive të sigurimit dhe shoqerive pensionale të cilat jane themelues të Qendres për Kuote;

b) pranon dhe evidenton kerkesa për kuote të dorezuara në forme elektronike nga shoqerite pensionale;

v) pranon dhe evidenton oferta për anuitete dhe terheqje të programuara të dorezuara nga shoqerite e sigurimit dhe shoqerite pensionale;

g) miraton tabela permbledhese me të gjitha oferta e marra për anetarin i cili ka dorezuar kerkesa për kuote;

d) kryen pune që jane me interes të perbashket me shoqerite e sigurimit dhe shoqerite pensionale;

gj) miraton kodeks të sjelljes të shoqerive për sigurim dhe shoqerive pensionale në procesin e kuotizacionit;

e) bashkepunon me MAPAS-in dhe ASS-në për ceshtje nga sfera e realizimit të pensioneve të shtylles së dyte dhe kompensimeve pensionale të shtylles së trete dhe

zh) kryen edhe pune tjera në pajtim me kete ligj.

Neni 25 Financimi i Qendres për Kuote

(1) Mjetet për kryerjen e puneve të Qendres për Kuote i sigurojne shoqerite themeluese nga neni 23 paragrafi (1) i ketij ligji në baze proporcionale.

(2) Qendra për Kuote nuk guxon të arketoje kompensime nga anetaret e fondeve pensionale ose shfrytëzuesit e pensionit ose kompensimit pensional të shtylles së dyte dhe të trete.

(3) Qendra për Kuote perpilon plan vjetor për pune dhe plan financiar vjetor dhe i dorezon te MAPAS-i më së voni deri më 31 dhjetor në vitin rrjedhes për vitin e ardhshem.

Neni 26 Librat afariste dhe raportet e Qendres për Kuote

(1) Qendra për Kuote mban libra tregtare dhe perpilon raporte vjetore dhe dokumente të kontabilitetit, në pajtim me Ligjin për kontabilitet të organizatave joprofitabile.

(2) Qendra për Kuote perpilon llogari vjetore dhe raport vjetor për vitin afarist dhe i dorezon deri më 31 mars të vitit rrjedhes për vitin e kaluar.

Neni 27

Marreveshja për themelimin e Qendres për Kuote

Me marreveshjen për themelimin e Qendres për Kuote percaktohen:

- a) punet të cilat i kryen;
- b) menyra e financimit;
- v) organizimi;
- g) menaxhimi dhe vendosja;
- d) aktet e pergjithshme të Qendres për Kuote;
- gj) menyra e pranimit të shoqerive të reja bashkethemeluese;
- e) dalja dhe perjashtimi i shoqerive themeluese dhe
- zh) ceshnje tjera në lidhje me punen e Qendres për Kuote.

Kreu 8**Menyra dhe procedura e realizimit të së drejtes për pension sipas pleqerise nga shtylla e dyte**

Neni 28

Fillimi i procedures për realizimin e të drejtes për pension sipas pleqerise

(1) Procedura për realizimin e të drejtes për pension nga shtylla e dyte fillon me parashtrimin e kerkeses së anetarit të fondit pensional për realizimin e të drejtes për pension sipas pleqerise, te Fondi i Sigurimit Pensional dhe Invalidor i Republikës së Maqedonise (në tekstin e metejshem: Fondi i SPIM-it).

(2) Pas procedures së zbatuar, Fondi i SPIM-it, dorezon kopje nga aktvendimi i miratuar me të cilin pranohet ose nuk pranohet e drejta e pensionit sipas pleqerise, te shoqeria pensionale që menaxhon me fondin pensional ku eshte anetar parashtruesi i kerkeses.

(3) Nese pas procedures së shkalles së dyte për aktvendimin ose procedures gjyqesore, miratohet aktvendim tjetër për të drejten e pensionit sipas pleqerise, Fondi i SPIM-it, serish eshte i obliguar që të dorezoje kopje të vendimit te shoqeria pensionale nga paragrafi (2) i ketij neni.

Neni 29

Pjesemarrja e detyrueshme e anetarit të fondit pensional

(1) Qendra për Kuote eshte e detyrueshme për çdo anetar të fondit pensional gjate zgjedhjes së parë të një prej llojeve të pageses së pensionit edhe gjate ndryshimit të llojit të pageses së pensionit.

(2) Anetari i fondit pensional që ka llogari individuale në fondin pensional parashtron kerkese te shoqeria pensionale, e cila në emer të tij e fillon kuotizacionin në Qendren për Kuote. Në kerkese anetari i fondit pensional cakton se cilat menyra të pageses së pensionit deshirohen të perfshihen në kuote.

(3) Në afat prej pese ditesh nga pranimi i kerkeses nga paragrafi (2) i ketij neni, shoqeria pensionale eshte e detyruar që të parashtroje kerkese për kuotizacion në Qendren për Kuote me numer identifikues të kuotizacionit dhe të dhenat në vijim: shumen e mjeteve në llogarine individuale, gjinine dhe datelindjen e anetarit të fondit pensional, dhe llojet e pageses së pensionit

(4) Anetari i fondit pensional që eshte percaktuar për kombinim të terheqjeve të programuara të perkohshme dhe anuitetit të prolonguar të perhershëm, e definon edhe periudhen e prolongimit dhe raportin ndermjet ketyre dy llojeve të pensioneve. Anetari i fondit pensional mund të kerkoje disa lloje të ndryshme të anuiteteve të kuotohen nga ana e shoqerive të sigurimit.

Neni 30

Kuota për pensione nga ana e shoqerive të sigurimit dhe shoqerive pensionale

(1) Shoqerite e sigurimit dhe shoqerite pensionale jane të obliguara që në afat prej pese ditesh nga futja e kerkeses për kuotizacion në Qendren për Kuote, t'i prezantojne ofertat e tyre.

(2) Ofertat për anuitetet e perhershme dhe për terheqjet e programuara të perkohshme në kombinim me anuitetin e prolonguar të perhershëm i prezantojne shoqerite e sigurimit, ndersa ofertat për terheqjet e programuara të perkohshme i prezantojne shoqerite pensionale. Shoqerite e sigurimit që japin oferta për terheqjet e programuara të perkohshme në kombinim me anuitetin e prolonguar të perhershëm, japin oferta të vecanta për çdo shoqeri pensionale.

(3) Të gjitha ofertat e bera nga shoqerite e sigurimit dhe shoqerite pensionale e paraqesin pensionin fillestar të çdo lloji të ofruar të pageses së pensionit dhe pensionit të projektuar, i cili do të paguhet pas dhjete dhe pas 20 vitesh. Për terheqjet e programuara sigurohen edhe projeksione të shumave në llogarine individuale në fund të periudhes prej dhjete dhe 20 vitesh. Pensioni fillestar, dhe pensionet e projektuara dhe shumat në llogarine individuale për terheqjet e programuara pas dhjete dhe 20 vitesh, shprehen në denare me fuqi blerese konstante, të harmonizuara deri në fuqine e tanishme blerese të denarit.

(4) Pensionet e projektuara dhe shumat në llogarine individuale në fund të periudhes prej dhjete dhe 20 viteve llogariten me keto parakushte: formula për terheqjet e programuara në menyre perkatese zbatohet në çdo 12 muaj, fondi fiton shkalle reale të të ardhurave që shfrytëzohet në llogaritjen e pensionit të pare, kompensimet rrjedhese që i arketon çdo shoqeri pensionale do të arketohen edhe në të ardhmen dhe shfrytëzuesi i pensionit do ta perjetoje fundin e secilit vit projektues.

(5) MAPAS-i e percakton menyren e kryerjes së projeksioneve të pensioneve dhe shumave në llogarine individuale në fund të periudhes prej dhjete dhe 20 vitesh për terheqjet e programuara.

(6) ASS-ja e percakton menyren e kryerjes së projeksioneve të pensioneve permes anuiteteve për periudhen pas dhjete dhe 20 viteve, sipas rregullave dhe parakushteve që jane në perputhje me qasjen për projektim të pensioneve permes terheqjeve të programuara dhe shumave në llogari.

(7) Pas perfundimit të periudhes për kuote, Qendra për Kuote dorezon te shoqeria pensionale tablele permbledhese me të gjitha ofertat e marra për anetarin e fondit pensional.

(8) MAPAS-i më afersisht e rregullon menyren në të cilen ofertat i prezantohen anetarit të fondit pensional dhe menyren në të cilen pensionet e ardhshme të projektuara jane shprehur në fuqine blerese të tanishme të denarit, në kohën e kuotizacionit të pensionit.

Neni 31

Kuota vullnetare nga ana e shoqerive të sigurimit

(1) Shoqeria e sigurimit nese deshirohen të prezantoje oferte, me kerkese të anetarit të fondit pensional mund të prezantoje oferte për një ose më shume lloje të pagesave të pensionit për të cilat anetari ka parashtruar kerkese. Ofertat kane vlefshmeri prej 30 diteve nga dita e prezantimit të ofertes. Pas kalimit të periudhes prej 30 diteve, shoqeria e sigurimit mund ta refuzoje lidhjen e polices për anuitet me anetarin.

(2) Shoqeria e sigurimit eshte e obliguar të prezantoje oferte permes Qendres për Kuote për lidhjen e polices për anuitet.

Neni 32

Marrevshje ndermjet anetarit të fondit pensional dhe shoqerive të sigurimit dhe shoqerive pensionale për llojin e pageses së pensionit

(1) Shoqeria pensionale, pas marrjes së tabelës përmbledhese nga Qendra për Kuote, e njofton anetarin e fondit pensional se janë marre oferta nga shoqeria e sigurimit dhe/ose shoqeria pensionale. Me kërkesë të anetarit shoqeria pensionale është e obliguar që të dorëzojë table të përmbledhese me të gjitha ofertat e pranuar, të verifikuar dhe të nënshkruar nga ana e shoqerisë. Tabela përmbledhese e përmban numrin identifikues të kuotes nga kërkesa nga neni 29 paragrafi (3) i këtij ligji.

(2) Anetari i fondit pensional në periudhë prej 30 diteve të vlefshmerisë së ofertave, mund të zgjedhë oferte të theksuar në tabelën përmbledhese nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Nëse anetari i fondit pensional ka zgjedhur të pranojë pension nga shtylla e dyte përmes terheqjes së programuar, lidh marrevshje me shoqerine pensionale oferten e së cilës e ka pranuar.

(4) Nëse anetari i fondit pensional ka zgjedhur të pranojë pension të shtyllës së dyte përmes anuitetit, nënshkruan police për anuitet me shoqerine e sigurimit oferten e së cilës e ka pranuar.

(5) Nëse anetari i fondit pensional ka zgjedhur të pranojë pension të shtyllës së dyte si kombinacion i terheqjeve të programuara dhe anuitetit të prolonguar të përhershëm, lidh marrevshje me shoqerine pensionale dhe nënshkruan police për anuitet me shoqerine e sigurimit oferten e së cilës e ka pranuar.

(6) Shoqeria e sigurimit dhe shoqeria pensionale nuk guxon të refuzojnë lidhjen e marrevshjes ose polices për anuitet me anetarin i cili e ka zgjedhur oferten e saj.

(7) Anetari i fondit pensional dorëzon kopje nga marrevshja me shoqerine pensionale dhe/ose polica për anuitet, të shoqeria pensionale e cila menaxhon me fondin pensional ku ai është anetar.

Neni 33

E drejta e perseritjes së procesit të kuotimit e anetarit të fondit pensional

(1) Anetari i fondit pensional nuk është i obliguar të zgjedhë oferte të marre përmes Qendres për Kuote ose oferte të marre gjatë negociatave me shoqerine e sigurimit.

(2) Nëse anetari i fondit pensional nuk bën zgjedhje të shoqeria pensionale e cila menaxhon me atë fond, do të konsiderohet se nuk ka zgjedhur lloj të pageses së pensionit të shtyllës së dyte, rast në të cilin zbatohet neni 35 i këtij ligji.

(3) Anetari i fondit pensional mund të kërkojë kuotizacion përmes Qendres për Kuote në mënyrë të pakufizuar.

Neni 34

Realizimi i të drejtës së pensionit vetem nga shtylla e dyte

(1) Anetari i fondit pensional që nuk ka realizuar të drejtë të pensionit sipas pleqerisë në Fondin e SPIM-it për shkak të mosplotesimit të kushteve ligjore, kërkesën për realizimin e të drejtës së pensionit vetem nga shtylla e dyte e parashtron të shoqeria pensionale e cila menaxhon me fondin pensional ku ai është anetar.

(2) Kërkesa për realizimin e të drejtës së pensionit vetem nga shtylla e dyte parashtrohet pas mbushjes së moshës 65 vjeçare. Me kërkesë anetari dorëzon edhe vertetimin të leshuar nga Fondi i SPIM-it, se nuk e ka realizuar të drejtën për pension për shkak të mosplotesimit të kushteve në lidhje me kohezgjatjen e stazhit pensional dhe deklaratës së verifikuar të noterit se heq dorë nga e drejta për pension nga shtylla e parë dhe e drejta e shumës më të ulët të pensionit. Anetari i fondit pensional mund të zgjedhë ndermjet:

a) pageses së njehershme të mjeteve nga shtylla e dyte nga llogaria e tij individuale ose

b) realizimit të pensionit vetem nga mjetet e shtyllës së dyte, nëse pensioni është më i madh ose i barabartë me 40% të shumës më të ulët të pensionit në ditën e realizimit të së drejtës së pensionit nga shtylla e dyte.

Neni 35

Prolongimi i realizimit të pensionit nga shtylla e dyte

(1) Shfrytëzuesi i pensionit të shtyllës së parë mund ta prolongojë realizimin e pensionit të shtyllës së dyte deri në tri vjet nga dita e fitimit të së drejtës së pensionit sipas pleqerisë nga shtylla e parë. Pas kalimit të kësaj periudhe, duhet të zgjedhë një nga llojet e percaktuara të pageses së pensionit nga shtylla e dyte.

(2) Nëse pas kalimit të tri viteve, shfrytëzuesi i pensionit nga shtylla e parë nuk e zgjedh njerin nga llojet e percaktuara të pageses së pensionit, behet shfrytëzues i pensionit të shtyllës së dyte përmes terheqjeve të programuara të përhershme nga fondit pensional ku ai ka llogari individuale dhe shoqeria pensionale fillon me pagesën e pensionit.

(3) Nëse shfrytëzuesi i pensionit të shtyllës së dyte nuk e njofton shoqerine pensionale nga paragrafi (2) i këtij neni për llogarinë e transaksionit për bartjen e mjeteve për pension, shoqeria pensionale terheqjet e programuara i paguan në llogarinë e transaksionit në të cilën Fondi i SPIM-it bën pagesë të pensionit të shtyllës së parë. Fondi i SPIM-it dorëzon të dhëna për adresën dhe llogarinë e transaksionit të shfrytëzuesit të pensionit nga shtylla e dyte, me kërkesë të shoqerisë pensionale.

(4) Nëse Fondi i SPIM-it nuk e kryen pagesën e pensionit të shtyllës së parë, shoqeria pensionale nuk bën pagesë të terheqjeve të programuara dhe i ruan mjetet në llogarinë individuale të shfrytëzuesit të pensionit të shtyllës së dyte.

(5) Shfrytëzuesi i pensionit ka të drejtë të zgjedhë një nga llojet e percaktuara të pageses së pensionit edhe pasi shoqeria pensionale të ketë filluar me pagesë në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni ose i ruan mjetet në llogarinë individuale të shfrytëzuesit të pensionit nga shtylla e dyte në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni.

Kreu 9

Bartja e mjeteve dhe evidenca që e mbajnë shoqerite pensionale

Neni 36

Bartja e mjeteve nga shoqeria pensionale në shoqeri të sigurimit dhe/ose shoqeri pensionale

(1) Pas pranimit të polices për anuitet dhe/ose marrevshjes me shoqerine pensionale nga neni 32 i këtij ligji, shoqeria pensionale i bart mjetet nga llogaria individuale e anetarit të fondit pensional në llogarinë e transaksionit të shoqerisë së sigurimit dhe/ose në llogarinë e fondit pensional të menaxhuar nga shoqeria pensionale e zgjedhur nga anetari. Për bartjen e kryer, shoqeria pensionale nuk guxon të arketojë kompensime nga anetari ose nga shoqeria e sigurimit, ose nga shoqeria e pensionale e zgjedhur nga anetari, përveç provizioneve të transaksionit.

(2) Shoqeria pensionale është e obliguar që ta kryejë bartjen e mjeteve në shoqerine e sigurimit ose në fondin pensional në afat prej një muaji nga dita e pranimit të polices për anuitet dhe/ose marrevshjes me shoqerine pensionale.

(3) Nëse mjetet janë bartur në gjysmen e parë të një muaji kalendarik, shoqeria e sigurimit dhe/ose shoqeria pensionale është e obliguar që pagesën e parë të pensionit ta kryejë gjatë gjysmës së dytë të atij muaji. Nëse mjetet janë bartur në gjysmen e dytë të një muaji kalendarik, pagesa e parë e pensionit është në gjysmen e parë të muajit të ardhshëm.

Neni 37

Evidenca të cilen e mbajnë shoqëritë pensionale

(1) Shoqëria pensionale që menaxhon me fondin pensional ku anetari ka pasur llogari individuale gjatë realizimit të pensionit nga shtylla e dyte, është e obliguar që ta mbajë dhe ta ruajë evidencën e plote me të gjithë të dhenat në lidhje me procesin për zgjidhjen e llojit të pageses së pensionit nga shtylla e dyte. Evidenca ruhet për periudhë prej 50 viteve. Evidenca mbahet për çdo anetar të fondit pensional dhe i përfshin: llojin e zgjedhur të pageses së pensionit nga shtylla e dyte ose kombinimit të tyre; shumën e përgjithshme të mjeteve në llogarinë individuale; titullin e shoqërisë/shoqërive të zgjedhura për pagesën e pensioneve nga shtylla e dyte; lartësinë e pensionit të realizuar nga shtylla e dyte; karakteristikat e anuitetit, siç janë periudha e garantuar, periudha e prolongimit, anuiteti fiks ose variabël, shfrytëzuesin/shfrytëzuesit e percaktuar për anuitet të garantuar; karakteristikat themelore të terheqjeve të programuara të perkohshme në kombinim me anuitetin e prolonguar të perhershëm; shumën e pensionit që fitohet nga secili lloj i pageses së pensionit dhe raportin e tyre.

(2) Evidenca nga paragrafi (1) i këtij neni ruhet edhe në rast të pageses së njehershme të mjeteve nga llogaria individuale anetarit të fondit pensional.

Kreu 10

Shkëmbimi i të dhenave për zbatimin e shumës më të ulët të pensionit

Neni 38

Shkëmbimi i të dhenave për anetar të fondit pensional i cili ka realizuar lloj të pageses së pensionit nga shtylla e dyte

(1) Shoqëritë pensionale dhe shoqëritë e sigurimit janë të obliguara që ta njoftojnë fondin e SPIM-it, një herë në muaj, për çdo anetar të fondit pensional që ka realizuar lloj të pageses së pensionit nga shtylla e dyte në atë periudhë. Njoftimi përmban të dhëna për: llojin e pageses së zgjedhur të pensionit, titullin e shoqërisë ose shoqërive të zgjedhura për pagesën e pensionit nga shtylla e dyte, lartësinë e pensionit të shtylles së dyte dhe karakteristikat tjera lidhur me periudhën e garantuar, anuitetin e prolonguar ose anuitetin e drejtëpërdrejtë, raportin ndërmjet terheqjeve të programuara të perkohshme dhe anuitetit të prolonguar, anuitetin fiks me pjesëmarrje në fitim.

(2) Në bazë të të dhenave nga paragrafi (1) i këtij neni, Fondi i SPIM-it mban evidencë për nevojën e dallimit deri në shumën më të ulët të pensionit për çdo shfrytëzues të pensionit në vecanti.

(3) MAPAS-i e percakton mënyrën e mbajtjes së evidencës dhe llojin e të dhenave që shoqëritë pensionale dhe shoqëritë e sigurimit i dorëzojnë te Fondi i SPIM-it.

Neni 39

Të dhenat që shoqëria pensionale i dorëzon te shoqëria e sigurimit dhe shoqëria pensionale

(1) Shoqëria pensionale dorëzon kopje të aktvendimit të marre nga Fondi i SPIM-it nga neni 28 paragrafi (2) i këtij ligji, te shoqëria e sigurimit ose shoqëria pensionale e zgjedhur nga shfrytëzuesi i pensionit, në afat prej pesë ditësh nga dita e marrjes së të dhenave.

(2) Pas marrjes së të dhenave nga paragrafi (1) i këtij neni, shoqëria e sigurimit ose shoqëria pensionale është e obliguar që çdo muaj të kryejë kontroll nëse shuma e pensionit të shtylles së dyte dhe pensionit të percaktuar nga shtylla e pare është më e vogël se shuma më e ulët e pensionit e percaktuar me rregullat e sigurimit pensional dhe invalidor.

Kreu 11

Zbatimi i të drejtës së shumës më të ulët të pensionit

Neni 40

Obligimet e shoqërive të sigurimit dhe shoqërive pensionale për zbatimin e të drejtës së shumës më të ulët të pensionit

(1) Shoqëritë e sigurimit dhe shoqëritë pensionale janë të obliguara që të kontrollojnë nëse shfrytëzuesi i pensionit të shtylles së dyte ka të drejtë të dallimit deri në shumën më të ulët të pensionit, në pajtim me Ligjin për sigurim pensional dhe invalidor.

(2) Kontrolli nga paragrafi (1) i këtij neni kryhet çdo muaj përmes krahasimit të shumës së lartësisë mujore të pensionit që paguhet nga shtylla e dyte dhe lartësisë mujore të pensionit të realizuar nga shtylla e pare, me shumën më të ulët të pensionit. Nëse ekziston dallim deri në shumën më të ulët të pensionit, shoqëritë e sigurimit dhe shoqëritë pensionale e njoftojnë Fondin e SPIM-it për lartësinë mujore të pensionit nga shtylla e dyte dhe lartësinë e pensionit të realizuar nga shtylla e pare, për çdo shfrytëzues të pensionit. Ky njoftim kryhet në afat prej tri ditëve nga llogaritja e pensionit për shtyllën e dyte.

(3) Gjatë kryerjes së llogaritjeve shfrytëzohen të dhenat për lartësinë e shumave më të ulëta të pensionit dhe të dhenat për harmonizimin e pensioneve, të shpallura në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

(4) MAPAS-i e percakton mënyrën në të cilën shoqëritë pensionale bëjnë krahasim të shumave mujore të terheqjeve të programuara dhe të pensionit të realizuar nga shtylla e pare.

(5) ASS-ja e percakton mënyrën në të cilën shoqëritë e sigurimit bëjnë krahasim të shumave mujore të pensionit me anuitet dhe të pensionit të realizuar nga shtylla e pare.

Neni 41

Obligimet e Fondit të SPIM-it lidhur me dallimin deri në shumën më të ulët të pensionit

(1) Fondi i SPIM-it pas të dhenave të fituara nga neni 40 paragrafi (2) i këtij ligji dhe me shfrytëzimin e evidencës personale për pagesën e pensioneve nga shtylla e pare, kryen kontroll të dallimit të llogaritur deri në shumën më të ulët të pensionit.

(2) Nëse Fondi i SPIM-it konstaton mosperputhje në dallimin e llogaritur deri në shumën më të ulët të pensionit nga ana e shoqërive të sigurimit dhe shoqërive pensionale, i njofton keto shoqëri çdo muaj, për çdo shfrytëzues për të cilin është kryer pagesa plotësuese e dallimit deri në shumën më të ulët të pensionit.

(3) Fondi i SPIM-it është i obliguar të kryejë pagesë të dallimit deri në shumën më të ulët të pensionit

Kreu 12

Rregulla gjatë pageses së dallimit deri në shumën më të ulët të pensionit

Neni 42

Pagesa e dallimit deri në shumën më të ulët të pensionit kur pensioni nga shtylla e dyte paguhet si terheqje e programuar

(1) Nëse shuma e pensionit përmes terheqjeve të programuara dhe pensionit nga shtylla e pare është më e vogël se shuma më e ulët e pensionit, shoqëria pensionale është e obliguar që ta zmadhojë pagesën përmes terheqjeve të programuara me pagesë plotësuese ashtu që shuma e pensionit përmes terheqjeve të programuara dhe pensionit nga shtylla e pare të jetë e barabartë me lartësinë e shumës më të ulët të pensionit të percaktuar me Ligjin për sigurim pensional dhe invalidor. Pagesën e terheqjes së programuar me page-

se plotesuese deri në lartesine e shumes më të ulet të pensionit, shoqëria pensionale e kryen deri sa të kete mjete në llogarine individuale të shfrytëzuesit të pensionit nga shtylla e dyte.

(2) Nese mjetet në llogarine individuale të shfrytëzuesit të pensionit harxhohen, shoqëria pensionale më tej nuk paguan pension permes terheqjeve të programuara dhe në afat prej tri diteve e njofton Fondin e SPIM-it. Shfrytëzuesit të pensionit Fondi i SPIM-it është i obliguar që t'i paguaje pension nga shtylla e pare dhe dallim deri në shumen më të ulet të pensionit.

Neni 43

Pagesa e dallimit deri në shumen më të ulet të pensionit kur pensioni nga shtylla e dyte paguhet si anuitet pensional

(1) Nese shuma e pensionit permes anuiteteve pensionale dhe pensionit nga shtylla e pare është më e vogel se shuma më e ulet e pensionit, Fondi i SPIM-it është i obliguar që krahas pensionit nga shtylla e pare të paguaje edhe dallim deri në shumen më të ulet të pensionit në baze të të dhenave të marra nga shoqëria e sigurimit.

(2) MAPAS-i e percakton menyren e kontrollit dhe pageses plotesuese të shumes më të ulet të pensionit nga ana e shoqërive pensionale. ASS-ja me pelqim paraprak nga MAPAS-i e percakton menyren për kontrollin e shumes më të ulet të pensionit nga ana e shoqërive të sigurim.

Neni 44

Perjashtim nga zbatimi i të drejtes së shumes më të ulet të pensionit kur realizimi i pensionit nga shtylla e dyte është prolonguar

Nese shfrytëzuesi i pensionit nga shtylla e pare e prolongon realizimin e pensionit nga shtylla e dyte, nuk do të paguhet shume më e ulet e pensionit deri atehere kur do të filloje të paguhet pensioni nga shtylla e dyte.

Kreu 13

Zgjedhja e llojit të pensionit nga shtylla e dyte nga personi i cili ka realizuar të drejte të pensionit invalidor ose familjar

Neni 45

Mbajtja e mjeteve nga shtylla e dyte

(1) Gjate parashtimit të kerkeses për pension invalidor ose familjar të Fondi i SPIM-it, anetari i fondit pensional i cili kerkon të realizoje të drejte për pension invalidor ose personi i cili kerkon të realizoje pension familjar nga anetari i fondit pensional, e dorezon emrin e shoqërise pensionale që menaxhon me fondin pensional në të cilin është llogaria individuale e anetarit.

(2) Fondi i SPIM-it të shoqëria pensionale dorezon të dhena për shumen e pensionit që do të paguhet nga shtylla e pare, adresen e anetarit të fondit pensional që kerkon të realizoje të drejte për pension invalidor ose personit që kerkon të realizoje të drejten për pension familjar, me ç'rast për pension familjar dorezon edhe të dhena për: datelindjen, gjinine dhe periudhen e shfrytëzimit të pensionit për çdo shfrytëzues. Periudha e shfrytëzimit të pensionit mund të jete e perkohshme nese pensionin e shfrytëzojne femijet gjate shkollimit ose e perhershme për anetaret tjere të familjes.

(3) Shoqëria pensionale e perllogarit pensionin familjar permes terheqjeve të programuara nga mjetet e llogarise individuale të anetarit të shtylles së dyte, sipas ketyre rregullave:

a) nese ka së paku një shfrytëzues i cili pensionin familjar do ta shfrytëzoje gjate gjithë jetes, llogarit pensionin e perhershëm individual permes terheqjeve të programuara

për shfrytëzuesin më të ri që do ta shfrytëzoje pensionin gjate gjithë jetes. Nese pensioni familjar i llogaritur në kete menyre është më i madh ose i barabarte me pensionin e caktuar nga Fondi i SPIM-it, atehere bartesi i të drejtes së pensionit familjar ka të drejte të zgjedhe nese:

1) mjetet nga llogaria individuale e anetarit, do t'i mbahe dhe do të heqe dore nga pensioni familjar nga shtylla e pare, me ç'rast shoqëria pensionale fillon me pagesen e terheqjeve të programuara ose

2) mjetet nga llogaria individuale e anetarit do të barten në Fondin e SPIM-it, me ç'rast Fondi i SPIM-it fillon me pagesen e pensionit familjar dhe

b) Nese nuk ka shfrytëzues të cilet pensionin familjar do ta shfrytëzojne gjate gjithë jetes, perllogaritet pensionin i perkohshëm individual permes terheqjeve të programuara për shfrytëzuesin më të ri i cili do ta shfrytëzoje pensionin perkohësisht. Nese pensioni familjar i perllogaritur në kete menyre është më i madh ose i barabarte me pensionin e caktuar nga Fondi i SPIM-it, atehere bartesi i të drejtes së pensionit familjar ka të drejte të zgjedhe nese:

1) mjetet nga llogaria individuale e anetarit, do t'i mbahe dhe do të heqe dore nga pensioni familjar nga shtylla e pare, me ç'rast shoqëria pensionale fillon me pagesen e terheqjeve të programuara ose

2) mjetet nga llogaria individuale e anetarit do të barten në Fondin e SPIM-it, me ç'rast Fondi i SPIM-it fillon me pagesen e pensionit familjar.

(4) Shoqëria pensionale e llogarit pensionin invalidor për anetarin si pension i perhershëm individual permes terheqjeve të programuara. Nese pensioni familjar i llogaritur në kete menyre është më i madh ose i barabarte me pensionin e caktuar nga Fondi i SPIM-it, atehere anetari në shtyllen e dyte ka të drejte te zgjedhe nese:

a) mjetet nga llogaria individuale, do t'i mbahe dhe do të heqe dore nga pensioni invalidor nga shtylla e pare, me ç'rast shoqëria pensionale fillon me pagesen e terheqjeve të programuara ose

b) mjetet nga llogaria individuale e anetarit do të barten në Fondin e SPIM-it, me ç'rast Fondi i SPIM-it fillon me pagesen e pensionit invalidor.

(5) Shoqëria pensionale e njofton anetarin e fondit pensional i cili kerkon ta realizoje të drejten e pensionit invalidor ose personin i cili kerkon të realizoje pension familjar nga anetari i fondit pensional, për llogaritjet e kryera nga paragrafet (3) dhe (4) të ketij neni.

(6) Nese nga llogaritjet nga paragrafet (3) dhe (4) të ketij neni, konstatohet se pensioni nga shtylla e dyte është më i vogel se shuma e pensionit nga shtylla e pare, mjetet e anetarit të fondit pensional barten në Fondin e SPIM-it, me ç'rast Fondi i SPIM-it fillon me pagesen e pensionit invalidor, respektivisht familjar.

(7) Nese nga llogaritjet nga paragrafet (3) dhe (4) të ketij neni, konstatohet se pensioni nga shtylla e dyte është më i madh se pensioni nga shtylla e pare, anetari i fondit pensional që kerkon ta realizoje të drejten e pensionit invalidor ose personi që kerkon të realizoje pension familjar, zgjedh një nga mundesite nga paragrafet (3) dhe (4) të ketij neni.

(8) Anetari i fondit pensional që kerkon të realizoje të drejte të pensionit invalidor ose personi që kerkon të realizoje pension familjar nga anetari i fondit pensional, zgjedhjen e kryen në shoqërine pensionale permes deklarates, ndersa shoqëria pensionale dorezon kopje të deklarates në Fondin e SPIM-it dhe në MAPAS.

Neni 46

Percaktimi i pageses së pensionit nga shtylla e dyte

(1) Nese personi i cili kerkon të realizoje pension familjar ka hequr dore nga pensioni i shtylles së pare dhe ka bere zgjedhje që të shfrytëzoje pension të shtylles së dyte, shoqëria pensionale e llogarit pensionin e shtylles së dyte sipas ketyre rregullave:

a) nese ka së paku një shfrytëzues i cili pensionin familjar do ta shfrytëzoje gjate gjithë jetës, shoqëria pensionale llogarit pension të perhershëm individual përmes terheqjeve të programuara në baze të të dhenave për shfrytëzuesin më të ri dhe ia paguan në muaj bartesit të pensionit;

b) nese vdesin të gjithë shfrytëzuesit e perhershëm ose nuk ka shfrytëzues të perhershëm, shoqëria pensionale llogarit pension të perhershëm individual përmes terheqjeve të programuara në baze të të dhenave për shfrytëzuesin më të ri të perkohshëm dhe pensionin ia paguan në muaj bartesit të pensionit dhe

v) nese nuk ka shfrytëzues të perhershëm dhe të perkohshëm, të gjitha mjetet e mbetura në llogarinë individuale të anetarit trashëgohen në pajtim me ligjin.

(2) Nese personi që kërkon të realizojë pension invalidor ka hequr dorë nga pensioni i shtylles së pare dhe ka bere zgjedhje që të shfrytëzoje pension të shtylles së dyte, shoqëria pensionale e llogarit pensionin invalidor për anëtarin si pension të perhershëm individual përmes terheqjeve të programuara. Nese shfrytëzuesi i pensionit të shtylles së dyte vdes, të gjithë mjetet e mbetura në llogarinë e tij individuale trashëgohen në pajtim me ligjin.

(3) Shoqëria pensionale pagesen e pensionit ia kryen në llogari të transaksionit shfrytëzuesit, respektivisht bartesit të pensionit.

Neni 47

Formula për llogaritjen e pensionit invalidor ose familjar nga shtylla e dyte

Percaktimi i terheqjeve të programuara nga nenet 45 dhe 46 të këtij ligji, behet në pajtim me nenin 16 të këtij ligji.

Kreu 14

Pagesat e pensioneve nga shtylla e dyte

Neni 48

Njesia monetare për pagesen e pensioneve nga shtylla e dyte

(1) Të gjitha pensionet nga shtylla e dyte paguhën në denare.

(2) Policat për anuitet nga shtylla e dyte mund të shprehen në euro por pensionet paguhën në denare, sipas kursit të mesëm të Bankes Popullore të Republikës së Maqedonisë.

(3) Te anuitetet fikse me pjesëmarrje në fitim, shuma e pensionit shprehet në "pjesëmarrje" ose "njesi" por paguhet me denare, varesisht nga zgjedhja e njesise monetare për konversionin e "pjesëmarrjes/njesise" të bere nga shfrytëzuesi i pensionit në ditën e blerjes.

Neni 49

Datat dhe menyrat e pageses së pensioneve nga shtylla e dyte

(1) Shoqëria pensionale është e obliguar që terheqjet e programuara t'i paguaje në muaj, jo më vonë se 25-ti i muajit për muajin paraprak, me bartje të mjeteve në llogarinë e transaksionit të shfrytëzuesit të pensionit.

(2) Shoqëria e sigurimit është e obliguar që anuitetet t'ia paguaje në muaj, jo më vonë se 25-ti i muajit për muajin paraprak, me transfer elektronik të mjeteve në llogarinë e transaksionit shfrytëzuesit të pensionit, në menyre dhe procedure të percaktuara nga ASS-ja.

Neni 50

Tatimimi i pensioneve nga shtylla e dyte

Pensionet nga shtylla e dyte që paguhën përmes terheqjeve të programuara dhe përmes anuiteteve, i nenshtrohen tatimimit me tatim personal mbi të ardhura në pajtim me Ligjin për tatim personal mbi të ardhura. Shoqëria pensionale ose shoqëria e sigurimit e cila i paguan pensionet ka për obligim që të kryejë llogaritje dhe pagese të tatimit personal mbi ardhura në emer dhe për llogari të shfrytëzuesit të pensionit.

Neni 51

Ndalim për ngarkim të pensioneve nga shtylla e dyte

(1) Pensionet nga shtylla e dyte përmes anuiteteve ose terheqjeve të programuara, nuk mund të jepen si peng, të blihen e as të jene objekt permbarimi.

(2) Policat për anuitet nga shtylla e dyte nuk mund të blihen.

(3) Mjetet nga shtylla e dyte të dedikuara për pensione përmes terheqjeve të programuara, nuk mund të jepen si peng, të blihen, e as të jene objekt permbarimi.

Pjesa III

Kompensime pensionale nga sigurimi pensional vullnetar me financim kapital

Kreu 15

Pagesa e kompensimit pensional

Neni 52

Llojet e pagesave të kompensimit pensional

(1) Shoqëritë e sigurimit dhe shoqëritë pensionale kompensimin pensional e paguajnë me shfrytëzimin e një prej ketyre llojeve të pagesave, sipas zgjedhjes së anetarit të fondit pensional:

- a) anuitete;
- b) terheqje të programuara;
- v) pagesa të njehershme;
- g) pagesa të shumëhershme dhe
- d) kombinimi i pikeve a), b), v), dhe g) të këtij paragrafi.

(2) Gjate zgjedhjes së anitetit anetari i fondit pensional duhet të zgjedhë anitet që do të permbaje nga një karakteristike nga secili lloj i anitetit të theksuar në pikat në vijim:

- a) anuitete individuale dhe të perbashketa;
- b) anuitete të perhershme dhe të prolonguara;
- v) anuitete të drejtpërdrejta dhe të prolonguara;
- g) me periudhe të garantuar ose periudhe të paguarantuar dhe
- d) anuitete fikse, anuitete të ndryshueshme ose anuitete fikse me pjesëmarrje në fitim.

(3) Shfrytëzuesi i pensionit, në rast të kompensimit pensional të kombinuar, vendos për sa lloje të kompensimeve pensionale do të ndahen mjete nga llogaria e tij individuale dhe e percakton pjesën për secilin lloj.

Neni 53

Ndryshimi i llojit të pageses së kompensimit pensional

(1) Polica për anuitet është marreveshje e pashkeputshme dhe nuk mund të nderpritet as në rast të pelqimit edhe nga shfrytëzuesi i pensionit dhe nga shoqëria e sigurimit.

(2) Shfrytëzuesi i pensionit mundet në çdo moment ta zevendesojë terheqjen e programuar të siguruar nga një shoqëri pensionale me shfrytëzimin e mjeteve të mbetura të disponueshme nga llogaria vullnetare individuale dhe/ose profesionale për blerjen e terheqjeve të programuara nga shoqëria pensionale tjetër, blerjen e anitetit nga shoqëria e sigurimit ose me pagese të njehershme ose të shumëhershme nga shoqëria pensionale

(3) Shfrytëzuesi i pensionit mund ta zevendesojë pagesën e njehershme me shfrytëzimin e mjeteve të mbetura të disponueshme nga llogaria vullnetare individuale dhe/ose profesionale për blerjen e anitetit nga shoqëria e sigurimit, për blerjen e terheqjeve të programuara nga shoqëritë pensionale, me pagese të shumëhershme nga shoqëri tjetër pensionale ose me pagese të njehershme.

(4) Mjetet që mbeten në llogarinë vullnetare individuale dhe/ose profesionale të shfrytëzuesit të pensionit pas vdekjes së tij, janë pjese e mases së trashëgimise dhe me ato mjete veprohet në pajtim me Ligjin për trashëgimi.

(5) MAPAS-i e percakton menyren e zevendesimit të terheqjeve të programuara nga një shoqeri pensionale me terheqje të programuara nga shoqeria tjetër pensionale, me anuitet ose me pagese të njehershme ose të shumëhershme nga ana e shoqerise pensionale.

(6) MAPAS-i e percakton menyren e zevendesimit të pageses së shumëhershme nga ana e shoqerise pensionale me terheqje të programuara nga shoqeria tjetër pensionale, me anuitet ose me pagese të njehershme ose të shumëhershme nga ana e shoqerise tjetër pensionale.

Kreu 16 **Rregulla për anuitete**

Neni 54 **Llojet e anuiteteve**

(1) Nese anuiteti eshte i garantuar, anetari i fondit pensional në policen për anuitet cakton shfrytëzues i cili në rast të vdekjes së tij e shfrytëzon anuitetin deri në fund të periudhes së garantuar. Periudha e garantuar për anuitet eshte me kohezgjatje prej së paku 240 muajve.

(2) Me përjashtim nga paragrafi (1) i ketij neni, shfrytëzuesi i pensionit në policen për anuitet mund të caktojë më shumë shfrytëzues dhe radhe për shfrytëzim në rast të vdekjes së tij, të cilet e shfrytëzojnë anuitetin deri në fund të periudhes së garantuar.

(3) Nese anuiteti eshte i perbashket anetari i fondit pensional në policen për anuitet cakton një ose më shumë shfrytëzues të cilet në rast të vdekjes së tij e shfrytëzojnë anuitetin. Çdo shfrytëzues fiton pjese nga kompensimi pensional në lartesi të definuar nga ana e anetarit të fondit pensional në police, ndersa shumata e të gjithë pjesëve të cilat i marrin shfrytëzuesit nuk mund të tejkalojë 100% të lartesisë së kompensimit pensional.

(4) Nese anuiteti eshte i garantuar bashkerisht, pas vdekjes së anetarit të fondit pensional, shfrytëzuesit e caktuar deri në fund të periudhes së garantuar e pranojnë kompensimin pensional në lartesi prej 100% që i ndahet çdo shfrytëzuesi, në pajtim me lartesite e pjesëve të kompensimit pensional të definuara nga ana e anetarit të fondit pensional në police. Pas perfundimit të periudhes së garantuar, secili shfrytëzues e merr pjesen e kompensimit pensional të definuar nga anetari i fondit pensional në police.

(5) Nese anuiteti eshte i garantuar i prolonguar, periudha e garantuar fillon me perfundimin e periudhes së prolongimit.

Neni 55 **Subjekte permes të cilave mund të shiten anuitete**

(1) Policat për anuitete për shtyllen e trete i shesin shoqerite e sigurimit. Shoqerite e sigurimit policat për anuitete i shesin permes perfaqesuesit në sigurim, shoqerise për perfaqesim në sigurim dhe shoqerise brokere të sigurimit, e cila eshte themeluar dhe punon në pajtim me Ligjin për supervizion të sigurimit.

(2) Shoqeria e sigurimit, perfaqesuesi në sigurim, shoqeria për perfaqesim në sigurim dhe shoqeria brokere e sigurimit, gjate shitjes së anuiteteve nuk guxojne të ofroje lirime, kthim të mjeteve në para ose privilegje tjera anetarit të fondit pensional.

Neni 56 **Caktimi i lartesisë së anuiteteve dhe arketimi i shpenzimeve**

Shoqerite e sigurimit e caktojne shumen e anuiteteve, vendosin për tabelat e vdekshmerise, për parakushtet për shkalle të kamates, për shpenzimet për menaxhim dhe parakushtet tjera që shfrytëzohen gjate caktimit të lartesisë së pensionit të ofruar.

Neni 57 **Kompensime gjate pageses së anuiteteve**

Shoqeria e sigurimit nuk guxon të paguaje kompensime gjate pageses së anuiteteve të shtylles së trete, pervec për shpenzimesh transakcioni.

Neni 58 **Percaktimi i shumës së kompensimit pensional permes anuitetit variabel dhe anuitetit fiks me pjesemarrje në fitim**

(1) Gjate percaktimit të shumës së kompensimit pensional të paguar permes anuitetit variabel dhe fiks me pjesemarrje në fitim, shfrytëzohen simulime dhe projeksiione me parametra dhe parakushte të lejuara.

(2) ASS-ja me pelqim paraprak të MAPAS-it, i percakton parametrat e lejuara që shoqerite e sigurimit dhe personat tjere të autorizuar mund t'i shfrytëzojne në materialet për marketing, simulime dhe projeksiione për shumen e pensionit që në të ardhmen do të paguhet permes anuitetit variabel dhe anuitetit fiks me pjesemarrje në fitim.

(3) ASS-jka me pelqim paraprak të MAPAS-it, i percakton parakushtet që duhet të shfrytëzohen dhe të theksohen nga shoqerite e sigurimit dhe personat tjere të autorizuar, vecanerisht parakushtet lidhur me të hyrat e mjeteve të investuara të shfrytëzuara në disa "skenare" dhe atë: "bazike", "optimiste" dhe "pesimiste". Të ardhura për "skenare bazike" percaktohen në baze të performansave të portofolit të mjeteve me perberje të njejtë të portofolit që ofrohet në pajtim me policen për anuitetin variabel dhe anuitetin fiks me pjesemarrje në fitim, të realizuara së paku gjate dhjete viteve të fundit. Në simulime dhe projeksiione duhet të theksohen jo vetem të ardhurat mesatare, por edhe variabiliteti i të ardhurave dhe pasojat nga variabiliteti i atille në shumen e pensionit.

(4) Gjate llogaritjes së anuitetit variabel dhe anuitetit fiks me pjesemarrje në fitim në simulime dhe projeksiione pensionale perfshihen kompensime, provizione dhe shpenzime dhe shenohen në police. Shumata e kompensimit pensional që i ofrohet shfrytëzuesit potencial të pensionit, paraqitet në shumen neto të zvogeluar paraprakisht për kompensime, provizione ose shpenzime.

Neni 59 **Procedura në rast të falimentimit ose likuidimit të shoqerise për sigurim**

(1) Dispozitat e Ligjit për mbikeqyrje të sigurimit që kane të bejne me falimentimin ose likuidimin e shoqerise për sigurim, në menyre perkatese zbatohen edhe në rast të falimentimit ose likuidimit të shoqerise për sigurim, që siguron kompensim pensional të shtylles së trete.

(2) Kerkesat e shfrytëzuesve të kompensimit pensional të shtylles së trete dhe personave të caktuar prej tyre, kane të drejte perparesie të permbushjes në raport me kreditorët tjere të shoqerise për sigurim.

Kreu 17 **Rregulla lidhur me terheqje të programuara**

Neni 60 **Lloje të terheqjeve të programuara**

(1) Shoqerite pensionale i ofrojne llojet e terheqjeve të programuara, si vijojne:

- a) terheqje të programuara të perhershme dhe
- b) terheqje të programuara të perkohshme.

(2) Shoqerite pensionale i shfrytëzojne formulat nga neni 16 i ketij ligji, për llogaritje fillestare dhe për llogaritje vjetore të lartesisë së kompensimit pensional nga terheqja e programuar.

(3) Shoqeria pensionale paguan kompensim pensional permes terheqjes së programuar në baze mujore, me bartje të mjeteve në llogari transaksioni të percaktuar nga shfrytëzuesi i kompensimit pensional.

Neni 61

Kompensime që paguhen për terheqje të programuar

(1) Shoqerite pensionale paguajne kompensime të mjeteve për terheqje të programuar nga shtylla e trete, në pajtim me nenin 117 paragrafi (1) pika b) të Ligjit për sigurim vullnetar pensional me financim kapital.

(2) Shoqerite pensionale arketojne shpenzime transaksioni për pagese të kompensimeve pensionale permes terheqjeve të programuara.

Neni 62

Investimi i mjeteve që ruhen për terheqje të programuara

Shoqerite pensionale i investojne mjetet që i menaxhojne për llojet e terheqjeve të programuara nga shtylla e trete, në pajtim me Ligjin për sigurimin pensional vullnetar me financim kapital .

Kreu 18

Dispozita të perbashketa për anuitete dhe terheqje të programuara

Neni 63

Tabelat e vdekshmerise dhe shkallet e kamates për kompensime pensionale

(1) Standardet minimale dhe rregullat për percaktimin e tabelave të vdekshmerise, i percaktojne ASS-ja dhe MAPAS-i me kushte të njejta për shoqerite për sigurim dhe shoqerite pensionale, duke i pasur parasysh:

a) specifiken e popullates së perbere nga pensioniste që marrin pension permes anuitetit dhe shfrytëzuesve të tyre dhe

b) permiresimin e jetegjatesise.

(2) ASS-ja i percakton rregullat dhe standardet minimale për llogaritje të rezervave teknike, ndersa shoqeria për sigurim detyrohet që për llogaritje të rezervave për anuitete të shfrytëzoje tabela të vdekshmerise, në pajtim me standardet minimale të percaktuara nga ASS-ja.

(3) MAPAS-i i percakton rregullat dhe standardet minimale për tabelat e vdekshmerise, ndersa shoqeri pensionale detyrohet që për llogaritje të faktorit të anuitetit për kompensime pensionale nga shtylla e trete, permes terheqjeve të programuara të perhershme dhe të perkohshme, të shfrytëzoje tabela të vdekshmerise në pajtim me standardet minimale të percaktuara nga MAPAS-i.

(4) Shoqerite për sigurim dhe shoqerite pensionale mbajne evidence dhe të dhena statistikore për vdekje faktike të shfrytëzuesve të pensionit dhe detyrohen që të dhenat statistikore, t'i dorezojne në ASS dhe MAPAS në periudhe dhe forme të percaktuar nga ASS-ja dhe MAPAS-i.

(5) Standardet minimale dhe rregullat për percaktimin e shkalleve të kamates i percaktojne ASS-ja dhe MAPAS-i me kushte të njejta për shoqerite e sigurimit dhe shoqerite pensionale, duke i pasur parasysh:

a) shkallen e kamates që shfrytëzohet për llogaritje të rezervave perkatesisht faktorit të anuitetit, që nuk mund të jete më e madhe nga shkalla mbizoteruese reale e tregut të të ardhurave të letrave debitore afatgjate me vlere dhe

b) shkallet reale afatgjata dhe afatmesme të të ardhurave bazohen në shkallet mbizoteruese nominale të tregut të të ardhurave për instrumente afatgjate dhe afatmesme debitore, të zvogeluara për vleresimin e shkalles së shpenzimeve të jeteses për të njejtat periudha dhe të vleresimit të shkalleve mbizoteruese të ardhshme të tregut për letra afatgjate dhe afatshkurtra me vlere pa rrezik, të pranishme në portofolin e fondeve pensionale dhe shoqerive të sigurimit.

(6) ASS-ja i percakton rregullat dhe standardet minimale për percaktimin e shkalleve të kamates, ndersa shoqeria për sigurim detyrohet që për llogaritje të rezervave për anuitete, të shfrytëzoje shkalle të kamates në pajtim me rregullat dhe standardet minimale të percaktuara nga ASS-ja.

(7) MAPAS-i i percakton rregullat dhe standardet minimale për percaktimin e shkalleve të kamates, ndersa shoqeria pensionale detyrohet që për llogaritje të faktorit të anuitetit për kompensime pensionale nga shtylla e trete permes terheqjeve të programuara të perkohshme dhe të perhershme, të shfrytëzoje shkalle të kamatave në pajtim me rregullat dhe standardet minimale të percaktuara nga MAPAS-i.

Kreu 19

Rregulla që kane të bejne me pagesa të njehershme dhe të shumehershme

Neni 64

Shoqeri që sigurojne pagese të njehershme dhe të shumehershme

Pagesa të e njehershme dhe të shumehershme të kompensimit pensional mund të kryejne vetem shoqerite për menaxhim me fonde pensionale të detyrueshme dhe vullnetare, ose shoqerite për menaxhim me fondet vullnetare pensionale.

Neni 65

Investimi i mjeteve që ruhen për pagesa të njehershme ose të shumehershme

Shoqerite pensionale i investojne mjetet që i menaxhojne për pagese të njehershme ose të shumehershme, në pajtim me Ligjin për sigurimin pensional vullnetar me financim kapital.

Neni 66

Kompensime që arketohen nga pagesa të njehershme dhe të shumehershme

Shoqerite pensionale arketojne kompensime nga mjetet për pagese të njehershme dhe të shumehershme, në pajtim me nenin 117 paragrafi (1) pika b) të Ligjit për sigurimit pensional vullnetar me financim kapital.

Kreu 20

Marrja e të drejtes së kompensimit pensional

Neni 67

Procedura për marrjen e të drejtes së kompensimit pensional

(1) Anetari i fondit pensional dorezon kerkese për marrjen e të drejtes së kompensimit pensional të shoqeria pensionale që menaxhon me fondin pensional ku ai ka llogari vullnetare individuale ose profesionale, nese i ploteson kushtet për pagese të kompensimit pensional në pajtim me ligjin. Nese anetari i fondit pensional ka llogari individuale vullnetare dhe profesionale, mund të kerkoje bashkimin e mjeteve nga të dy llogarite. Nese llogarite jane në dy shoqeri pensionale, kerkesa dorezohet në njerën nga shoqerite pensionale.

(2) Kerkesa nga paragrafi (1) i ketij neni mund të parashtrohet më së voni deri në mbarimin e 70 vjeteve moshe të anetarit të fondit pensional.

(3) Nese plotesohen kushtet për të drejte të kompensimit pensional, shoqeria pensionale jep vertetim për lartesine e mjeteve të llogarise së tij individuale vullnetare dhe/ose profesionale dhe percakton numer identifikues të kuotes.

(4) Anetari i fondit pensional mund të vendos të kerkoje kuote në Qendren për Kuote për zgjedhje të llojit të kompensimit pensional, personalisht ose permes shoqerise pensionale dhe të kerkoje nga shoqeria pensionale numer identifikimi të kuotes.

(5) Nese anetari vendose që personalisht të kerkoje kuote në Qendren për Kuote për zgjedhje të llojit të kompensimit pensional, e shfrytëzon vertetimin nga paragrafi (3) i ketij neni.

(6) Nese anetari i fondit pensional vendose të kerkoje kuote permes shoqerise pensionale, me shkrim e autorizon shoqerine për kerkese të kuotes në të cilën i thekson llojet e kompensimit pensional dhe e percakton pjesen e mjeteve të llogarise individuale vullnetare dhe/ose profesionale për secilin lloj.

(7) Në afat prej pese ditësh nga pranimit i kerkeses nga paragrafi (6) i ketij neni, shoqeria pensionale detyrohet të parashtroje kerkese për kuote në Qendren për Kuote me numer identifikues të kuotes dhe të dhenat si vijojne: shuma e mjeteve të llogarise individuale, gjinia dhe datelindja e anetarit, lloji i kompensimit pensional ose kombinimi i tyre, të percaktuara nga anetari i fondit pensional.

(8) Nese anetari i fondit pensional vendos të mos kerkoje kuote në Qendren për Kuote, parashtron kerkese te fondi pensional për pagese të mjeteve permes terheqjes së programuar, të njehershme ose të shumëhershme.

Neni 68

Kuota vullnetare për anuitet

(1) Shoqerite për sigurim nuk kane detyrim që të prezantojne oferta për shfrytëzues të kompensimit pensional, por nese kuotojne në Qendren për Kuote ofertat e tyre kane vlefshmeri për 30 ditësh nga dita e kuotizacionit.

(2) Shoqerite për sigurim mund t'u prezantojne oferta të një ose më shumë llojesh kompensimi pensional të kerkuara nga anetari i fondit pensional, personalisht anetarit ose shoqeria pensionale të autorizuar prej tij.

Neni 69

Kuote e detyrueshme për terheqje të programuar

Shoqerite pensionale jane të detyrueshme të prezantojne oferta në Qendren për Kuote, për terheqje të programuara të perhershme dhe të perkohshme për shfrytëzues të kompensimit pensional dhe ofertat e tyre kane vlefshmeri prej 30 ditësh nga dita e kuotimit.

Neni 70

Kuote për anuitete dhe terheqje të programuara

Shoqerite për sigurim dhe shoqerite pensionale në afat prej pese ditësh nga dita e kerkeses, duhet t'ia prezantojne ofertat e veta permes Qendres për Kuote ose shoqerise pensionale ose personalisht anetarit të fondit pensional.

Neni 71

Marreveshje të kompensimeve pensionale

(1) Pas mbarimit të periudhes për kuotizacion, shoqeria pensionale nga Qendra për Kuote merr tabele permbledhese me të gjitha ofertat e marra për anetarin e fondit pensional.

(2) Shoqeria pensionale eshte e detyrueshme që t'ia prezantojne tabelen permbledhese anetarit të fondit pensional dhe i dorezon kopje të tabelës permbledhese, të verifikuar dhe nenshkruar nga shoqeri pensionale.

(3) Nese anetari i fondit pensional zgjedh që të pranoje kompensim pensional si terheqje të programuar ose si pagese të njehershme ose të shumëhershme, lidh marreveshje me shoqerine pensionale oferten e së ciles e ka pranuar.

(4) Nese anetari i fondit pensional ka zgjedhur të marre kompensim pensional si anuitet, nenshkruan police për anuitet me shoqerine për sigurim oferten e së ciles e ka pranuar.

(5) Nese anetari i fondit pensional ka zgjedhur të marre kompensim pensional si kombinim i terheqjes së programuar dhe anuitetit, lidh marreveshje me shoqerine pensionale dhe nenshkruan police për anuitet me shoqerine për sigurim ofertat e së ciles i ka pranuar.

(6) Shoqeria për sigurim dhe shoqeria pensionale nuk guxojne të refuzojne që të lidhin marreveshje ose police për anuitet me anetarin që e ka pranuar oferten e tyre.

(7) Anetari i fondit pensional dorezon kopje të marreveshjes dhe/ose police për anuitet te shoqeria pensionale që menaxhon me fondin pensional ku ai eshte anetar.

(8) Nese anetari i fondit pensional ka zgjedhur të marre kompensim pensional si pagese të njehershme ose të shumëhershme nga shoqeria pensionale, lidh marreveshje me shoqerine pensionale oferten e së ciles e ka pranuar. Pas kryerjes së pageses shoqeria pensionale leshon vertetim se të gjitha mjetet nga llogaria individuale vullnetare dhe/ose profesionale jane paguar. Shoqeria pensionale dorezon kopje të vertetimit në MAPAS.

Neni 72

E drejta e perseritjes së procesit të kuotimit

Anetari fondit pensional nuk eshte i detyruar të zgjedhur oferte të marre permes Qendres për Kuote dhe mund të kerkoje kuotim permes Qendres për Kuote në numer të pakufizuar.

Neni 73

Marrja e detyrueshme e së drejtes së kompensimit pensional

(1) Anetari i fondit pensional detyrimisht e realizon të drejten e kompensimit pensional kur i mbush 70 vite të jetes.

(2) Shoqeria pensionale eshte e detyrueshme që t'i drejtohet anetarit të fondit pensional që i ka mbushur 70 vite të jetes, për realizimin e së drejtes nga paragrafi (1) i ketij neni.

(3) Nese anetari i fondit pensional zgjedh një lloj kompensimi pensional, do të zbatohet procedura nga neni 71 i ketij ligji.

(4) Nese anetari i fondit pensional nuk kryen zgjedhje të llojit të kompensimit pensional, konsiderohet se ka zgjedhur pagese të njehershme nga shoqeria pensionale që menaxhon me fondin pensional ku anetari ka llogari individuale vullnetare dhe/ose profesionale dhe pagesa kryhet në llogarine e tij të transaksionit.

(5) Nese anetari i fondit pensional nuk e njofton shoqerine pensionale për llogarine e transaksionit ku duhen të barten mjetet e tij në menyre të njehershme, shoqeria pensionale i ruan mjetet në llogarine individuale vullnetare dhe/ose profesionale të anetarit.

Neni 74

Bartja e mjeteve

(1) Pas marrjes së police për anuitet dhe/ose marreveshjes me shoqerine pensionale nga neni 71 i ketij ligji, shoqeria pensionale i bart mjetet nga llogaria individuale vullnetare dhe/ose profesionale e anetarit të fondit pensional në llogari transaksioni të shoqerise për sigurim dhe/ose në llogarine e fondit pensional të menaxhuar nga shoqeria pensionale e zgjedhur nga anetari. Për bartjen e kryer shoqeria pensionale nuk guxon të paguaje kompensime nga anetari ose nga shoqeria për sigurim, ose shoqeria pensionale e zgjedhur nga anetari, pervec provizioneve të transaksionit.

(2) Shoqeria pensionale detyrohet që të kryeje bartje të mjeteve në shoqerine për sigurim ose fondin pensional, në afat prej një muaji nga dita e marrjes së police për anuitet dhe/ose marreveshjes me shoqerine pensionale.

(3) Nese mjetet barten në gjysmen e pare të një muaji kalendarik, shoqëria për sigurim detyrohet ta kryejë pagesen e pare të anuitetit, ndërsa shoqëria pensionale detyrohet ta kryejë pagesen e pare të terheqjes së programuar gjatë gjysmes së dyte të atij muaji. Nese mjetet jane bartur në gjysmen e dyte të një muaji kalendarik, shoqërite detyrohen që pagesen e pare të anuitetit perkatesisht terheqjen e programuar ta kryejne në gjysmen e pare të muajit të ardhshem.

Neni 75

Ndryshim i lartesisë së kompensimit pensional për shkak të ndryshimit të shumës së llogarise individuale vullnetare dhe/ose profesionale

Nese shuma e mjeteve të llogarise individuale vullnetare dhe/ose profesionale që shoqëria pensionale ia ka bartur shoqërise për sigurim, dallohet nga shuma në baze të ciles jane dhene ofertat, shoqëria për sigurim e zgjedhur nga anetari i fondit pensional detyrohet që proporcionalisht ta pershtate anuitetin që do të paguhet. Nese shuma e marre eshte më e larte nga shuma e shfrytezuar në kuota, anuiteti proporcionalisht rritet, e nese shuma e marre eshte më e vogel nga shuma e shfrytezuar në kuota, anuiteti proporcionalisht zvogelohet.

Neni 76

Evidenca që e mbajne shoqërite pensionale për realizim të kompensimit pensional

(1) Shoqëria pensionale që ka menaxhuar me fondin pensional ku anetari ka llogari individuale vullnetare dhe/ose profesionale, gjatë realizimit të kompensimit pensional, detyrohet që ta mbaje dhe ruaje tere evidencen me të gjitha të dhenat lidhur me procesin për zgjedhje të kompensimit pensional. Evidenca mbahet për secilin anetar të fondit pensional dhe i perfshin: llojin e zgjedhur të kompensimit pensional ose kombinimin e tyre; shumen e pergjithshme të mjeteve të llogarise individuale vullnetare dhe/ose profesionale; emrin e shoqërise ose shoqërive të zgjedhura për pagese të kompensimit pensional; lartesine e kompensimit pensional të realizuar; karakteristikat e anuitetit siç jane periudha e garantuar; periudha e shtyrjes, anuiteti variabel ose fiks, shfrytezuesin ose shfrytezuesit e caktuar për anuitetin e garantuar dhe lloje tjera të anuitetit; karakteristikat themelore të terheqjeve të programuara të perkohshme në kombinim me anuitetin e shtyre; shumen e pensionit që merret nga çdo lloj i pageses së pensionit dhe perpjesetimin e tyre.

(2) Evidenca nga paragrafi (1) i ketij neni ruhet edhe në rast të pageses së njehershme ose të shumëhershme të mjeteve nga llogaria individuale vullnetare dhe/ose profesionale e anetarit të fondit pensional.

Kreu 21

Pagesa e kompensimeve pensionale

Neni 77

Njesi monetare për pagese të kompensimeve pensionale

(1) Të gjitha kompensimet pensionale paguhen në denare.

(2) Policat për anuitet nga shtylla e trete mund të jene në euro, por kompensimet pensionale paguhen në denare, sipas kursit të mesem të Bankes Popullore të Republikës së Maqedonise.

(3) Te anuiteti variabel, shuma e pensionit shprehet në "pjesë" ose "njesi", por paguhet në denare, varesisht nga zgjedhja e njesisë monetare për konversion të "pjeses/njesise" të kryer nga ana e shfrytezuesit të pensionit në ditën e blerjes.

Neni 78

Data dhe menyra të pageses së kompensimit pensional

(1) Shoqëria pensionale detyrohet që terheqjet e programuara t'i paguaje në muaj, jo më vone se i 25-ti i muajit për muajin paraprak, me bartje të mjeteve në llogari transaksioni të shfrytezuesit të pensionit.

(2) Shoqëria për sigurim detyrohet që anuitetet t'i paguaje në muaj, jo më vone se i 25-ti i muajit për muajin e paraprak, me bartje elektronike të mjeteve në llogari transaksioni të shfrytezuesit të pensionit, në menyre dhe procedure të percaktuar nga ASS-ja.

(3) Pagesat e njehershme ose shumëhershme mund të kryhen në cilendo dite të muajit në llogari transaksioni të shfrytezuesit të pensionit.

Neni 79

Tatimimi i kompensimeve pensionale

Kompensimet pensionale që paguhen permes terheqjes së programuara dhe permes anuiteteve, u nenshtrohen tatimimit me tatimin personal mbi fitim, në pajtim me Ligjin për tatimin personal mbi fitim. Shoqëria pensionale ose shoqëria për sigurim që i paguan kompensimet pensionale, e ka për detyre ta kryejë llogaritjen dhe pagesen e tatimit personal mbi fitim në emer dhe për llogari të shfrytezuesit të pensionit.

Pjesa IV

Kreu 22

Dispozita ndeshkuese dhe për kundervajtje

Neni 80

Vepra penale

Personi pergjegjes në shoqëri pensionale, shoqëri për sigurim ose Fondin për Sigurim Pensional dhe Invalidor të Maqedonise, i cili permes paraqitjes së rrejshme ose fshehjes së fakteve, me mashtrim ose në menyre tjeter të paligjshme, ndikon në vendimmarrje për pensionim ose zgjedhje të llojit të pageses së pensionit ose kompensimit pensional dhe me keto aktivitete i shkakton dëm financiar anetarit të fondit pensional, do të denohet me burg prej një deri më tre vite.

Neni 81

Barazimi dhe Komisioni për Vendimmarrje për Kundervajtje

(1) Për kundervajtje të percaktuara në nenet 82, 83, 84 dhe 88 të ketij ligji, procedura për kundervajtje udheheq dhe sanksion për kundervajtje kumton Komisioni për Vendimmarrje për Kundervajtje i ASS.

(2) Për kundervajtje të percaktuara në nenet 85, 86, 87 të ketij ligji, procedura për kundervajtje udheheq dhe sanksion për kundervajtje kumton Komisioni për Vendimmarrje për Kundervajtje i MAPAS-it.

(3) Dispozitat e Ligjit për sigurim të detyrueshem pensional me financim kapital që kane të bejne me barazimin dhe Komisionin për Vendimmarrje për Kundervajtje, do të zbatohen në procedura lidhur me kundervajtjet e percaktuara me kete ligj.

(4) Dispozitat e Ligjit për sigurimin e supervizionit që kane të bejne me ndermjetesimin dhe Komisionin për Vendimmarrje për Kundervajtje të ASS do të zbatohen në procedura lidhur me kundervajtjet e percaktuara me kete ligj.

Neni 82

(1) Gjobe në shume prej 2 000 deri në 4 000 euro në kundervlere me denare do t'i shqiptohet për kundervajtje shoqërise për sigurim, nese:

1) gjate percaktimit të shumës të anuitetit të shtyre vepron në kundërshtim me nenin 9 paragrafi (2) të këtij ligji;
 2) nuk e harmonizon shumën e anuitetit që do të paguhet në pajtim me nenin 12 paragrafi (1) të këtij ligji;
 3) nuk dorezon të dhëna statistikore në ASS në periudhë dhe formë të percaktuar nga ASS-ja në pajtim me nenin 22 paragrafi (4) të këtij ligji dhe
 4) nuk dorezon të dhëna statistikore në ASS në periudhë dhe formë të percaktuar nga ASS-ja në pajtim me nenin 63 paragrafi (4) të këtij ligji.
 (2) Gjohje në shumë prej 500 deri në 700 euro në kundërvlerë me denare do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës në shoqëri për sigurim për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 83

(1) Gjohje në shumë prej 10 000 deri në 20 000 euro në kundërvlerë me denare do t'i shqiptohet për kundërvajtje shoqërisë për sigurim, nese:
 1) e ndërprene policën për anuitet në kundërshtim me nenin 4 paragrafi (1) të këtij ligji;
 2) kryen harmonizim të anuitetit fiks të harmonizuar me shpenzime të jetesës në kundërshtim me nenin 6 paragrafi (1) të këtij ligji;
 3) ofron zbritje, kthim të mjeteve në para ose privilegje tjera në kundërshtim me nenin 7 paragrafi (2) të këtij ligji;
 4) paguan kompensime në kundërshtim të nenit 10 të këtij ligji;
 5) e llogarit lartësinë e pensionit për shtyllë të dyte përmes anuitetit fiks me pjesëmarrje në fitim, në kundërshtim me nenin 11 paragrafet (1) dhe (4) të këtij ligji;
 6) nuk prezanton oferte në afatin e percaktuar në nenin 30 paragrafi (1) të këtij ligji;
 7) nuk e kryen pagesën e pare të anuitetit në afatin e percaktuar në nenin 36 paragrafi (3) të këtij ligji;
 8) nuk e njofton fondin e SIPM-it në pajtim me nenin 38 paragrafi (1) të këtij ligji;
 9) nuk e kontrollon lartësinë e shtyllës së dyte në pajtim me nenin 39 paragrafi (2) të këtij ligji;
 10) nuk kryen kontrollë në pajtim me nenin 40 paragrafi (1) të këtij ligji;
 11) kryen pagesë të anuiteteve në kundërshtim me nenin 49 paragrafi (2) të këtij ligji;
 12) nuk e kryen zvogelimin e tatimit gjatë pagesës së pensioneve nga shtylla e dyte dhe kompensimeve pensionale nga shtylla e tretë, në pajtim me nenet 50 dhe 79 të këtij ligji;
 13) e ndërprene policën për anuitet në kundërshtim me nenin 53 paragrafi (1) të këtij ligji;
 14) ofron zbritje, kthim të mjeteve në para ose privilegje tjera, në kundërshtim me nenin 55 paragrafi (2) të këtij ligji;
 15) arketon kompensime në kundërshtim me nenin 57 të këtij ligji;
 16) nuk e kryen pagesën e pare të anuitetit në afatin e percaktuar në nenin 74 paragrafi (3) të këtij ligji;
 17) nuk e harmonizon proporcionalisht shumën e anuitetit në mënyrë të percaktuar me nenin 75 të këtij ligji dhe
 18) kryen pagesë të anuiteteve në kundërshtim me nenin 78 paragrafi (2) të këtij ligji.
 (2) Gjohje në shumë prej 1 000 deri në 2 000 euro në kundërvlerë me denare, do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës në shoqëri për sigurim për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 84

(1) Gjohje në shumë prej 30 000 deri në 40 000 euro në kundërvlerë me denare do t'i shqiptohet për kundërvajtje shoqërisë për sigurim, nese:
 1) paguan lloj të pensionit nga shtylla e dyte ose kompensim pensional nga shtylla e tretë, në kundërshtim me nenet 3 dhe 52 të këtij ligji;

2) nuk shfrytëzon tabelë të mortalitetit në pajtim me nenin 22 paragrafi (2) të këtij ligji;
 3) nuk shfrytëzon shkallë të kamates në pajtim me nenin 22 paragrafi (6) të këtij ligji;
 4) nuk shfrytëzon tabelë të mortalitetit në pajtim me nenin 63 paragrafi (2) të këtij ligji dhe
 5) nuk shfrytëzon shkallë të kamates në nenin 63 paragrafi (6) të këtij ligji.
 (2) Gjohje në shumë prej 3 000 deri në 4 000 euro në kundërvlerë me denare, do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës në shoqëri për sigurim për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 85

(1) Gjohje në shumë prej 2 000 deri në 4 000 euro në kundërvlerë me denare do t'i shqiptohet për kundërvajtje shoqërisë pensionale, nese:
 1) nuk dorezon të dhëna statistikore të MAPAS-i në periudhë dhe formë të percaktuar nga MAPAS-i, në pajtim me nenin 22 paragrafi (4) të këtij ligji;
 2) nuk mban dhe ruan evidence në mënyrë të percaktuar në nenin 37 paragrafi (1) të këtij ligji;
 3) nuk dorezon të dhëna statistikore për MAPAS-in në periudhë dhe formë të percaktuar nga MAPAS-i, në pajtim me nenin 63 paragrafi (4) të këtij ligji dhe
 4) nuk mban dhe ruan evidence në mënyrë të percaktuar në nenin 76 paragrafi (1) të këtij ligji;
 (2) Gjohje në shumë prej 500 deri në 700 euro në kundërvlerë me denare do t'i shqiptohet për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni edhe personit përgjegjës në shoqëri pensionale.

Neni 86

(1) Gjohje në shumë prej 10 000 deri në 20 000 euro në kundërvlerë me denare do t'i shqiptohet për kundërvajtje shoqërisë pensionale, nese:
 1) nuk cakton person që ka leje për punë si aktuar i autorizuar në pajtim me nenin 15 paragrafi (2) të këtij ligji;
 2) gjatë llogaritjes së pare për terheqje të programuara, shfrytëzon parametra dhe formule në kundërshtim me nenin 16 paragrafet (2) dhe (4) të këtij ligji;
 3) gjatë llogaritjes së perseritur për terheqje të programuara, shfrytëzon parametra dhe formule në kundërshtim me nenin 16 paragrafi (3) dhe (4) të këtij ligji;
 4) arketon kompensime në kundërshtim me nenin 17 paragrafi (1) të këtij ligji;
 5) nuk kryen kontroll të shumës së pensionit në pajtim me nenin 20 paragrafi (5) të këtij ligji;
 6) nuk parashtron kerkese për kuotizacion në pajtim me nenin 29 paragrafi (3) të këtij ligji;
 7) nuk prezanton oferte në afatin e percaktuar në nenin 30 paragrafi (1) të këtij ligji;
 8) nuk dorezon tabele përmbledhese në pajtim me nenin 32 paragrafi (1) të këtij ligji;
 9) arketon kompensime për bartje të mjeteve në kundërshtim me nenin 36 paragrafi (1) të këtij ligji;
 10) nuk i bart mjetet në afatin e percaktuar në nenin 36 paragrafi (2) të këtij ligji;
 11) nuk e njofton fondin e SIPM-it në pajtim me nenin 38 paragrafi (1) të këtij ligji;
 12) nuk kryen kontroll të lartësisë së pensionit nga shtylla e dyte në pajtim me nenin 39 paragrafi (2) të këtij ligji;
 13) nuk kryen kontrollë në pajtim me nenin 40 paragrafi (1) të këtij ligji;
 14) nuk e rrit pagesën e terheqjeve të programuara në pajtim me nenin 42 paragrafi (1) të këtij ligji;
 15) kryen pagesë të terheqjeve të programuara në kundërshtim me nenin 49 paragrafi (1) të këtij ligji;

16) nuk e kryen zvogelimin e tatimit gjate pageses së pensioneve nga shtylla e dyte dhe kompensimeve pensionale nga shtylla e trete, në pajtim me nenet 50 dhe 79 të ketij ligji;

17) nuk parashtron kerkese për kuotizacion në pajtim me nenin 67 paragrafi (7) të ketij ligji;

18) nuk prezanton oferta në pajtim me nenin 69 të ketij ligji;

19) nuk prezanton tabele permbledhese në pajtim me nenin 71 paragrafi (2) të ketij ligji;

20) kryen bartje të mjeteve nga llogaria individuale vullnetare ose llogaria profesionale te subjekti që nuk eshte shoqeri për sigurim ose shoqeri pensionale, në kundërshtim me nenin 74 paragrafi (1) të ketij ligji;

21) nuk kryen bartje të mjeteve në afatin e percaktuar në nenin 74 paragrafi (2) të ketij ligji;

22) nuk e kryen pagesen e pare të terheqjeve të programuara në afatin e percaktuar në nenin 74 paragrafi (3) të ketij ligji dhe

23) kryen pagese të terheqjeve të programuara në kundërshtim me nenin 78 paragrafi (1) të ketij ligji.

(2) Gjobe në shume prej 1 000 deri në 2 000 euro në kundërvlere me denare do t'i shqiptohet edhe personit pergjegjes në shoqerine pensionale për kundërvajtje nga paragrafi (1) i ketij neni.

Neni 87

(1) Gjobe në shume prej 30 000 deri në 40 000 euro në kundërvlere me denare do t'i shqiptohet për kundërvajtje shoqerise pensionale, nese:

1) paguan lloj të pensionit nga shtylla e dyte ose kompensim pensional nga shtylla e trete, në kundërshtim me nenet 3 dhe 52 të ketij ligji;

2) nuk shfrytëzon tabela të mortalitetit në pajtim me nenin 22 paragrafi (3) të ketij ligji;

3) nuk shfrytëzon shkalle të kamates në pajtim me nenin 22 paragrafi (7) të ketij ligji;

4) nuk shfrytëzon tabela të mortalitetit në pajtim me nenin 63 paragrafi (3) të ketij ligji dhe

5) nuk shfrytëzon shkalle të kamates neni 63 paragrafi (7) i ketij ligji.

(2) Gjobe në shume prej 3 000 deri në 4 000 euro në kundërvlere me denare do t'i shqiptohet edhe personit pergjegjes në shoqeri pensionale për kundërvajtje nga paragrafi (1) i ketij neni.

Neni 88

(1) Gjobe në shume prej 5 000 deri në 10 000 euro në kundërvlere me denare do t'i shqiptohet për kundërvajtje shoqerise për perfaqesimin në sigurim ose e shoqerise brokere të sigurimit, nese:

1) ofron zbritje, kthim të mjeteve në para ose privilegje tjera në kundërshtim me nenin 7 paragrafi (2) të ketij ligji;

2) arketon provizion nga shoqeria për sigurim në kundërshtim me nenin 8 paragrafi (2) të ketij ligji dhe

3) ofron zbritje, kthim të mjeteve në para ose privilegje tjera në kundërshtim me nenin 55 paragrafi (2) të ketij ligji.

(2) Gjobe në shume prej 500 deri në 1 000 euro në kundërvlere me denare do t'i shqiptohet edhe personit pergjegjes në shoqerine për perfaqesimin në sigurim ose shoqerise brokere të sigurimit dhe perfaqesuesit në sigurim për kundërvajtje nga paragrafi (1) i ketij neni.

Neni 89

(1) Gjobe në shume prej 10 000 deri në 20 000 euro në kundërvlere me denare do t'i shqiptohet për kundërvajtje shoqerise pensionale, nese:

1) nuk dorezon kopje të aktvendimit perkatesisht vendimit në shoqerine pensionale në pajtim me nenin 28 paragrafet (2) dhe (3) të ketij ligji;

2) nuk kryen kontroll të dallimit të llogaritur deri në shumen më të vogel të pensionit, në pajtim me nenin 41 paragrafi (1) të ketij ligji;

3) nuk kryen pagese të dallimit deri në shumen më të vogel të pensionit në pajtim me nenin 41 paragrafi (3) të ketij ligji;

4) nuk kryen pagese të dallimit të pensionit në pajtim me nenin 42 paragrafi (2) të ketij ligji dhe

5) Nuk kryen pagese të shumës më të vogel të pensionit në pajtim me nenin 43 paragrafi (1) të ketij ligji.

(2) Gjobe në shume prej 1 000 deri në 2 000 euro në kundërvlere me denare do t'i shqiptohet për kundërvajtje nga paragrafi (1) i ketij neni edhe personit pergjegjes në Fondin e Sigurimit Pensional Invalidor të Maqedonise.

(3) Organ kompetent për shqiptimin e sanksioneve për kundërvajtje nga paragrafi (1) të ketij neni eshte gjykata kompetente.

Pjesa V

Kreu 22

Dispozita kalimtare dhe të fundit

Neni 90

Shoqeria pensionale e themeluar para hyrjes në fuqi të ketij ligji, në afat prej dy vitesh nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji, duhet të caktojë person për llogaritje dhe pagese të pensioneve dhe kompensimeve pensionale permes terheqjeve të programuara, para fillimit të pageses së terheqjeve të programuara për shfrytëzues të pensionit ose kompensimit pensional.

Neni 91

(1) Qendra për Kuote do të themelohet në afat prej tre muajsh nga dita e leshimit të lejes së pare për kryerje të punëve të sigurimit në klasen e anuiteve dhe paguan anuite të shfrytëzues të pensionit.

(2) Deri në themelimin e Qendres për Kuote, grumbullimin dhe prezantimin e ofertave për pensione nga shtylla e dyte, do të kryhet nga shoqeria pensionale që menaxhon me fondin pensional ku anetari ka llogari individuale. Shoqeria pensionale detyrohet që të vendose menyre elektronike për komunikim me të gjitha shoqerite pensionale me qellim që të grumbulloje oferta dhe të kryejë pune në pajtim me dispozitat e ketij ligji.

Neni 92

Aktet nenligjore miratimi i të cilave parashihet me kete ligj do të miratohen në afat prej dy vitesh nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji.

Neni 93

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tete nga dita e botimit në "Gazeten Zyrtare te Republikës së Maqedonise", ndersa do të zbatohet nga 1 marsi 2014.

315.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАБОТНИТЕ ОДНОСИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за работните односи, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 23 јануари 2012 година.

Бр. 07-392/1
23 јануари 2012 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Горге Иванов**, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.